

Marina COSTA

OCROTÎȚI DE SIRENE

Proză

Editura BETTA
2019

Marina COSTA

OCROTIȚI DE SIRENE

**Acest volum este editat cu contribuția ADEPC și revistei
Arena literară, urmare a premiului „Fănuș Neagu” câștigat
de autoare cu proza „Viață pentru viață”, în cadrul ediției a
III-a a Concursului Național de Proză Scurtă „Nicolae
Velea”**

Editura BETTA

2019

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
COSTA, MARINA

Ocrotiți de sirene: proză/ Marina Costa; București : Betta,
2019;

ISBN 978-606-015-097-8

821.135.1-32

Prefața: *Bianca Timșa Stoicescu*

Tehnoredactare și corectură: *Autoarea*

Imagine cop.I: *Sirena*, de John William Waterhouse
(1849-1917)

Realizare coperte: *Alexandru Petrea*

Editura Betta, București

Tel: 0723674974

E-mail: bettarosu@yahoo.com

PREFAȚĂ

Marina Costa a gândit foarte bine volumul ei de nuvele.

Cele trei părți ale cărții par a fi desprinse din trecutul, prezentul și viitorul fiecăruia dintre noi. De unde venim, cine suntem, ce avem de făcut.

În deschidere, scriitoarea ne arată cum un fapt real se transformă într-o legendă urbană: prin fabulațiile celor de azi. Noi, cei ce trăim, semănăm cu autorul anonim al folclorului românesc: noi creăm poveștile prezentului.

În continuare, ca o Șeherezadă autohtonă, se gândește să creioneze caracteristicile femeii, numind-o, conform iubirii ei pentru mare, sirenă. Femeia-sirenă poate fi mânioasă, fericită, învinsă sau eliberată. Dar înainte de toate, ESTE, își face simțită prezența. Lucru care ne pune imaginația la lucru și ne ajută să trăim o altă viață - plină de curaj!

În fiecare dintre istoriile ei, Marina Costa aduce în atenție un personaj și-un obiect (sau mai multe!). Dar acestea sunt aspectele pe care trebuie să le urmărești pentru a înțelege parabola sau ideea prin care se poate merge înainte, indiferent cât de spinoasă ar fi calea. Citind, înțelegi că există o mie de căi de eliberare acolo unde părea că nu este niciuna și poți întâlni un singur om care să

valoreze cât o mie de comori. Există speranță în fragmentele acestea de basm, speranță pe care o putem aduce și în existența noastră, căci ce-ar fi zilele noastre fără așteptarea unor vremuri mai bune sau depărtarea de ceea ce ne face rău?

Dacă aș fi bunică sau mătușă, aș cumpăra cartea aceasta pentru nepoții mei pentru că ea are un mare atu: nu numai că te îmbie la visare, dar te și ancorează în cultura universală, Marina fiind fericită când poate să împrăștie informații despre trecut la care, de regulă, copiii de azi nu mai ajung. Dacă aș fi părinte, aș cumpăra cartea în primul rând pentru mine, apoi pentru adolescenții mei, pentru că sunt multe aspecte asupra cărora am putea discuta apoi - și se știe ce dificil este să comunici cu adolescenții...

Ocrotiți de sirene, porniți în călătoria vieții! Uneori și lor le va fi greu, dar, dacă nu lupti pentru ceva, nu-l prețuiești!

Bianca Timșa Stoicescu

I. VIAȚĂ PENTRU VIAȚĂ

**Premiul Special „Fănuș Neagu” la Concursul
Național de Proză Scurtă
"Nicolae Velea"/ 2019**

VIAȚĂ PENTRU VIAȚĂ

Se apropia vacanța de iarnă, moment așteptat de toți școlarii. Profitând de iminenta sărbătorire a zece ani de la Revoluție, o învățătoare a hotărât să-și scoată elevii la Monumentul Revoluției, din fața Palatului Administrativ, pentru o lecție de istorie inedită, cu toate că era greu de explicat unor copii de nouă - zece ani că eroii nu întotdeauna erau cei care se băteau cu zmeul în luptă dreaptă și îl învingeau. Cu repere concrete, în sufletele copiilor se va săpa altfel evenimentul istoric despre care poate auzea de la părinți, fiind în stadiul de proiect sau în leagăn la momentul desfășurării acestuia.

Ea însăși, pe vremea aceea, era elevă la Liceul Pedagogic, în ultimul an. Ținea minte cum patrula miliția prin oraș încă de când Timișoara aprinsese scânteia revoluției. Spre deosebire de București, la Brăila revoluția a început după fuga dictatorului. În apropiere de Palatul Agriculturii, aflat vizavi de locul spre care se îndreptau ei acum, câte doi, în șir ordonat, un puști strigase "Jos Ceaușescu!" Patrula îl legitimase, iar trecătorii le amintiseră milițienilor că dictatorul nu mai era. Continuaseră să strige "Libertate!". Tot mai mulți oameni li se alăturaseră.

- Adunarea populară a avut loc chiar aici, pe platformă, începu ea să povestească elevilor. Îmi amintesc de un taximetrist care cutreiera cartierele, cu un tricolor scos pe geamul mașinii, chemând lumea la Palatul

Comunal. L-am văzut și l-am urmat, împreună cu două prietene. Deja era suficientă înghesuială. Noi am stat destul de departe. Apoi au început zvonurile că va urma un atac cu elicoptere și ni s-a cerut să plecăm din piață. Noi, fetele, am plecat, speriate, mai ales că se stinseseră și luminile în tot orașul. Alții nu s-au mișcat din piața numită mai târziu Piața Independenței.

- Chiar au fost teroriști? întrebă o fetiță.

Sigur auzise despre ei la televizor sau la cei de acasă. Învățătoarea era prudentă. Versiune oficială nu exista nici acum asupra celor întâmplare, însă ea trebuia să le spună ceea ce știa.

- Nu știu dacă au fost sau nu în București. La Brăila sigur nu au fost, deși se spunea că vor veni. Lumea era speriată de câte se auzeau. Felinarele se stinseseră, iar militarii primiseră ordine de luptă. Ca pentru un război adevărat, răspunse ea privirilor mirate. Un accident de mânărire a armei a declanșat o primă împușcătură în aer, din greșeală. Acest lucru i-a speriat pe ceilalți soldați, care au ajuns să tragă unii în alții, crezând că au fost atacați.

Au mers să vadă cu toții urmele de gloanțe în spatele Palatului Administrativ, pe Hotelul Belvedere, apoi s-au întors în fața monumentului. La vârsta aceasta fragedă, când încă mai credeau în eroi, copiii nu puteau înțelege că martirii Brăilei fuseseră, în primul rând, victimele diversunilor și ale panicii celor meniți să-i apere. Că eroii orașului muriseră pentru prostia altora. Vor trece

alți ani până să aibă viziunea de ansamblu a evenimentelor nefericite ale acelui moment. Acum, învățătoarea se axă pe obiectivul principal al vizitei.

- Crucile de tipul acesta se numesc troițe, explică ea. Sunt făcute din lemn sau piatră, cu diferite inscripții, sculpturi sau icoane. În vechime, se construiau la răscruți, pentru a alunga răul sau a aminti jertfa unor eroi. Troița monument de aici a fost ridicată pentru comemorarea celor 42 de victime ale Revoluției căzute în orașul nostru, dintre care 14 militari și restul civili. Pe placa de marmură albă din centru sunt pomeniți toți acești eroi-martiri, care au murit pentru libertatea voastră și a fraților voștri. Pentru cinstirea lor, aprindem candelă în nișele de marmură neagră de alături, arată locul unde se găseau deja câteva lumânări stinse.

Încă nu fuseseră depuse coroane de flori. Mai erau două zile până la comemorare. Cununița lor, micuță, cu panglica pe care își scrisese numele fiecare, era singură, împodobind troița. O fetiță scoase din plasă mai multe candelă roșii, întinzându-le, pe rând, învățătoarei. Aceasta aprindea câte una și i-o înmâna unui copil, s-o așeze la locul desemnat în acest scop.

După ce își aduseră prinosul către eroi, închinându-se cu evlavie, unii elevi admirară monumentul, respectuoși sau timizi, de la distanță. Alții se apropiară, căutând pe marmură nume cunoscute: unchi, bunici, nași...

Un băiețel cu părul blond zăbovi o vreme, până găsi ceea ce îl interesa. Atinse cu degetul piatra rece, mângâ-

ind fiecare literă ce compunea numele eroului martir Marin Ștefan.

- Omul acesta și-a dat viața pentru mine și pentru mama mea, în sfânta zi de Crăciun, îi spuse el învățătoarei. Pentru el mă cheamă Ștefan. M-am născut datorită lui. El conducea ambulanța, chemată de mama să o ducă la maternitate.

- Ne vom ruga pentru odihna sufletului lui, răspunse învățătoarea.

* * *

La Brăila, în ziua de Crăciun a anului 1989, Revoluția nu încetase încă. Zvonurile de tot felul intoxica mințile oamenilor, civili și militari deopotrivă. Presupusa prezență a teroriștilor apăsa orașul: cică ar fi otrăvit apa din rețea. Erau înarmați, transportau muniție, se ascundeau într-un loc sau în altul, făceau tot felul de rele. Unii afirmau că ambulanțele fuseseră capturate de teroriști pentru a căra muniție cu ele. Bieții bolnavi transportați la spital în regim de urgență nu bănuiau că deveniseră ținte ale soldaților speriați și ale gărzilor patriotice.

Din când în când, se auzeau rafale de armă, care băgau groaza morții în ceilalți viteji apărători ai Revoluției. Se luptau cu fantomele, speriați, dezinformați, neștiind ce ordine să urmeze. Istoria a dovedit că destui tineri, cu sau fără uniformă, au tras unul în celălalt, de frică, crezând că cel de alături era un dușman periculos.

Ștefan Marin era un om obișnuit, de 53 de ani, șofer pe ambulanță. Își făcuse un rost în Brăila, la câmpie,

după o copilărie pe dealurile bogate ale Vrancei. În dimineața zilei de Crăciun, cu mult înaintea zorilor, deși știa că prin oraș se trage, își făcu datoria. Urmă recomandările dispecerei și se duse în Chercea, un cartier de case bătrânești, de la marginea orașului, să ducă la maternitate o femeie. Îl însoțea asistenta medicală Rădița Mazilu.

Se uită la gravidă, care aștepta, cu bagajele pregătite. Știa ce înseamnă; avea și el trei copii mari, pe Laurențiu-Iulian, în vârstă de 20 de ani, pe Luminița, de 22 și pe Sorinel, de 25. Își amintea de vremea când se născuse fiecare. Trebuia să aleagă ruta cea mai scurtă către maternitate. Întâmplător, aceasta trecea prin fața Diviziei Brăila a Armatei. Folosi, regulamentar, sirena și lampa girofar, să indice urgența transportului. Cum pacienta avea deja dureri, Ștefan Marin nu voia ca pruncul să se nască în mașină. În atâția ani de șoferie, n-ar fi fost prima oară când i se întâmpla.

Soldatul Ervin Balog știa că trebuie să tragă în teroriștii din ambulanțe. Patrula pe podul de la Apollo, nu departe de sediul Diviziei din Brăila a Armatei, când a văzut o Dacia Break cu însemnele Salvării, trecând, grăbită, spre Dorobanți. A somat să oprească, însă aceasta nu a respectat ordinul. Prin urmare, el a ochit șoferul, convins că își făcea datoria patriotică. Ghinionul a făcut să-l nimerească în plin. S-ar fi putut întâmpla altfel, dacă victima ar fi avut zile, fiindcă, la fel ca majoritatea soldaților, nici el nu beneficiase de suficientă instrucție, petre-

cându-și lunile de toamnă, în întregime, pe Insula Mare a Brăilei, la munci agricole.

Considerând că fuseseră atacați de teroriști, ceilalți militari, care auziseră împușcăturile, au deschis focul asupra tuturor clădirilor din zonă, fie ele blocuri sau case bătrânești, făcând noi victime. Părea că începuse încă un război.

Ștefan Marin nu auzi somația, datorită sunetului sirenei și a gemetelor gravidei, așa că nu încetini. Trebuia să ajungă la timp la spital. Simți glonțul ca pe o piatră aruncată de cineva în el. În primul moment nu-l duru, apoi începură să-l sâcăie o arsură și un vâjâit, dar nu lăsă volanul din mână. Sângele i se scurgea din trup odată cu forța vitală. Ochii i se împăienjeniră. La intersecția cu strada Roșiori, pierdu controlul volanului, în agonie. Mașina se izbi de un stâlp. Motorul se opri. Capul șoferului căzu, inert, pe volan, într-o odihnă veșnică.

Pacienta și asistenta medicală însoțitoare a ambulanței fură gata să iasă prin parbriz în urma impactului. Se speriaseră, amândouă, de când auziseră primul glonț. Asistenta văzuse sângele de pe fața șoferului, înțelegând că fusese atins. Sperase să nu fie atât de grav, din moment ce el continua să conducă. Când se întâmplă nenorocirea, nu-i rămase decât să constate lipsa pulsului.

- Mai rabdă puțin, îi spuse ea femeii gravide, care o strângea cu disperare de halat. Mă duc să cer ajutor. Vreuna dintre casele din zonă trebuie să aibă telefon, să sun la dispecerat. Avem nevoie de alt șofer. Eu nu am

carnet, să mă pot sui la volan în locul lui. Sistemul de comunicații cu dispeceratul nu mai funcționează. Cred că s-a oprit un glonț în el.

- Nu mă lăsa singură, că mă omoară și pe mine! gemu viitoarea mamă.

Noaptea era rece și întunecată. Nici felinarele nu erau aprinse. Lumina era întreruptă din nou. Rădița Mazilu fugi de la o poartă la alta, bătând și strigând. Pe străzi, încă răsunau focurile de armă, de la Divizie și dinspre Gară. Știa că ar fi putut fi împușcată oricând, într-un ceas rău, la fel ca șoferul. Nu-i răspundea nimeni. Toată lumea era îngrozită, auzind că se trage, gândindu-se că la ușă puteau fi teroriști, gata să-i împuște și să le ia casa în stăpânire, folosind-o ca bază de operațiuni. O singură poartă se deschise, în cele din urmă, pe strada Griviței nr. 416.

- Ce s-a întâmplat? întrebă un tânăr, cu o lumânare în mână.

Asistenta își descheie paltonul, arătându-și uniforma.

- Am nevoie de ajutor! Naște o gravidă în stradă.

Putea să nu fie crezută, la câte povești circulau prin oraș, însă tânărul, tată la rândul lui, era cu capul pe umeri. Le-a primit în casă.

- Nu cumva te numești Maria? o întrebă el pe pacienta pe care o aduseră amândoi, mai mult pe brațe.

Aceasta răspunse doar cu un geamăt prelung, contracțiile fiind chinuitoare. Nu putea fi atentă la ce fusese întrebată. Asistenta își făcu cruce, la fel de frapată de

coincidența celor întâmplare într-o noapte de Crăciun ca și gazda. Rădița Mazilu a reușit să telefoneze, de acolo, la dispeceratul de salvare și să povestească ce se întâmplase.

Într-un altfel de miracol decât cel petrecut cu aproape două mii de ani în urmă, pruncul își cerea dreptul la viață. Familia Scutaru din cartierul Chercea se îmbogăți cu un nou membru, de gen masculin, sănătos, dolofan, născut în casa aceea, moșit de întreaga familie. Asistenta i-a tăiat buricul cu o foarfecă de croitorie, trecută prin flacăra lumânării. A primit ață de cusut ca să-l lege, ca acum o sută de ani, când femeile nașteau acasă. Lăuza, epuizată, a primit ca prim dar laptele păstrat pentru copiii gazdelor și un set de scutece, cu care a fost înfășat noul născut.

- Cum vă numiți, să vă pomenesc în rugăciunile mele? îl întreabă ea pe tânărul care îi oferise ospitalitatea.

- Ștefan.

- Și pe șoferul ambulanței îl chema la fel, spuse asistenta. Marin Ștefan.

- Îi voi pune numele Ștefan puiului meu, pentru amândoi bărbații care m-au ajutat în noaptea aceasta. Cât despre cel ce și-a jertfit viața pentru ca eu să-mi pot naște pruncul, răspunse mama, cu ochii în lacrimi, voi întreba unde îl înmormântează și voi merge, la șase săptămâni, să-i ofer modestul meu omagiu.

- Pot să aflu eu acest lucru, promise Rădița Mazilu. Date fiind aventurile acestei nopți de Crăciun, eu îți botez pruncul pe care l-am moșit!

Se îmbrățișară.

Până să fie internați, mama și fiul, la maternitate, de dimineață, și să fie luați în primire de personalul medical, prin oraș umbra zvonul despre o mașină de salvare plină cu arme, a cărui șofer fusese împușcat în timpul nopții. Din fericire, aceste rumori nu ajunseseră încă până la lăuză.

* * *

- Ați văzut vreodată crucea metalică de la intersecția străzilor Apollo și Roșiori? își întrebă Ștefăniță colegii. A fost ridicată în amintirea eroului martir Marin Ștefan, acolo unde l-a găsit moartea. Pun flori acolo ori de câte ori avem drum prin zonă. De Sfântul Ștefan și de Moși mă duc, cu mama și cu nănița, la mormântul lui. Am avut onoarea să-i cunosc familia. A fost un om deosebit.

II. SIRENE

GORGONA, REGINA MĂRII EGEE

Se spune că regele Alexandru Macedon¹ avea o soră mai mică, numită Gorgona². El adusese, din locurile îndepărtate pe care le cucerise, un ulcior cu apa vieții. Dacă ar fi băut-o, urma să trăiască până la sfârșitul lumii și să devină împăratul întregului pământ. Gorgona, însă, a dat peste ulcior și, neștiind ce fel de apă este, a băut-o. Fratele ei, plin de ciudă și de mânie, a luat-o de un picior și a aruncat-o în mare.

Fiindcă băuse apa vieții, marea nu o putea vătăma, ci a transformat-o în sirenă. Pentru ea, pe fundul mării, anii treceau ca clipele. Secolele n-o atingeau; rămăsese la fel de frumoasă. Nu uitase lumea din care plecase. Nădăduia ca Alexandru s-o ierte, căci nu-i ajungea puterea

¹ Alexandru cel Mare (356 î.e.n.- 323 î.e.n.) rege al Macedoniei (336 î.Hr.-323 î.Hr.), a fost unul dintre primii mari strategii și conducători militari din istorie. Cuceririle sale spectaculoase i-au făcut pe macedoneni stăpâni ai Orientului Apropiat. La moartea sa, la vârsta de 32 de ani, Alexandru Macedon era stăpânul celui mai mare imperiu cucerit vreodată. Alexandru cel Mare a contribuit substanțial la răspândirea civilizației elenistice în întreaga lume.

² sirenă din mitologia greacă, despre care circulă, în paralel, două legende diferite. Cea din mitologie, ucisă de Perseus, una dintre trei surori gorgone, fiice ale unor monștri marini, este descrisă ca fiind foarte urâtă, cu o mie de șerpi în păr, și cu priviri care te fac stană de piatră. Cea din perioada medievală, păstrată și în prezent ca superstiție marinărească, este considerată a fi sora regelui Alexandru cel Mare. O versiune prelucrată de mine a legendei marinărești este prezentată aici.

asupra delfinilor și a furtunilor. Voia să stăpânească și uscatul.

În amurg, după încetarea furtunii, ea obișnuia să stea pe o stâncă, pieptănându-și părul de abanos cu un pieptene de aur, cântând în limba veche un cântec de slavă pentru vitejiile fratelui ei. Marinarii de cart de pe corăbiile care treceau pe acolo erau întrebați:

- Bunule marinar, spune-mi, te rog, mai trăiește regele Alexandru?

Unii îi spuneau adevărul, dar Gorgona, neînțelegând trecerea anilor, lua vorbele despre moartea lui ca pe bârfe scornite de dușmani. Mâniată, stârnea un val care ducea corabia la fund. Niciunul dintre cei de pe vas nu mai ajungea la mal, atât de mare era puterea reginei mării.

Alții, învățați de bătrâni, știau cum să-i răspundă:

- Trăiește și domnește, ani fericiți!

Aceia niciodată n-aveau să fie înghițiți de mare, ba aveau parte de noroc în toate drumurile.

Într-o seară, l-a întrebat precum îi era blestemul și pe frumosul Nikitas, un neînfricat marinar din Peloponez:

- Bunule marinar, spune-mi, te rog, mai trăiește regele Alexandru?

Nikitas își pierdu graiul în fața frumuseții ei. Știa cum să răspundă. Cuprins de milă pentru soarta prințesei blestемate, îi spuse:

- Trăiește și domnește, ani fericiți, peste o țară întinsă, între munții cei mari.

Gorgona îl privi mai atentă. Văzându-l atât de puternic și curajos, se gândi că el ar putea-o scăpa de vrajă. Poate, cine știe? Inima începu să-i bată mai repede.

- Nimeni nu mi-a răspuns ca tine până acum. Deci eu nu-mi pot revedea fratele niciodată? Mi-e dor de el, mi-e dor de uscat, de petrecerile de la palat... Spune, ai fi de acord să înfrunți primejdiile pentru a mă scăpa de vrajă?

Prințesă fiind, știa numai să poruncească, nu să roage politicos. Pe Nikitas nu l-a deranjat tonul.

- Cu mare plăcere, dacă-mi spui ce trebuie să fac.

- Trebuie să mănânci inima balenei albastre din marea de gheață, pe care o vei uide cu ajutorul pieptelui meu fermecat. Atunci te vei putea scufunda în mare, apa nemaiaivând nicio putere asupra ta. N-ai să te îneci niciodată! Te vei duce la palatul Amfitritei³, pe fundul golfului, s-o întrebi cum aș putea scăpa de vrajă. Ea știe toate farmecele...

- Pentru tine, stăpână a mărilor, o voi face!

S-a angajat pe un vapor care mergea spre nord. A pândit aproape o lună balena din mările de gheață, până s-o poată săgeta cu două harpoane. Unul dintre ele avea în vârf pieptenele de aur al Gorgonei. Cu cuțitul i-a scos inima, a fript-o și a mâncat-o. Deodată s-a simțit mai puternic, gata să se întoarcă în Egee.

³ Zeița mării, soția lui Poseidon (Neptun).

În ocean, însă, l-au prins pirații mauri⁴. L-au dus pe coastele Africii, unde-și aveau sălașul. Pe ceilalți din echipaj i-au luat să tragă la galere. El a fost oprit să aibă grijă de sălaș. Aveau nevoie de un om zdravăn, la tăiat lemne, la cărat lucruri grele și alte corvezi. Așa i-a căzut cu tronc surorii căpeteniei piraților.

Era frumoasă Aișa, cum numai prințesele maure pot fi: delicată, oacheșă, cu ochii mari, de gazelă... Cum să n-o iubească oricine? E drept că nici Nikitas nu era de lepădat, cu pielea odinioară albă a fiilor Lakonie⁵, acum arsă de soarele și furtunile mării, cu ochii verzi, luminoși, și părul de culoarea aramei. După o vreme, s-au hotărât să fugă împreună. Dragostea ei era atât de mare, încât nu regreta că-și lăsa în urmă fratele, casa, țara și neamul, ba chiar și numele, fiindcă Nikitas îi ceruse, ca să se poată căsători, să accepte sfântul botez și un nume creștin.

Ușor de zis, greu de făcut: nici măcar o barcă nu aveau la îndemână. Amintindu-și de spusele sirenei, Nikitas a aruncat în apă pieptenele de aur. Gorgona le-a apărut imediat. Cu puterea ei de regină a apelor, a chemat un delfin și i-a poruncit s-o ducă pe fată la Pireu.

⁴În perioada medievală și chiar mai târziu, Marea Mediterană, în anumite zone, nu a fost sigură pentru navigație datorită piraților mauri, cel mai vestit dintre ei fiind Saladin. Legenda a păstrat, într-un fel, teama marinarilor greci de confruntarea cu acești pirați sângeroși.

⁵ Lakonia sau Sparta - braț al Peloponezului, ai cărui locuitori sunt aproape blonzi, cu ochii albaștri sau verzi.

- Tu ai înghițit inima balenei albastre, îi spuse Gorgona. Poți traversa marea înot, dacă vrei.

Ajunși la Pireu, Nikitas și Aișa s-au căsătorit. După nuntă, viteazul marinar i-a spus soției sale ce promisiune avea de împlinit. A coborât în golf, la palatul Amfitritei.

- Mărită stăpână, te rog frumos, știi vreun leac să-i desfacă vraja Gorgonei?

- Leac aș ști eu, însă e tare greu de preparat. Trebuie busuiocul din Sfânta Sofia, păstrat, după ce aceasta fu transformată în moschee, împreună cu celelalte odoare creștine, într-un cufăr, sub o dală de piatră. Planta, uscată și pisată, amestec-o cu grăsime de porumbel alb, pentru a face o alifie. Ca să fie bună pentru leacul dorit, mai trebuie să picure în ea trei picături din sângele unui marinar ce n-a cunoscut iubirea.

- Îți mulțumesc, stăpână a furtunilor, răspunse Nikitas, necăjit.

Acum își dădea seama că nu era el cel menit să-i fie de ajutor Gorgonei.

Se duse la Constantinopol și se transformă în vânzător de salep⁶, oferindu-le băutura, chipurile în semn de respect, fără niciun ban, străjerilor turci ai moscheei. Doar că în licoarea albă, aromată, pentru ei, strecurase dinainte prafuri adormitoare. Așa reuși să aducă busuiocul din Sfânta Sofia și să facă alifia, cu grăsime de

⁶ Băutură fierbinte, preparată de orientali din praf de tuberculi ai orhideei cu același nume, miere și apă. Pe vremuri, se vindea pe stradă, din vase speciale.

porumbel alb. I-a dat-o Gorgonei, spunându-i ce-i mai lipsea:

- Regină a mării, te-am ajutat cât am putut, însă greu vei găsi un marinar care n-a cunoscut iubirea, să-ți dea trei picături de sânge, salvându-te astfel. Poate, cine știe, vreun mus, prea de crud târât pe corabie...

Nikitas s-a îndepărtat, iar Gorgona a simțit pentru prima oară lacrimi izvorându-i din ochii migdalați. A rămas să întrebe, secole de-a rândul, pe toți cei prinși de furtună în larg:

- Bunule marinar, spune-mi, te rog, mai trăiește regele Alexandru?

Până acum nu a aflat un altul ca Nikitas.

SIRENA YEMAYA, REGINA APELOR

Fiica cea mare a lui Olodumare, creatorul lumii, se numea Yemaya. Era o sirenă, cu pielea de culoarea celor mai întunecate agate, cu părul creț, cu scoici împletite în cozi și cu o coadă puternică, de delfin. Când dorea să părăsească oceanul, care-i era casă, fie pentru a-i vizita pe oameni, pe uscat, fie pe spirite, în palatele lor nevăzute, din cer, își scotea coada, transformându-se într-o femeie elegantă, cu șapte fuste pe ea, alternând culorile alb și albastru, ca valurile mării, adânci sau înspumate.

Olofi, spiritul care domnea peste pământ, a făcut invitații pentru o petrecere mare. Și-a trimis mesagerul să cheme toate spiritele. Acesta, bucuros că va primi multe dulciuri de la cei cărora le ducea vestea bună, a coborât pe pământ, transmițând invitațiile, de la o casă la alta. De la unii, a primit dulciuri, de la alții, pește afumat sau fructe. Pe Yemaya, însă, a uitat s-o invite la timp. Și-a amintit doar când petrecerea urma să aibă loc a doua zi.

Nu se puteau duce la zaiafetul din cer cu mâna goală. Fiecare spirit a pregătit un dar pentru Olofi. Obatalá, tatăl cerurilor, a făurit un sceptru alb, împodobit cu perle și aur. Oshun, spiritul râurilor și al dragostei, i-a pregătit parfumuri. Ceilalți și-au adus obolul lor, ceva potrivit pentru un rege, după posibilități.

Yemaya a aflat ultima despre invitație, fiind în criză de timp pentru a alege un dar. Plus că, cu atâția copii de

care să aibă grijă, îi era greu să umble prea mult. Își scoase coada de pește și se duse în piața unde vindea Oyá, spiritul vântului și al morții.

- Vii la petrecerea organizată de Olofi mâine? Ce-i duci? o întrebă ea.

- Îi ofer coșuri frumos împletite, pline cu cele mai dulci fructe, de care să se bucure.

Ce i-ar fi putut dăruia Yemaya, din ținutul ei de ape? Căută prin piața de pe uscat, prin toate prăvăliile, dar nicăieri nu găsi ceva potrivit pentru un rege. Până la urmă și ceea ce văzuse inițial se vânduse. Rămăseseră doar trei capete de pește. Cum nu putea ajunge la petrecere cu mâna goală, sirena oftă, le luă și le împachetă pe un platou alb.

Se îmbracă în rochia cea mai frumoasă. Se împodobi cu cochilii din scoici prețioase⁷ și perle, luă darul modest și se înfățișă, tremurând, la petrecere. Discută cu ceilalți invitați. În curând veni vremea de oferit darurile. Olofi era bucuros, binecuvântând fiecare spirit când îi oferea ceva. Ea rămase la urmă, rușinată.

- Yemaya! Cum de n-ai venit încă să mă saluți? o strigă Olofi.

⁷ *cauris* sau *cowrie*, o anumită specie de scoici cu cochilia în formă de ghioc, foarte prețuite în Africa și Antile. În zone ale Africii, înainte de venirea europenilor, moneda de schimb erau șiraguri din aceste scoici. În *santería/ lukumi/ candomblé* (numele sub care este cunoscută religia triburilor *yoruba*, cu spiritele menționate mai sus, în diferite țări – de exemplu Cuba, Nigeria, Brazilia), preoții cu har – *italeros, babalawos* - ghicesc în astfel de scoici sau în felii de cocos.

Cu pași mici, purpurie la față, ea se apropie de regele lumii.

- De rușine, recunosc eu. Nu ți-am adus mai nimic. Îmi pare rău, am aflat prea târziu de petrecere.

Scoase din coș cele trei capete de pește pe platoul alb, plecând capul. I le înmână în tăcere.

Olofi știa deja totul, dar îi plăcea să se joace puțin cu supușii lui.

- Acesta este genul de cadou potrivit pentru un rege? o întrebă el, încercând să pară cât mai serios.

Toate celelalte spirite erau convinse că Yemaya l-a supărat rău de tot, ieșindu-i din grații pentru totdeauna. Ea avea aceeași impresie. Rămase cu privirea în pământ, căutând o scuză și clătină din cap. Știa că nu era.

- Capul sus, sirenuță! zâmbi Olofi, apoi râse de-a binelea. Acesta nu este un dar obișnuit. Celelalte spirite mi-au adus ofrande de frumusețe și vanitate; tu, însă, mi-ai dat ceva cu înțeles adânc.

Spiritul oceanului se întrebă în sinea ei de ce râdea stăpânul pământului și ce semnificație vedea în darul ei, în timp ce Olofi se ridică de pe tron, cu platoul în mână, apropiindu-se de ea.

- Așa cum mi-ai adus tu un cap de pește, eu te voi face căpetenia tuturor apelor.

Când rosti acest lucru, cele trei capete se transformă în trei coroane superbe, din argint bătut cu pietre prețioase. Olofin a pus una dintre coroane pe capul sirenei Yemaya, spunându-i:

- De acum înainte, vei fi regina oceanelor, mama tuturor. Printre copiii tăi sunt și peștii nenumărați.

Repetă gestul cu celelalte două podoabe regale, la una spunându-i că va fi regina pământului și la cealaltă, a cerurilor. Cele trei coroane străluciră, lipindu-se într-o singură coroană mare.

- La fiecare naștere ceremonială, coroana aceasta triplă va fi recunoscută și onorată, chiar dacă tu, ca spirit, nu ești obligată să o porți tot timpul. Culoarea ta, albastru, va domni peste nașteri și viață, fiindcă tu ești mama primordială, sursa vieții divine, umane, animale și a plantelor, iubitoare și generoasă. Cei salvați de îmbrățișarea ta vor rămâne în viață. Valurile tale leagănă și ocrotesc pe cei ce te respectă, scufundându-i pe cei care te supără, îți rănesc copiii sau îți batjocoresc teritoriul. Te vei scălda în sângele dușmanilor și vei învinge, rămânând generoasă cu toți cei buni.

Yemaya se înclină respectuos în fața regelui pământului, în semn de mulțumire. Când se întoarse acasă, găsi, pe fundul oceanului, un castel, dăruit de Olofi.

- Mulțumesc foarte mult, mărite rege! Ce am făcut să merit această onoare, de a fi triplă regină și stăpână a unui castel în mare, la fel de frumos ca cele ale spiritelor din ceruri? fu ea curioasă.

- Darul tău a fost din inimă. Nu ai avut timp să cauți, fiindcă a trebuit să ai grijă de toți copiii tăi, însă ai făcut tot ce ai putut în condițiile date. Știu și când ți-a adus invitația mesagerul meu. Am văzut tot ce ai în

inimă, pe când alții mi-au adus daruri bogate, așteptând, în adâncul sufletelor lor, favoruri în schimb.

Yemaya a făcut tot ce-i hărăzise Olofi să facă. A urmat poporul *yoruba*⁸ peste ocean, pe drumul sclaviei, consolându-și fiii cât de bine putea. Când sclavii au fost forțați să adopte religia stăpânilor, catolicismul, s-a petrecut o fuziune specială între sfinții catolici și spiritele africane, numită *Santería* în țările de limbă spaniolă din Antile și America Latină și *Candomblé* în Brazilia. Aceasta, timp de peste trei sute de ani cunoscută doar de inițiați, îi lăsa să danseze și să se roage Fecioarei Maria, Sfântului Arhanghel Mihail sau Sfântului Cristofor, când, de fapt, rugăciunile și ofrandele lor se îndreptau spre spiritele din Africa strămoșească, Yemaya, Oggun sau Aggayu.

Pe Yemaya o recunosc în Sfânta Fecioară a Regulii din Cuba sau în Sfânta Fecioară a Navigatorilor din Brazilia, ambele patroane ale marinarilor și pescarilor. Ele primesc adesea ofrandele preferate ale sirenei Yemaya.

⁸ grup etnic (trib) din Vestul Africii, cuprinzând în prezent aproximativ 105 milioane de oameni. 21% din populația Nigeriei face parte din neamul *yoruba*. Grupul etnic este găsit și în Ghana, Benin, Coasta de Fildeș și Sierra Leone. Ca urmare a comerțului cu sclavi, urmași ai triburilor *yoruba* au ajuns în Antile, în Brazilia și în alte țări de pe continentul american.

MÉLUSINE, REGINA DIN LUSIGNAN

Pe vremea când femeile își petreceau zilele în fața roții de tors, bărbații fiind plecați în cruciade, ele povesteau ori cântau, să aibă mai mult chef de muncă. Așa a ajuns până la noi povestea franțuzească a Mamei celor din Lusignan⁹.

A fost odată o sirenă, numită Pressina. În afara apei, ea reușea să-și preschimbe înfățișarea, renunțând la coada de pește. În drumurile ei pe uscat, obișnuia să bea apă dintr-o fântână de la răscrucea drumurilor. Regele Helmas, oprit și el, într-o bună zi, cu tovarășii de vânătoare, a văzut-o și s-a îndrăgostit de ea imediat. Regele era chipeș, chiar dacă nu foarte tânăr și elegant – cum să nu-i placă Pressinei? În fond, nimeni nu știa ce vârstă avea ea, deși părea o fată de optsprezece ani.

- Nu am văzut niciodată o fată atât de frumoasă ca tine. Vrei să fii soția mea? a întrebat-o el. Sunt regele Helmas; ținutul meu este în apropiere.

⁹ Localitate din zona Poitou-Charentes, din vestul Franței, în care se mai văd ruinele castelului care, în secolul al X-lea, a fost leagănul dinastiei regale de Lusignan. În diferite perioade istorice, reprezentanți ai acestei dinastii au domnit asupra unor zone din Europa și Levant (inclusiv regatele Ierusalimului, Ciprului, Armeniei, în perioada cruciadelor și Evul Mediu), având influențe puternice în Franța (prin conții de La Marche, d'Angouleme, de Vere și d'Anjou, toți reprezentanți ai dinastiei) și Anglia (prin William de Valence, din familia de Lusignan, și familia Plantagenet).

Nu i-a spus că prima soție îi murise la nașterea fiului. Acestea avea să le afle mai târziu, după cununie. La rândul ei, Pressina avea o condiție de pus:

- Mă căsătoresc cu tine chiar mâine, dacă vrei, dar, când îți voi dăruia copii, promite-mi că nu intri în camera mea în timpul nașterii sau imediat după aceea.

Cererea îi păru ciudată, însă, orbit de pasiune, regele Helmas acceptă. Dacă ar fi să supraviețuiască nașterii, totul ar fi bine. Dacă nu, el ar afla trista veste, oricum.

Pressina îi deveni regină și mama vitregă a moștenitorului legal. Nu mult timp după aceea, rămase însărcinată. La soroc, născu trei gemeni, două fete și un băiat. Moașa îl informă pe rege, iar acesta puse vestitori să strige de pe crenelul castelului vestea cea bună.

Fiul cel mare, în vârstă de câțiva ani, curios, ca toți copiii, insistă pe lângă tatăl lui:

- Tată, hai să-i vedem pe frățiorul și surioarele mele!

Uitând de promisiunea făcută, la insistențele băiatului, regele Helmas îl luă de mână și intrară în camera reginei. Nimic deosebit nu le atrase atenția, însă, văzându-i, Pressina izbucni în plâns amar:

- Ți-ai călcat promisiunea și nu mai putem trăi sub același acoperiș, îi spuse regina. În trei zile voi pleca, cu tot cu copiii. Nu ne vei revedea niciodată.

Copiii le puse numele Mélior, Mélusine și Plan-tine. Îi duse într-o insulă îndepărtată, unde creșcurea timp de cincisprezece ani. Într-o bună zi, aceștia își întrebă mama:

- Toate viețuitoarele și toți oamenii au o mamă și un tată. Noi de ce avem doar mamă? Unde este tatăl nostru?

- Tatăl vostru este departe, pe țărmul altei mări. Este slăvitul rege Helmas. O să vă duc, într-o zi, să-i vedeți ținuturile. Nu vor fi niciodată ale voastre, fiindcă fostul meu soț avea deja, când m-a cunoscut, un fiu dintr-o căsătorie anterioară.

Le povesti despre nunta ei, despre tatăl lor și promisiunea încălcată. Mélusine se înfurie și jură să-și răzbune mama. Când Pressina le arată meleagurile unde se născuseră, fata le spuse fratelui și surorii:

- Hai să-l facem pe tata să plătească suferințele mamei și ale noastre! Am nevoie de ajutorul vostru ca să-l răpim pe tata și să-l închidem într-o peșteră.

Ceilalți doi ezitau. Ar fi vrut să-și cunoască tatăl mai bine, în loc să-l ducă cine știe unde. Pressina află ce plănuia Mélusine și se supără foc pe ea. Încă își iubea fostul soț, care, în afară de încălcarea promisiunii, nu-i greșise niciodată cu nimic.

- Nu ți-ar fi rușine, fiică denaturată! Cum să îndrăznești să ridici mâna asupra tatălui tău? Du-te în pădure, printre fiare, că acolo ți-e locul, nu printre oameni. În fiecare sâmbătă, pentru păcatul tău, vei fi jumătate fiară!

Mélusine plânse și fugi în pădure, așa cum îi spusese mama ei. Așteptă ziua de sâmbătă, să vadă cum i se împlinea blestemul. Constată că, într-adevăr, în fiecare săptămână, în acea zi îi creștea fie coadă de pește, dacă

era în preajma râului, fie de șarpe, dacă era în miezul pădurii.

Într-o zi, în pădurea ei se rătăci un tânăr nobil, singur cu calul lui. Fata pădurii, fiindcă asta devenise Mélusine între timp, îi ieși în cale.

- Cu ce te pot ajuta? întrebă tânăra, deosebit de frumoasă, cam la vârsta când mama ei îl întâlnise pe regele Helmas.

- N-ai cum, oftă el. Mi-am ucis, din greșeală, unchiul în timpul unei vânători de mistreți, devenind proscris în ținutul meu. Nu știu nici cum mi-aș putea răscumpăra păcatul, nici ce să fac de acum încolo.

- Îmi povestești cum a fost și te voi ajuta să obții avere și putere mai mare decât ai fi visat vreodată, îi promise ea. Am o idee, cum să-i convingi pe ceilalți membri ai familiei că moartea unchiului tău a fost un simplu accident de vânătoare. Despre ce familie este vorba?

- Sunt contele Raymondin d'Anjou.

- Eu sunt Mélusine.

Îl consolă și îi explică în ce fel să-și pledeze cauza, cu ce argumente. Petrecură împreună aproape o săptămână. Prietenia pe care o simțeau unul față de celălalt se transformă în dragoste.

- Nu mă întorc la castel decât împreună cu tine, îi spuse el. Vrei să fii soția mea?

Mélusine pe de o parte ar fi vrut, pe de altă parte, blestemul o apăsa. Și a doua zi era sâmbătă.

- Du-te și lămurește-te cu rudele tale. Nu ai nevoie de prezența mea pentru asta. Te poți întoarce după mine pe urmă. Tot aici mă găsești, în afara zilei de sâmbătă, când am altă treabă. Te iubesc și vreau să mă mărit cu tine, însă doar dacă îmi promiți că sâmbăta, până la sfârșitul vieții mele, mă lași să mi-o petrec cum vreau. Nici nu vii să mă vezi sâmbăta, nici nu mă întrebi pe unde am umblat. Îți jur în fața lui Dumnezeu că secretul nu ascunde o faptă imorală! adăugă ea, repede, ca el să nu creadă că îl înșeală, că face vrăji sau cine știe ce altceva.

Raymondin șovăi mai mult la ideea de a se despărți de ea pentru o vreme, decât la cea de a-i lăsa sâmbăta liberă, s-o petreacă după cum dorește. Până la urmă, înțelese, totuși, că ea avea dreptate. Plecă, primind, cheazășie a dragostei ei, un talisman, menit să-l ajute în ceea ce avea de făcut.

Când se întoarse, după aproape două săptămâni, o luă cu el și, în câteva zile, fură cununați. Castelul Lusignan a fost clădit, ca reședință a familiei d'Anjou, pe malul râului, sub supravegherea ei. Poporul peste care domnea o considera o stăpână bună, iar soțul ei o iubea. Din dragostea lor s-au născut nu mai puțin de zece copii.

La vreo cincisprezece ani de la căsătorie, un preot nou îi atrase atenția lui Raymondin că soția lui nu participa la liturghie în Catedrală. Acesta se întrebă ce face singură, în camera ei, în zilele de sâmbătă, că nici pe copii nu voia să-i vadă atunci. Își destăinui frământările prietenului lui cel mai bun, care îi băgă în cap altă idee:

- Nu cumva te înșeală? Dacă zilele de sâmbătă sunt rezervate unui iubit, pe care nu l-a părăsit definitiv când s-a căsătorit cu tine? De unde știi că toți copiii, pe care îi iubești atât, sunt chiar ai tăi? Nu seamănă cu tine decât în parte. Poate or fi și alți bărbați cu aceleași trăsături...

Îmboldit de gelozie, la sugestia prietenului lui, într-o sâmbătă, el se uită pe gaura cheii, să vadă ce făcea soția lui. A văzut-o îmbăindu-se, de una singură (sâmbăta și slujnicele aveau zi liberă, ceea ce nu se pomenise până atunci). De la mijloc în sus, apărea la fel de frumoasă cum o știa, însă de la mijloc în jos, o coadă de pește mare, puternic, stropea în jur. Se însurase cu o sirenă!

Raymondin își băgă pumnul în gură, să nu scoată un strigăt de uimire. Fugi de acolo, închizându-se în camera lui. Trecură câteva luni, în care descoperirea îl frământa în fel și chip.

Într-o bună zi, unul dintre fiii lor, Geoffroi d'Anjou, un copil neastâmpărat, de vreo opt sau zece ani, refuzând să înțeleagă că lumânările nu erau jucării, reuși, din neglijență, să dea foc bisericii. Fiind destule lucruri textile și din lemn înăuntru, se înregistrară pagube mari. Furios, tatăl îl certă în fața tuturor:

- Cum ai îndrăznit să dai foc bisericii, blestematule? Ești soi rău, păcătosule, ca maică-ta, șarpe sau pește cu chip de femeie, care a înșelat o țară întreagă!

Mélusine împietri, pe moment, aflând, în același timp, nu numai că soțul ei și-a încălcat promisiunea, ci și că dragostea lui s-a transformat în ură, acuzând-o, public,

că era sirenă sau șerpoaică – probabil, unde nici el nu văzuse prea bine când trăsesse cu ochiul unde nu trebuia. Pângând, se aruncă pe geam, în apa râului. Îi strigă:

- Va trebui să plec, fiindcă nu ți-ai respectat promisiunea de la logodna noastră. Mă voi întoarce, însă, din când în când, mereu departe de tine, să veghez asupra copiilor noștri. Ai grijă de ei, să-i crești cum se cuvine!

Raymondin clătină din cap afirmativ, încercând să-și rețină lacrimile. Se spune că sunetul jeluitor al vântului printre crenelurile castelului și în jurul râului, auzit uneori, era plânsul Mélusinei de dorul copiilor.

- De fiecare dată când mă va vedea cineva în fața castelului Lusignan, cât timp va dăinui acesta, bălăcindu-mă în râu, continuă ea, să se știe că în anul acela, castelul își va schimba stăpânul. Voi apărea și la fântână, în vinerea de dinaintea morții stăpânului castelului.

Raymondin se uita, cu tristețe, în urma ei, înțelegând ce făcuse, într-un moment când mânia îi luase mințile. Doborât de durere, duse o viață ascetică, plină de pocăință, până când crescură toți copiii. La majoratul celui mai mic dintre ei, intră într-o mănăstire.

Castelul s-a dărâmat în secolul al optsprezecelea. Fiii și fiicele Mélusinei s-au dovedit a fi conducători viteji. Fiicele au fost regente de nădejde pentru fiii minori, păstrându-le regatul nedoborât de conflicte. Urmașii lor au întemeiat dinastii în toate colțurile Europei și în locurile cucerite prin cruciade; toți afirmă că se trag din sirena cea cu două cozi.

TRECĂTOAREA TAINICĂ

Era odată o insulă în mare. Capitala ei se numea Thalassopolis, ca și insula, fiindcă marea le dăduse viață. Doar o strâmtoare o despărțea de regatul Stereya, de pe continent. Orașul era mare, cu meșteri buni, negustori, pescari, marinari și constructori de nave. În port, multe corăbii puteau sta la ancoră în siguranță, ceea ce îl făcea atractiv pentru comerț.

Munții din nordul insulei erau bogați în metale prețioase. Un râu îi traversa pentru a se vărsa în mare. Ici, colo, acesta era alimentat de diferite izvoare limpezi. Din capitală spre munte se întindeau câmpii bogate și satele celor care le lucrau. Poporul prospera, în special datorită comerțului maritim cu Stereya și alte țări de pe continent.

Exista, totuși, o legătură tainică între insulă și continent. O trecătoare, săpată în muntele de sub apă, despre care știau doar regina din Thalassopolis și regele din Stereya. Aceștia aveau obiceiul de a ține consfătuiri secrete din când în când, cimentându-și alianța cu noi acorduri. Comerțul, economia, arta, știința și cultura înfloreau în ambele țări, marile descoperiri fiind împărtășite prietenește.

Ceea ce nu fusese încă dezvăluit, fiindcă era încă în curs de cercetare și nu era clar dacă era posibil și cum anume, era efortul învățaților din Thalassopolis de a găsi un mod ca oamenii să poată respira sub apă, pentru a

petrece mai mult timp pe fundul mării. Aceasta i-ar fi ajutat pe pescuitorii de corali, perle și bureți, toate trei articole importante pentru comerțul exterior al țării. Voluntari participau la experiențe în acest scop – toți tineri, de diferite origini, nu numai oameni de știință și pescari specializați.

Reginele și prințesele care erau instruite în arta conducerii poporului învățau despre pasaj. La un moment dat, prințesa Pelaya, tânăra moștenitoare a tronului din Thalassopolis, care participase, în cadrul instruirii, la una dintre întâlnirile secrete, s-a îndrăgostit de un nobil. A făcut greșeala să-i spună despre trecătoarea tainică.

Iubitul ei era un om egoist și lacom. Își pusese în minte s-o cucerească pe prințesă cu speranța de a deveni rege consort, stăpân peste întreaga insulă. Câteva luni mai târziu, când regina află despre idilă și îi refuză mâna prințesei, el găsi răzbunarea ideală. Vându secretul trecătorii dușmanului regatului Stereya, regele din Ektros, pentru o sumă cu care putea trăi o viață îmbelșugată.

Soldații din Ektros veniră cu câteva nave comerciale, deghizați în marinari și negustori, însă cu cămăși de zale pe dedesubt și cu armele ascunse sub bunurile aduse reginei din Thalassopolis și comercianților din oraș. În timpul nopții, nobilul trădător îi conduse prin trecătoare... dar aceasta avea o cheie. El nu știuse detaliul.

Ajunși la porțile subterane ale capitalei din Stereya, soldații, frustrați, scoaseră topoarele de luptă, gata să prăvălească ușa prin forță. Ghinionul făcu să spargă

poarta greșită. Apa mării inundă pasajul imediat, cu forță, înecând toți soldații. Intră și în camera tainică, unde era în probe o mașinărie nouă, experimentală. Viitura, în contact cu mașina, provoacă o explozie puternică, simțită, pe uscat, ca un cutremur cum nu mai fusese altul.

Insula Thalassopolis se scufundă în mare. O bucată din continent, cuprinzând regatul Stereya și părți din cel vecin, îi urmară soarta. Majoritatea populației se stinse în cataclismul acela. Totuși, cei supuși experimentelor științifice supraviețuiră. Ei puteau deja să respire sub apă.

Construiri alt oraș, pe fundul mării, încercând să copieze cât de bine puteau societatea căreia îi aparținuseră. Îi păstrară numele, potrivit, de Thalassopolis.

Aleseră o nouă regină, dintre supraviețuitoarele dinastiei conducătoare, continuându-și viața acolo, peste secole. Numele de Pelaya a rămas reprezentativ pentru conducătoarele din Thalassopolis. Monarhia este ereditară, fiind preferate primele născute de sânge regal.

Odată cu trecerea timpului, oamenii din orașul subacvatic au evoluat, adaptându-se la noul lor mediu înconjurător și la resursele diferite. Dat fiind că acum locuiesc în peșteri submarine, s-au organizat în clanuri bazate pe un strămoș comun, mai multe gospodării împărțind aceeași peșteră.

Au devenit sirene, crescându-le cozi asemănătoare cu ale delfinilor. Trebuie să se ridice deasupra valurilor pentru a respira de două - trei ori pe zi, iar durata lor de viață este de zece ori mai îndelungată decât a oamenilor.

Climatul tropical al apei nu necesită purtarea hainelor. Totuși, cei mai la modă se împodobesc cu ce găsesc prin cuferele epavelor. Din fericire pentru ei, aflați în permanentă căutare de hrană și alte resurse, există destule nave care se scufundă, oferindu-le celor din Thalassopolis ceea ce nu ar găsi altfel, inclusiv unelte perfecționate și materii prime.

Unele meserii au dispărut, altele s-au schimbat. Există artiști de toate felurile, învățători, vindecători, preoți. Nobilimea face serviciul militar, ca gărzi ale reginei și oaste de apărare. Au servitori pentru gătit și curățenie. Negustorii caută nave scufundate, luând tot ce poate fi de folos. Metalele sunt extrase din mine submarine de sirene și *selkies*¹⁰, cu ajutorul animalelor de povară: caracatițe, foci, țestoase și delfini. Meseriile cele mai des întâlnite sunt cele de îmblânzitor de animale, tâmplar, pietrar, țesător, olar, bijutier. Aceștia prelucrează coral, perle, metale și pietre prețioase.

Odată la douăzeci de ani, cetatea Thalassopolis se animă, fiind vizitată de sirenele nemuritoare din alte ape. Gorgona, Yemaya, Mélusine, Rusalka, Yara se întâlnesc cu regina Pelaya și pun la cale soarta apelor, a viețuitoarelor marine și a corăbiilor. Fiecare reuniune se încheie cu o petrecere de pomină, sirenele demonstrându-și măiestria în artele preferate.

¹⁰ creaturi marine mitologice aparținând mitologiei celtice (irlandeză și scoțiană), jumătate om, jumătate focă.

RUSALKA, CRĂIASA DUNĂRII

Într-un sat de pescari săraci, ca mai toate din Delta Dunării, trăiau doi frați: Costea și Vanea. Ar fi vrut să facă ceva, să se termine cu sărăcia. Într-o seară, staros-tele pescarilor, viitorul socru al lui Vanea, le-a spus, clătinându-și barba albă:

- Ca să gonești sărăcia, trebuie să-ți împletești talianul¹¹ din firul fermecat al Crăiesei Dunării!

- Și cum se ajunge la ea?

- Întâi trebuie să omori balaurul care o păzește. Intrând în palat, să nu te lași vrăjit de frumusețea ei, să n-o lași să te îmbrățișeze, ci să-i smulgi firul de păr roșu. Din el poți împleti la nesfârșit taliane trainice, pe care Dunărea nu le va rupe, și care vor atrage peștii.

S-au sfătuit Costea și Vanea toată noaptea.

- Ca frate mai mare, se cuvine să plec eu primul, spuse Costea. Dacă prinzi în năvod un pește roșu ca sângele, atunci înseamnă că am pățit ceva. Să pornești să mă cauți! Altfel, stai acasă, vezi de pescuit și de gospodărie.

Costea a mers mult timp cu lotca printre ostroave, până când i-a răsărit în față capul de foc al balaurului. Și-a legat lotca bine, să n-o ia curentul și să-l aștepte la

¹¹ Năvod mare, fixat cu ancore și cu piloți, folosit la prinderea în cantități mari a peștilor.

întoarcere, apoi s-a luptat cu lighioana spurcată o zi și o noapte. La răsăritul soarelui, Costea a răpus balaurul, s-a spălat de sânge și a intrat în palatul crăiesei Dunării.

Aceasta i-a ieșit în întâmpinare:

- Îți mulțumesc mult că ai ucis balaurul ce mă ținea prizonieră. Cum te cheamă? Eu sunt Rusalka. Aș vrea să te răsplătesc cum se cuvine.

Costea, văzând-o, a uitat pentru ce plecase din sat. Frumusețea ei deosebită îl robise. I-a primit îmbrățișarea. A sărutat-o și a rămas împreună cu ea, în palatul de pe fundul Dunării.

A trecut o zi, au trecut două... Într-a șaptea, Vanea a prins doar un pește alb și altul roșu. A zis Vanea atunci:

- Fratele meu trăiește, dar a dat de greu. Trebuie să plec să-l ajut!

Și-a luat rămas bun de la Marusea, logodnica lui, apoi s-a pregătit de drum. La despărțire, fata i-a legat la gât năframa ei, să-i poarte noroc.

Drumul i-a fost la fel de greu ca și lui Costea. Doar paznicul palatului fusese ucis. Într-a treia zi a dat peste lotca lui Costea. Pe urmă a ocolit leșul balaurului, a smuls din el cuțitul fratelui lui și a intrat în palat. Crăiasa i-a ieșit în întâmpinare, la fel ca lui Costea, vrând să-l îmbrățișeze. Văzând-o, Vanea și-a spus:

- Ar fi frumoasă, dar are părul aproape alb de bălai ce-i. Marusea îl are ca mierea veche, și ochii albaștri senini. Tot logodnica mea-i mai mândră decât Crăiasa Dunării!

S-a ferit de îmbrățișare, îngenunchind la picioarele ei în schimb. În timp ce-i rostea crăiesei cele mai alese vorbe de supunere, căuta, în mulțimea firelor de păr blond, lăsate libere pe spate, ce-i învăluiau trupul până la coapse, firul roșu, fermecat. A tras de el, smulgându-l. Odată cu el, puterea Rusalkăi se risipise. Crăiasa Dunării țipă și căzu leșinată.

Vanea o lăasă acolo și își căută fratele. Îl găsi în sala cea mare a castelului, jucând un joc ciudat cu alți flăcăi, prizonieri acolo.

- Am venit, cum ți-am promis, când mi-ai trimis peștele roșu. Rusalka e leșinată. Hai să fugim, până nu-și revine și nu caută să ne oprească!

Costea i se împotrivi:

- Eu nu plec de aici, frățioare! O iubesc pe Crăiasa Dunării. Vreau să-i rămân alături, indiferent câte puteri i-ai lăsat. Întoarce-te în sat cu firul roșu, adu peștele în mreje și roagă-te și pentru mine duminică, în biserică.

Ce era să facă Vanea atunci? A trebuit să se întoarcă singur în sat, însă, la despărțire, și-a dezlegat năframa și a prins-o la gâtul lui Costea:

- Ori de câte ori vei vedea năframa fiicei starostelui, să-ți amintești că ești pescar din moși-strămoși. Să-i ocrotești pe-ai tăi, dacă Rusalka are alte intenții!

L-a îmbrățișat, s-a suit în lotcă și dus a fost, oferind pescarilor firul fermecat. Marusea a împletit taliane puter-ice din el, și astfel sărăcia a fost alungată din satul acela.

Când se apropie furtuna, o pasăre țipă la mal, avertizându-i pe pescari să nu iasă cu bărcile. Lipovenii spun că e sufletul lui Costea. Au botezat-o "vestitorul". Ceilalți dunăreni știu, la rândul lor, că pasărea aceasta a fost odată fiu de pescar, și o numesc "pescăruș".

YARA, MAMA APELOR

Era odată, undeva în miezul junglei amazoniene, în care oamenii albi nu pătrunseseră încă, un trib de localnici cu pielea arămie. Ca orice trib, acesta avea o căpetenie, să-i conducă în război și în timp de pace. Mâna lui dreaptă era vraciul, care vorbea cu spiritele strămoșilor, le asigura protecția spirituală și îi vindeca pe bolnavi.

Yara, singura fiică a vraciului, între trei fii, era o fată vitează. Părul ei lung, negru și trăsăturile fine îi aduseseră mulți pețitori. Era suficient de tânără să poată aștepta încă un anotimp. Tatăl ei nu se grăbea s-o dea de lângă el, iar inima ei nu alesese, până acum, niciun războinic.

Se întrecea cu frații ei în mînuirea armelor. Îi plăcea să-și ajute tatăl, culegându-i plante și având grijă de bolnavi. De aceea, acesta o lăuda mai des decât pe băieți, care prinseră, de la o vreme, ură pe ea.

- Am pierdut dragostea tatălui nostru, oftă cel mijlociu. Toată atenția o acordă Yarei. Ea primește și cele mai scumpe daruri.

- Așa e! Noi trebuie să ne mulțumim cu resturi, confirmă cel mic. Parcă îmi vine, câteodată, s-o omor. Mă gândesc că dacă n-ar mai fi ea, tata ne-ar iubi mai mult.

- Și când aud că o tot dă de exemplu! scrâșni din dinți cel mare. Auziți, ce-ar fi să ne luăm soarta în propriile mâini? La noapte, rămânem înarmați cu cele mai

ascuțite tăișuri. Când adorm toți, ne strecurăm la culcușul ei și îi tăiem gâtul, fără zgomot.

Ceilalți aprobă planul îndrăzneț, gândindu-se că era singura soluție să scape de sora incomodă.

- Așa să fie! Eu pot să-i țin mâna la gură, să nu țipe, se oferi cel mic.

Yara tocmai se întorcea de la un bolnav. Nu-și văzu frații, ascunși într-un desiș, însă îi auzi și le recunoscuse vocile. Știu că trebuia să se apere, în noaptea aceea, de un atac inegal. Oricum, surpriza lor se dusesese.

Când se năpustiră asupra ei, la adăpostul întunericii, Yara era înarmată și pregătită. Crezură că o înjunghiaseră, dar în locul unde dormea ea de obicei era, învețită, o păpușă din iarbă și frunze. Ei, în schimb, nu scăpară cuțitului ei de luptă.

Nu făcuse altceva decât să se apere de ei. Lăsa trupurile neînsuflețite acolo, să se știe cum se petrecuseră lucrurile. Se duse la râu, să se spele. Când se văzu, în lumina lunii, stropită de sângele fraților ei, înțelese că, indiferent de circumstanțele faptei, nu-și va afla iertare. Se hotărî să nu se mai întoarcă acasă.

Tatăl ei se trezi în bocetele femeilor, care fuseseră deja la locul luptei. Află că fiica lui iubită își ucisese frații. Nu putea crede că gelozia îi împinsese pe ei la uneltiri și că primiseră exact ce plănuiau să facă.

- Yara trebuie să moară, hotărî căpetenia. Sângele vărsat se va întoarce asupra ei, după obiceiurile noastre.

Cei mai buni războinici să-i citească urmele și s-o găsească. Va fi supusă judecății sfatului.

Sfatul războinicilor se aduna pentru probleme deosebit de serioase. După patru zile de hăituială prin junglă, războinicii au adus-o la judecată. În zadar a explicat Yara că frații ei voiau s-o omoare și le auzise planul.

- Vei fi înecată în Amazon! hotărî sfatul.

Yara își puse cele mai frumoase podoabe și cântă o melodie sfâșietoare, de despărțire. Știa că nu are scăpare.

"Tată fluviu, strămoșul nostru, al tuturor, fără de care nu există viață", se rugă ea fierbinte, cu voce tare, "tu știi tot ce s-a întâmplat. Dacă mă găsești vinovată, ucide-mă! Dacă nu sunt, ocrotește-mă!"

Amazonul a primit-o în brațele lui, nelăsând-o să moară. A devenit mama apelor și a peștilor, o sirenă care apără femeile, le oferă tot ceea ce le este necesar din Amazon, iar ele, în schimb, îi lasă pe mal ofrande, în general podoabe făcute din ceea ce se găsește pe uscat. Cine o zărește, însă, de la distanță, fără să se apropie de râu, înnebunește. Patru vraci trebuie să-i descânte, împreună, într-un ritual complicat, pentru a-și reveni.

În amurg, fata deosebit de frumoasă, cu părul negru depășindu-i șaoldurile și ochii verzi cum nu are nicio femeie din neamul *tupi*, cântă sfâșietor pe malul Amazonului, în limba tribului său. Indieni, metiși, ba chiar și cuceritorii albi s-au aprins de dorință pentru ea, ascultându-i cântecul. Au vrut s-o urmeze în valuri, crezând că, dacă pentru ea fluvial era sigur, pentru ei ar fi fost la

fel. O mică bălăceală, urmată de ocazia de a o îmbrățișa, asta își doreau. Ceea ce nu se întâmpla niciodată.

Odată intrată în apă, fetei îi creștea o coadă de pește, după unii, sau de șarpe mare, acvatic, după alții. O mișcare din coadă stârnea curentul fluviului și îndrăznețul ajungea pe fundul albiei, înecându-se.

CEA CARE PLÂNGE

Era odată o indiancă frumoasă, din tribul *nahuatl*¹², care se îndrăgostise de un căpitan spaniol, *don* Fernando. De dragul lui, renunțase la zeii poporului ei și se botezase creștină, primind numele de Maria. Spera, prin acest sacrificiu, că o va lua de nevastă, cum îi promisese inițial. Îl însoțise în toate drumurile sale prin Mexic, îi spălase, îi gătise și, în cei vreo șapte ani de conviețuire, îi născuse trei copii, doi băieți și o fată. Îl considerase întotdeauna soțul ei, chiar dacă el evitase să confirme legătura în sfânta biserică, motivând anumite legi pe care ea nu le înțelegea¹³.

Era un soț și mai ales un tată bun. Îi plăcea să-și petreacă timpul liber cu cei doi fii, de când învățaseră să meargă. Le făcuse săbii de lemn, pe măsura lor, încercând să-i instruiască de fragezi în tainele scrimei.

¹² Poporul (și limba) aztecilor

¹³ Legea privind puritatea sângelui, inițial, interzicea căsătoria dintre spanioli creștini și arabi sau evrei. După descoperirea Lumii Noi, interdicția de căsătorie s-a extins la indieni și negri. Dacă această lege a fost, în general, respectată, nu a împiedicat legăturile dintre spanioli și indiene sau, apoi, metise, apariția urmașilor cu sânge amestecat determinând necesitatea promulgării legii castelor, care împărțea populația colonială pe baza purității sângelui (indieni, metiși, negri, mulatri, carteroni, etc.)

De la o vreme, *don* Fernando părea preocupat de ceva. După ce își trimise copiii la culcare, îndrăzni să-l întrebe ce-l frământă.

- Voi pleca la Veracruz în curând, într-o expediție, apoi mă voi stabili la Ciudad de Mexico, răspunse el.

- Să mă pregătesc să venim cu tine? vru Maria să știe ce avea de făcut în zilele următoare.

Era obișnuită să-l urmeze. Mulți ofițeri și soldați spanioli trăiau cu câte o indiană, amantă și servitoare devotată în același timp.

- Nu, tu rămâi aici, cu copiii. A venit timpul să ne despărțim. La Veracruz mă duc să-mi întâmpin logodnica. E fiica generalului. Mă căsătoresc cu ea, primesc brevetul de colonel și, ca zestre, o casă în Ciudad de Mexico.

Lovitura o luă pe nepregătite. Simți că i se taie inima de supărare. Văzuse lucrul acesta întâmplându-se altor femei indiene din orașelul în care era garnizoana. La un moment dat, soldatul alb le părăsea, fie pentru o altă indiană, fie, mai adesea, pentru a-și lua o soție spaniolă.

- Ce ți-am făcut, eu sau copiii noștri, de ne-ai scos de la inimă? întrebă ea, printre suspine.

- Voi nu mi-ați făcut nimic, dar, dacă mă căsătoresc cu o fată nobilă, cu zestre bună, nu pot să țin, în același timp, și o amantă, în special că tatăl ei este superiorul meu și va fi cu mine în oraș, să mă supravegheze și să se asigure cum mă comport cu fiica lui.

Din punctul lui de vedere, practic și lipsit de sentimente, avea dreptate. Pe Maria, probabil, o iubise. Cu anii petrecuți împreună, se obișnuise cu atențiile ei, cu felul ei de a-și arăta dragostea, însă pasiunea se dusesese, făcând loc sentimentului de cămin confortabil.

Pe noua logodnică nici nu o cunoștea, ea fiind abia în drum spre Noua Spanie. Îl știa bine pe tată, în schimb; voia să-i fie în grații cu orice preț. De când așteptase să fie promovat colonel! Zestrea bună și perspectiva de a rămâne în capitala colonială a zonei erau argumente de nerefuzat în favoarea unei căsătorii. Și apoi, avea treizeci și șase de ani. Era cazul să intre în rândul lumii, cum se zicea, să producă moștenitori legitimi.

Avea să-i lase Mariei bani, să poată trăi în următoarele luni, gândea el. Pe urmă, se va descurca ea. Casa era pe numele ei. Era încă tânără și frumoasă. În curând, își va găsi un alt bărbat, să aibă grijă de ea și de copii.

- Voi trimite, din când în când, pe Juan, ordonanța mea, la tine, să-ți aducă bani și să-mi dea vești, despre tine și despre copii. Când vor împlini zece ani, pe băieți îi voi lua la mine, să crească în Ciudad de Mexico și să primească o educație corespunzătoare. Dacă au aplecare spre carte, îi voi lua, pe urmă, la rudele mele din Spania, promise el la despărțire.

Maria nu mai era atentă. Bani n-o interesau. Durerea îi luase, pe jumătate, uzul rațiunii. Ideea de a-i fi smulși băieții de lângă ea, indiferent că, pentru ei, ar fi însemnat ceva bun, o aduse la neagră disperare. Nu degeaba se

spunea că paradisul n-a cunoscut niciodată o furtună mai mare decât dragostea transformată în ură, nici infernul o furie mai puternică decât cea a unei femei părăsite.

În ziua când don Fernando a plecat, cu trupele sale, spre Veracruz, Maria și-a îmbrăcat frumos cei trei copii, spunându-le că merg la biserică. S-au dus, într-adevăr, să se închine. Ea și-a cerut iertare pentru grozăvia pe care o plănuise. La întoarcere, s-au plimbat pe malul râului. Se întunecase. Se apropia furtuna. La momentul potrivit, le-a explicat, în felul ei, ce se întâmplase:

- Tatăl vostru ne-a părăsit. Va avea o soție bogată, venită din Spania. Nu-i mai pasă de noi. Nu vreau să creșteți fără tată, nici să vă ia la el, să fiți la mila soției spaniole, nici să-mi amintiți în fiecare zi că am fost victima unei crunte trădări. Mai bine vă înec în râu cu mâna mea.

Le-a dat brânci în apă, unul câte unul, începând cu fiul cel mare. Fetița se agățase de poalele ei și plângea, prea mică să înțeleagă cu adevărat ce se întâmpla. Râul vui după fiecare tribut primit. Maria încercă să se înapoieze în sat, însă o urmăreau strigătele copiilor. Până la urmă, se întoarse la râu și se aruncă și ea, în același loc.

S-a scufundat exact unde vârtejul ducea apa printre stânci... și, deodată, după vămile întunecate, se trezi la poarta Raiului.

- Cine ești tu? o întrebă Sfântul Petru.

- Sunt Maria, cea botezată în biserica Santa Virgen de la Anunciación.

Sfântul o cunoștea. Știa ce făcuse. N-o trimise de-a dreptul în iad, deși, pentru crimele comise, împotriva celor născuți din carnea ei și împotriva ei înseși, o merita. Îi explică altfel că nu-i era locul în Rai.

- Și ce cauți aici, de una singură? Ai trei copii, suflete nevinovate. Unde sunt ei? De ce nu sunt cu tine?

- Nu știi unde sunt, minți ea.

Abia acum o înspăimântă fapta ei. Crima era pedepsită grav și în tribul ei, nu numai în coloniile spaniole.

- Ei pot intra aici, fiindcă sunt fără de păcat, îi zise sfântul Petru. Tu, păcătoaso, n-ai ce căuta în Rai fără ei!

N-avea să intre ea acolo nici cu ei, însă prin vorbele acestea, Sfântul Petru îi dădu o pedeapsă mai mare decât iadul – să nu-și afle odihnă, între cele trei lumi.

Porni, Maria, plângând și căindu-se, să-și caute copiii. Îi strigă, în jurul râului, printre lacrimi. În zadar.

Nu va reuși să-i găsească vreodată. Sufletul ei se zbuciumă neîncetat. Fantoma ei apare, în serile cu furtună, pe malul râului, tot jeluindu-se. Dacă întâlnește vreun copil în cale, sau chiar și un călător adult, crede că este al ei și îl ia cu ea, înecându-l.

Lumea i-a uitat numele, denumind-o *La Llorona*, Cea care plânge. I-au dedicat numeroase balade. Una dintre ele îi surprinde cel mai bine suferința:

*Nu te du la râu, copile, nu te du singur,
Că femeia care plânge, udă și sălbatică,
Părăsită de-un iubit necredincios,
Poate crede că ești al ei!*

*Ea plânge când soarele e roșu de foc,
Jelește când luna scade,
După copiii ei morți plânge,
Pe care i-a înecat în apa de gheață.
Pradă urii și fricii, i-a aruncat de pe stâncă.
Înnebunită de remușcări și de durere
Într-o noapte ploioasă s-a dus și ea
Să se arunce în același râu.
Zi și noapte își caută copiii,
Rătăcind, pierdută în frig.
Ea plânge și geme în întuneric,
Un suflet chinuit, fără odihnă!*

III. OCROTÎȚI DE SIRENE

ÎNGERUL VENETIAN

Un val uriaș lovi în plin polacra¹⁴ cu două catarge, care se lupta de o vreme cu furtuna dezlănțuită. Lemnul corăbiei răsună lugubru. Lovitura îi dărâmă pe toți cei de pe punte, chiar dacă erau legați, conform ordinelor căpitanului, cu parâme solide, de mijloc. Tot ce nu fusese asigurat corespunzător zbură în jurul lor sau peste ei.

Andrea își văzu sora cea mică măturată peste bord, înainte ca cineva s-o poată ajuta. Probabil, parâma se rupsese în smucitură. Își făcu cruce, rugându-se s-o aibă Dumnezeu în paza lui. Nu toți cei ce cădeau peste bord se înecau. Tata avusese grijă ca toți trei copiii să învețe să înoate.

Valul următor, fără să-i lase să respire măcar, spălă puntea din nou, cu aceeași forță, făcând corabia să danseze mult prea acrobatic pentru construcția ei. Rupse și celelalte parâme în calea lui, târând marinarii disperați în adâncuri. Furtuna învinsese.

Pentru a confirma aceasta, arborele trinchet, de care Andrea își legase parâma, se frânse. Băiatul se prăbuși peste ceea ce rămăsese din copastie, fiindcă și aceasta cedase. Zilele când draga lor "Colomba", încărcată cu

¹⁴ Polacca sau polacra, navă cu pânze, cu două sau trei catarge, din secolele XVII- XVIII, întâlnită în diferite zone ale Mediteranei, cu velatură mixtă, asemănătoare brigantinelor.

marfă, cutreiera de la o insulă la alta, spre ținuturile cizmei italiene, ori cele de dincolo de Bosfor apuneau azi.

Până să reușească să dezlege nodul făcut cu două ore înainte, ajunse pe fundul mării. Naufragiatul se zbătea să se elibereze, să se ridice la suprafață. Într-o fracțiune de secundă, crâmpie de viață îi trecură prin fața ochilor, din copilăria și adolescența petrecute la bordul micii ambarcațiuni de familie, sub pavilion venețian, cu nimic deosebită de multe altele din Marea Adriatică, din Egee sau Ionică.

"Doamne, ajută-mă, scoate-mă la liman," se rugă el în gând. "Sfinte Andrei, ocrotitorul meu, sfinte Gherasim, sfinte Nicolae, Sfântă Fecioară, ocrotitori ai marinărilor, și Gorgona, regina mării, ocrotiți-mă, dacă îmi este dat să rămân în viață!"

I se păru că simte o îmbrățișare scurtă și că aude o voce, confirmându-i șoptit:

- Vei trăi!

Următorul moment în care fu conștient fu cel în care trăgea în plămâni aerul sărat și umed. Spre mirarea lui, avea în brațe un butoi gol, care plutea cu el în voia talazurilor. Nu știa cum ajunsese în poziția respectivă.

Niciun alt cap nu se ițea în raza lui vizuală – presupunând că întunericul nopții îi permitea să vadă suficient. Să fie, oare, singurul supraviețuitor al echipajului de trei bărbați, o femeie, două fete și un băiat? Asistă la scufundarea ultimelor rămășițe ale polacrei și plânse amarnic,

atât singura casă pe care o avusese odată, cât și familia pierdută.

Gabara¹⁵ franțuzească ce-l pescui în amurg nu întâl-nise alți naufragiați. Andrea se înțelese greu cu ei. Unii marinari vorbeau genoveza, el vorbea venețiană.

- Ne ajuți la bord, te ducem la Marsilia și acolo îți vei găsi de lucru, îi spuse căpitanul.

Nu-l dezamăgi cu ceea ce gândea de fapt: va fi greu ca un tânăr marinăr venețian să-și găsească de lucru pe o navă unde cei proveniți din Italia erau genovezi. Ura dintre cele două republici maritime era ancestrală. Băiatul de vreo șaisprezece ani, cu priviri inocente, de o frumusețe angelică, trebuia să știe lucrul acesta.

Ar fi trebuit, dar nu-l știa. "Colomba" avea nume venețian și pavilionul lui San Marco fluturând pe catarg, însă nimeni de la bord nu se născuse în orașul lagunelor, să fi crescut în această ură. Bărbații familiei, greci, proveneau de pe lângă Preveza. Mama lui se născuse în Kefalonia, dintr-o familie de marinari venețieni, iar toți trei copiii văzuseră lumina zilei pe polacra lor iubită. Fuseseră învățați să nu urască pe nimeni și să nu aibă prejudecăți de neam, nici de religie, ei fiind o îmbinare a contrastelor. Mă rog, exista o excepție – turcii. Împotriva lor, moșteniseră ura tatălui și a unchilor, fugiți din sat de răul ienicerilor și akingiilor¹⁶.

¹⁵ Navă cu pânze, de origine provensală, cu două sau trei catarge, de 120-450 tone, destinată transportului de mărfuri.

¹⁶ soldați otomani

Peste câteva zile, se trezi pe chei, fără un ban în buzunar, fără să știe ce va face mai departe, ce va mânca la masa următoare. Desigur, nici franceză nu știa. În apele colindate de obicei se vorbea greaca, venețiana, ceva turcă, suficientă cât să se descurce la încărcat marfă și provizii, sau să înțeleagă comenzile pilotului la intrarea în porturile care necesitau unul. Întrebă, în venețiană fluentă, pe corăbii și pe chei, cine știa un căpitan care să angajeze forțe proaspete.

Vremurile erau tulburi. Nu se făceau multe angajări. Un flăcău necunoscut, de a cărui experiență nu garanta nimeni, n-avea multe șanse. Acestea scădeau la zero când vorbea doar venețiană. Cu naivitate, Andrea făcu greșeala de a pune aceeași întrebare pe o navă genoveză. Răspunsul oficial veni imediat, negativ. Alt răspuns urmă în curând: îl prinseră la înghesuială, la docuri, câțiva marinari genovezi, toți oameni de douăzeci și ceva, poate treizeci de ani, hârșiți în bătai prin crâșme și bordeluri. Cum să le facă față?

În câteva minute zăcea inconștient, pe chei, învinețit, însângerat, gemând de durere. În suferința lui, i se părea că aude aceeași voce din fundul mării, șoptindu-i:

- Vei trăi!

Nu ar fi supraviețuit bățiii grave dacă l-ar fi prins noaptea afară, delirând de febră, slăbit de puteri. Norocul a făcut ca pe acolo să treacă, într-o trăsură, o curtezană. Cumpărase parfumuri și articole de lux de la un căpitan de vas, venit din ținuturi exotice.

Mireille avea douăzeci de ani. O femeie frumoasă, cu părul negru, bogat, ochii de culoarea chihlimbarului luminos și ceva felin în priviri și în gesturi putea face carieră în *demi-monde*¹⁷, cu ceva cultură și puțin noroc. Ea îl avusese. Trăsura era a ei, nu închiriată, cu tot cu vizitiu și cei doi cai albi, cu panglici în coamă. Voia să facă impresie. Era o femeie împlinită: avea casa ei, doi servitori, veșminte la modă și bijuterii prețioase... și un protector care plătea pentru toate acestea, plus alți câțiva care se băteau pe favorurile ei, primind firimituri.

Văzu, pe fereastra trăsurii, băiatul rănit, pe lângă care trecuseră. Frumusețea lui angelică o impresionă.

- Oprește, să vedem dacă trăiește sau s-a stins deja. Dacă este încă în viață, vreau să am grijă de el și să-i aflu povestea.

- *Parpaiounet*¹⁸, poate fi mort de beat. Nu știi ce fel de om este și dacă nu a meritat bătaia, se împotrivi vizitiul, un om jovial, de vreo cincizeci de ani.

- La cum arată, chiar dacă ai avea dreptate, poate o fi băut pentru prima oară și nu știa la ce să se aștepte. Ajută-mă, moș Jouseloun!

Se apropiară de rănit. Nu se simțea miros de băutură, doar de sânge. Îl luară în trăsură, după ce moșul îl înveli cu mantia lui ieftină:

- Măcar să nu păteze tapiseria trăsurii! comentă el.

¹⁷ lumea prostituatelor de lux, a curtezanelor și a clienților acestora.

¹⁸ Fluturaș (în provensală)

Patru zile și patru nopți se luptă Andrea cu moartea. Mireille chemase doctorul cel mai bun pentru el, îi cum-părase medicamentele și îl îngrijeau cu schimbul, când el, când Rieto¹⁹, soția lui moș Jouseloun. Abia așteptase să-și revină, să-i spună cine era, de unde venea și ce avu-seseră bătașii cu el. Era curioasă; măcar, îngrijirea unui bolnav, un act de caritate, era o formă nobilă de alungare a monotoniei, într-o viață care îi convenea parțial.

Când băiatul deschise ochii, văzu că se afla într-un pat, într-o casă străină. Lângă el stătea pe un scaun o tânără brunetă, cu ochi mari... un înger să fi fost, sau o întrupare a Gorgonei? Se mișcă, instinctiv. Gemu, sim-țind durerile crâncene, radiind în tot corpul. Tânăra îi zâmbi și îi spuse ceva, întâi într-o limbă pe care el nu o mai auzise, apoi în franceză. Măcar pe asta o recunoștea, după ce o auzise câteva zile la bordul gabarei.

- Vorbesc venețiana, răspunse el. Și greaca. Înțeleg ceva genoveză, adăugă, conștient că nu auzise limba lui maternă în Marsilia.

Mireille îi zâmbi. O strigă, tot în provensală, cum discuta de obicei cu servitorii, oameni care o cunoșteau de mică și îi erau credincioși, pe Rieto, să-i aducă bol-navului supă.

Deci, băiatul înțelegea genoveza. Era un punct bun de pornire pentru o conversație de bază; și ea o învățase. Destui negustori genovezi se stabiliseră la Marsilia. Îi

¹⁹ diminutiv provensal de la Henriette, la fel cum Jouseloun este diminutivul local de la Joseph.

aprovizionau căpitani de vas din patrie. Mireille se bucura că Dumnezeu îi dăduse puterea de a învăța repede și de a se adapta, împreună cu norocul de a fi întâlnit oame-nii potriviți la momentul potrivit. Altfel, după ce rămăsese singură pe lume, la cincisprezece ani, ar fi ajuns într-un bordel. Ce alt viitor putea avea o fată cu ceva educație, dar săracă, al cărei tată murise, lăsând casa ipotecată și o grămadă de datorii?

- Mă cheamă Mireille Rastegue. Pe tine?

- Andrea... Andrea da Colomba, răspunse el, cu voce stinsă.

Așa erau cunoscuți tatăl lui și unchii, moștenind, odată cu corabia, de la socrul lipsit de fii, numele ce-l consacrase. Nu conta cum îi strigase în satul de unde fugiseră, tineri, de răul turcilor. Acum, biata "Colomba" era pe fundul mării, cu toți cei dragi. Oftă amar, amin-tindu-și naufragiul. Perlele lacrimilor îi inunda ră ochii. Durerea era prea mare și el prea sleit de puteri ca să-și amintească să se comporte bărbătește.

- Ești venețian? fu ea curioasă.

- Da. Corabia noastră a pierit în furtună. Francezii care m-au pescuit nu au găsit alți supraviețuitori.

- Cine te-a bătut?

- Marinari genovezi, supărați că am îndrăznit să cer de lucru pe corabia lor. Nu le făcusem nimic. Cum am ajuns aici?

Venețieni și genovezi! Mireille înțelese cum stătea situația, mai bine decât victima inocentă a urii.

- Te-am găsit în port, mai mult mort decât viu.

Îi atinse fruntea cu mâna, într-o mângâiere cum Andrea nu primise vreodată decât de la mama lui.

- Ți-a scăzut fierbințeala. A zis doctorul că te faci bine. Ai avut noroc că nu ți-au rupt nimic. Ești marinar?

- Da, născut și crescut pe o polacra. Știu să fac mai multe decât alți băieți de vârsta mea, însă ce mă fac, dacă nu mă angajează niciun căpitan, să le arăt? Cred că ar trebui să învăț, întâi, limba ta...

- Fă-te bine. Vedem după aceea cum stăm. Cât despre învățat franceză, putem începe de azi, cu numele a tot ce vezi în cameră... Întâi, mănâncă supa! Îl îndemnă ea, fiindcă Rieto adusese deja o farfurie aburindă.

Franceză trebuia să învețe băiatul adus de valuri, nu *limba ei*, occitana²⁰.

Era firesc pentru un băiat care pierduse tot ce iubea pe lume – părinți, surori, casă – să simtă nevoia de dragoste, revărsându-și preaplinul sentimentelor asupra noii prietene, îngerul căruia îi datora viața. Mireille deveni, în curând, pentru el, prietena, binefăcătoarea, singura familie rămasă.

Nu era normal, cel puțin în ochii societății, ca ei, curtezana de douăzeci de ani, frumoasă, seducătoare, nesăbuită, îndrăzneată și cu inimă de aur, care ar fi putut

²⁰ Limba vorbită în sudul Franței, Monaco, părți din Italia și Spania, având dialectele: provensal, gascon, auvergnat, languedocien, limousin și vivaro-alpin. După unele păreri, și catalana ar face parte dintre dialectele occitane, alte opinii considerând-o limbă separată.

avea orice bărbat din Marsilia și-ar fi dorit (cu condiția ca fie să renunțe la protectorul existent, fie să-l înșele discret), să-i cadă cu tronc un flăcău sărac, străin, de nici șaisprezece ani. Totuși, inocența lui, frumusețea lui, blândețea o atrăgeau irezistibil.

Deocamdată, făcea tot posibilul ca el să-și recapete forțele. Între timp, stăteau de vorbă. Îi plăcea să se joace de-a profesoara, spunându-i în franceză tot ce era de spus. Îi explica, după aceea, în genoveză ce nu înțelesese. Le ceru și servitorilor, în care avea încredere că n-o vor pârâ protectorului ei pentru noua ei pasiune, să nu vorbească occitană în prezența lui, tocmai ca să poată învăța mai repede.

Încercă să-l seducă, la început din joacă – și dacă ea, Fluturașul, nu se pricepea la asta, atunci cine? Doar că stilul ei funcționa la bărbați conștienți, ce voiau ceea ce putea ea oferi. Andrea nu descifrase încă misterul feminin și nu simțise fiorii primelor sentimente până s-o cunoască. Îi lua vorbele în serios și răspundea sincer. Cum să-i treacă prin cap curtezanei că băiatul cu privire angelică poate fi atât de naiv?

Se lămurii într-o noapte furtunoasă, când lamele fulgerelor tăiau noaptea în felii, urmate de tobele cerului, ce sunau atacul ploii. Ce prilej mai bun să aibă o femeie pentru a-și cuceri alesul, părând nevinovată?

Era aproape de miezul nopții când Mireille intră în camera lui, într-un halat aproape transparent. Lumânarea

ce-i luminase drumul până atunci fu stinsă, repede, de o pală de curent – nu înainte ca el să vadă cine îl vizita.

- Dormei? Furtuna asta scoate sunete îngrozitoare!

Tunetele puternice deșteptaseră toate ființele din jur. Caii, în grajd, nechezau speriați. Cine ar fi putut continua să doarmă în așa vacarm?

- Tu nu te temi? continuă ea. Mie mi-e întotdeauna frică de tunete și fulgere. Dar voi, marinarii, trebuie să fiți obișnuiți cu ele...

Erau, într-adevăr. În alte împrejurări, Andrea cel de acum o lună, două i-ar fi răspuns, prietenește, că nu trebuie să se sperie, ci doar să se roage Sfintei Fecioare și Sfântului Nicolae, ocrotitorul marinarilor. Între timp, avusese loc naufragiul, urmat de bătaia după care zăcuse două săptămâni și abia își revenea, încet-încet. Forțele naturii începuseră să-l sperie și pe el, fiindcă îi aminteau de scufundarea "Colombeii", de doliu și pierderi.

- Pot să vin lângă tine? întrebă ea, cu glas timid.

- Desigur.

Andrea nu văzu nimic rău în asta. Crescut pe corabie, numai cu familia, nu stătuse nimeni să-i dezvăluie ce și cum, dacă el nu pusese întrebări. În afară de marinărie, cu deprinderile și artele conexe, nu știa multe lucruri, pe care alt băiat de seama lui, crescut într-un oraș ori la țară, în mijlocul animalelor, le-ar fi aflat între timp.

O nouă străfulgerare, urmată de un tunet năpraznic, o surprinse, aruncând-o în brațele lui. Se lipi de el, tremurând. Andrea, instinctiv, o strânse în brațe. Abia atunci

își dădu seama că Mireille era goală, lângă el, în pat. Iar dacă ea se aștepta ca măcar în clipa aceea el să preia inițiativa... înțelese, până la urmă, cât de pur și inocent era îngerul ei venețian.

Cu mângâierile ei experimentate și șoaptele de dragoste, până la urmă lui Andrea i se trezi instinctul. În noaptea aceea, în muzica ploii, accentuată, din când în când, de tobe și timpane, învăță ce însemna dragostea, cu împlinirea acesteia.

- Cred că m-am îndrăgostit de tine de când ai deschis ochii și am întâlnit privirile acestea verzi, deosebite, îi șopti ea la un moment dat, cu mult după ivirea zorilor.

Nu aveau niciun motiv să se despartă din îmbrățișare, nici să se ridice din căldura familiară a patului.

- Eu mă întrebam dacă ești un înger sau Gorgona și dacă sunt în rai ori pe fundul apei. Durerea din tot trupul m-a făcut să înțeleg că încă trăiam. Cred în dragostea la prima vedere, zâmbi el. Am moștenit-o din familie. Tata a văzut-o pe mama când negocia cu tatăl ei cumpărarea corăbiei. Venise să aducă o cafea și o dulceață, după obicei, apoi se retrăsese. În timpul negocierilor, bunicul a oftat, spunând că fiica lui o să rămână pe drumuri, că nimeni nu ar lua-o fără zestre. Tata a răspuns că cine ține la ea, o ia oricum. La comentariul că nu există asemenea om, el a cerut să o cheme și să o întrebe dacă vrea să îl ia de bărbat, că el era acela. A fost întrebată. L-a acceptat.

În seara aceea a primit semnul de logodnă²¹, iar peste trei săptămâni a fost nunta. Cât despre unchiul meu, de pe aceeași corabie, a văzut-o pe fiica unui negustor din Salonic și a cerut-o imediat de soție. Tatăl fetei s-a împotrivit, așa că au fugit împreună. S-au căsătorit în primul port și s-au întors să se împace când au mai avut drum pe acolo.

Fiecare zi a lui Andrea alături de Mireille era o aventură. Nou-descoperita iubire îl ajută, pe lângă îngrijirile devotate și hrana bună, să se însănătoșească repede.

Cuprinsă de pasiune, timp de trei săptămâni curtezana se închise în casă, cu el, instruindu-și servitorii să spună că plecase din oraș. Dragostea lor înflăcărată ar fi putut incendia întreaga Marsilie, plus toate corăbiile din port. Totuși, într-un colț de suflet ea știa că dulcea ei nebunie nu va putea dura, oricât de încântător era cel pe care-l numea *îngerul ei venețian*. Era dezastruoasă pentru afaceri. Protectorul ei era îngrijorat. Dacă ar fi aflat cu cine era înșelat, avea suficientă putere să scape de Andrea.

Trebuia să-l apere cu orice preț, chiar și de ea însăși. N-o putea face decât trimițându-l unde îi era locul: pe mare, pe o corabie. Fusesse și el de acord că destinul lui era legat de mare. Mireille îl prezintă căpitanului navei

²¹ În vremea aceea inelul de logodnă nu era un semn standard. La logodnă putea fi dată o jumătate de monedă de aur sau argint (logodnicul păstrând cealaltă jumătate), sau o brățară, sau o salbă ca semn al promisiunii schimbate.

“Marie Gallante”, care ar fi făcut orice pentru un zâmbet al frumoasei curtezane. Recomandarea ei conta mai mult decât își închipuia tânărul îndrăgostit, suficient de naiv să nu aibă habar cu ce se îndeletnicea iubita lui:

- *Capitaine Allegre*, ai grijă de îngerul meu! Rămâne să-ți dovedească la ce se pricepe unul născut și crescut pe mare!

Câțiva marinari din echipaj o auziseră. Degeaba se prezentă Andrea cu numele dăruit de nași la botez; *Ange*, sau chiar *Ange de Mireille*, îi rămase porecla la bordul navei, cel puțin pentru o vreme. Avu ocazia, totuși, să le dovedească ce marinărie învățase de la tatăl și unchii lui, fiind numit, în curând, asistentul navigatorului.

Își făcu prieteni, inclusiv apropiindu-se de căpitan, care-și pierduse fiul de curând și văzu în Andrea un flăcău cu drag de învățătură, căruia să-i arate câte știa. Atrase și invidia unora. Aceștia se grăbiră să-i spulbere iluziile referitoare la iubirea vieții lui, explicându-i pe șleau ce înseamnă o curtezană, cine plătește pentru luxul în care trăiește. Pe nava franțuzească Andrea învăță scri-mă, să tragă cu muscheta și să deservească un tun. Căpitanul ei obținuse scrisoare din partea regelui, permi-tându-i să prade dușmanii. Corsari legitimi, în slujba coroanei, asta erau. O viață mai aventuroasă decât s-ar fi așteptat, însă îi plăcea.

Ori de câte ori “Marie Gallante” ancora din nou în Marsilia, Mireille îl aștepta cu inima și brațele deschise. Era mândră să audă laudele căpitanului despre realizările

îngerului ei. De fiecare dată era ca prima oară: ea încuia ușile și trăgea obloanele, să nu primească pe nimeni, petrecând numai cu el tot timpul pe care Andrea îl avea disponibil.

Uneori, când permisiile lui dintre două călătorii pe mare îi permiteau, se refugiau împreună undeva la țară, lângă Aix-en-Provence, unde nimeni nu-i deranja. El uita de toate în brațele ei, sau când o avea în fața lui, ascultându-l cum îi dedică cele mai frumoase cântece de dragoste în toate limbile pe care le știa, acompaniate la mandolină. Ar fi vrut să fie unul dintre *felibri*²² doar pentru a cânta dragostea pentru ea.

În timpul unei lupte cu englezii, la trei ani de când devenise membru al echipajului de corsari, Andrea salvă viața secundului, cu lovituri de sabie măiestre, care dovedeau că învățase tot ce știa căpitan Allegre, devenind un expert al scimeii. Își câștigă, astfel, un nou renume: *îngerul lui Mireille* deveni *Îngerul cu sabia*. *L'Ange au Sabre* era un nume mai potrivit pentru un corsar care, deși în continuare îndrăgostit, nu era jucăria niciunei femei.

Andrea știa că soarta marinarului era dintotdeauna să petreacă prea mult timp pe navă și prea puțin cu iubita, acasă. O acceptase ca atare. Cântecele pe care i le cântase ei și gândul la ea îi iluminau momentele de singurătate la bordul navei “Marie Gallante”. Tocmai de

²² Trubaduri provenșali.

aceea știrea pe care i-o dădu după aproape cinci ani de dor îi frânse inima, cu toate asigurările iubirii ei eterne.

Mireille avusese îndrăzneala să pretindă că încă îl iubea, deși se logodise cu un bărbat care îi putea fi tată.

- Îngerul meu, pentru tine nimic nu se va schimba, încercă ea să-l convingă, cu voce mieroasă. Te iubesc la fel ca până acum. Te voi aștepta cu aceeași pasiune, de fiecare dată când corabia ta ancorează în Marsilia.

Andrea se obișnuise cu faptul că ea avea pe altcineva când nu era el acolo. Faptul că acel altcineva urma să-i fie soț legitim, după părerea lui, schimba lucrurile. *Îngerul venețian* rămânea tot pur, indiferent că, la aproape douăzeci și unu de ani, avea altă viziune a vieții decât la șaisprezece.

- Mai gândește-te, Mireille! protestă el. De ce să păcătuiești, căsătorindu-te cu un om la care nu ții, ca să-l înșeli cu altul? Dacă vrei neapărat să fii o femeie măritată și mă iubești, atunci căsătorește-te cu mine. Te cer de soție chiar acum, mâine îți cumpăr inelul de logodnă și când mă întorc din voiajul următor facem nunta! Nu ne trebuie decât trei strigări...

El nu se gândise la însurătoare până atunci, dat fiind că marinarii de vârsta lui din echipaj erau burlaci. Dar dacă ea își dorea acest lucru, de ce nu-i spusese?

Mireille nu se așteptase la așa un răspuns. Iubitul ei inocent, îngerul ei, din nou dădea dovadă de naivitate. La douăzeci și cinci de ani, începea să-i treacă timpul de curtezană de succes. Dacă un văduv cu stare o ceruse de

soție, era cazul să accepte și să devină o femeie respectabilă, cu viitorul asigurat.

Râse cu poftă când îl auzi. Îl strânse în brațe, explicându-i:

- Tu ești cel mai dulce iubit, cel menit să rămână în inima mea pentru totdeauna. Ți mulțumesc pentru propunere, însă nu ești omul potrivit să îmi fii soț. Dragostea noastră nu are nimic de-a face cu căsătoria. Tu mi-ai oferit inima ta și toată averea unui suflet. O păstrez cu sfințenie. Ai primit, din partea mea, același dar. O alianță matrimonială este altceva. Logodnicul meu, un negustor bogat de vinuri, are aproape cincizeci de ani. El îmi va oferi tot ce-mi doresc, din punct de vedere material, toată viața lui, probabil scurtă, după care îmi va lăsa o moștenire bună. Am convenit deja contractul matrimonial.

Andrea simți o lovitură în inimă, de parcă ar fi primit o ghiulea de tun în plin. Lumea lui se sfărâmasese în bucăți ce se îndepărtau de el într-un dans macabru, la fel cum ei, corsarii, distrugau navele dușmane.

- Nu accept să mă rog pentru moartea subită a soțului tău, nici să-i pun coarne, îi răspunse, cu chibzuință, încercând să pună hotar izvorului lacrimilor înainte de a i se scurge pe obraji. Dacă tu așa înțelegi viața, îți urez o căsnicie fericită. Nu ne vom revedea niciodată. Rămâi cu bine! Viața să-ți fie atât de frumoasă pe cât ți-o dorești!

Rămăsese fără putere, de parcă s-ar fi scurs tot sângele din el. Îl durea purtarea ei. Încă o iubea, dar se va strădui s-o uite. Se jură că nu mai calcă în Marsilia în

viața lui. Îi întoarse spatele, cu inima grea și pași mici. O parte din el ar fi dorit s-o audă că se răzgândește, că-l strigă și acceptă să-i fie soție. Desigur, așa ceva nu se întâmplă.

Se îndreptă spre port. Trebuia să găsească vorbele potrivite, sincere, să-i explice căpitanului de ce-l va părăsi, în căutarea altei nave.

Îngerul cu Sabie, venețianul, se îmbarcă pe o corabie spre Indiile de Vest. Era acum proaspăt navigator cu diplomă, iar pentru un corsar, zona aceea era raiul prăzilor de război. Erau destui ofițeri desemnați să adjucece premiile. Avea să-și facă un nume acolo, încetând a fi îngerul lui Mireille, curtezana care-i frânsese inima, ispitindu-l la păcate mari.

PENTRU O VIAȚĂ DE MARINAR²³

Pe corabia americană, ancorată nu departe de a lor, izbucnise un incendiu la bord, atrăgând atenția navei de război britanice. Câțiva marinari căzuseră în mare. Cade-tul britanic știa să înoate. Împreună cu alți colegi de echipaj, la ordinul locotenentului, s-a suit în barcă, îndreptându-se spre locul accidentului, unde plonjară.

A prins unul dintre americani, care se panicasă și îl trăgea la fundul apei. După o vreme, acesta a încetat să se zbată și s-a hotărât să coopereze. Era și timpul! Obo-sise să tot lupte cu el. Deodată, atât cel salvat de cadet cât și cei recuperați de alți trei marinari englezi s-au năpustit spre barcă, aflată acum la două lungimi de braț. Toți patru s-au atârnat, cu disperare... pe aceeași parte, în același timp. Mai gândea cineva logic? Acum barca era în pericol să se răstoarne.

Vâslașii s-au uitat unul la celălalt pentru o clipă, citindu-și gândurile din priviri. Părea că au convenit ce aveau de făcut pentru evitarea catastrofei. Fiecare dintre ei se apropie de americanul de lângă el și îi dădu un pumn. Nu aveau cum altfel să salveze barca, să nu fie întoarsă cu josul în sus.

Nefericiții saci de box, inconștienți, se desprinsesă și se lăsară la fundul apei. Celor doi din mijloc, acum spe-

²³ Publicată în revista *Convorbiri Literar-Artistice* nr. 10/2019

riați de primirea neprietenoasă făcută tovarășilor lor, englezii le-au dat mâinile, ajutându-i să urce în barca ușurată de greutatea periculoasă.

Cadetul se ruga în gând, în limba maternă, în timp ce se uita după bulele de aer care indicau unde s-ar fi putut scufunda cei doi. Știa să înoate, însă nu era expert în scufundări și înot sub apă. "Acum chiar aş avea nevoie de ajutorul Gorgonei!" gândi el când zări ceea ce căuta. "Dacă aş fi știut măcar secretele pescuitorilor de bureți din țara mea!" Îi admirase întotdeauna pe marinarii din insulele grecești, care se scufundau după bureți și corali.

Mâna i se încleștă într-o chică creață, apoi se ridică la suprafață cu prada. Barca era aproape. Odată ce le predă marinarul recalcitrant, ceilalți se ocupară de el. Cadetul respiră adânc, apoi se scufundă iar, mai adânc decât până acum, nu prea sigur dacă ceea ce văzuse de data aceasta erau bule de aer sau nu.

Apa forma o perdea semi-opacă. Marea Egee, unde învățase, de la fratele mai mare și de la un unchi, să se scufunde, era transparentă. Salvatorul nu era sigur cum și unde să-și caute victima. "Doamne, dacă este cu voia Ta, ajută-mă, Te rog, să-l găsesc!"

Dumnezeu? Nu, altcuiva din mările natale ar fi trebuit să i se roage pentru viața marinarului american. Spre mirarea sa, văzu în față o regină încoronată, frumoasă, cu păr negru și fața albă, având trăsături familiare femeilor din zona Salonicului, îmbrăcată într-o rochie verde. În mână avea un pieptene de aur.

Știa să-i răspundă la întrebare. Nici nu așteptă să fie formulată.

- Slavă reginei mării! Fratele maiestății voastre domnește fericit, de mult mai mulți ani decât pot eu număra. Vă transmite salutări.

Nu se aștepta ca Gorgona să-i știe secretul, bine ascuns sub uniforma de cadet britanic, nici să-i cunoască familia.

- Tu, Marina, te descurci bine unde te-am trimis să mă servești. Le-ai spus povestea mea marinarilor străini printre care lucrezi? Sora ta este una dintre domnișoarele mele de onoare, iar tatăl și unchiul tăi îmi sunt soldați devotați.

Fata care, de doi ani și ceva, răspundea la numele perfect masculin de Martin, potrivit unui cadet, se bucură că rudele pierdute în naufragiu erau la curtea Gorgonei, un loc mai potrivit pentru o familie de marinari decât Paradisul acela cu lapte, miere și îngeri. Remarcă, de asemenea, că sirena nu menționase numele fratelui ei. Să creadă că era încă în viață?

- Da, Maiestate, le-am spus-o. Le-a plăcut. Ei au alte sirene în legendele lor. Vă rog, nobilă regină a mării, dăruieți-mi viața marinarului american, dacă este cu voia Măriei-voastre să-l salvați, așa cum ați procedat cu mine.

- Se rezolvă, dar ce-mi oferi în schimb?

Ce putea da Marina puternicei regine a mării, care avea tot ce își dorea?

- Vă aparțin. M-ați însemnat să vă servesc acum șase ani, la naufragiu. Aveți credința mea nemăsurată, mai presus de jurământul pentru coroana britanică. Altceva?

- Vreau lacrimile tale pentru o iubire pierdută! veni răspunsul sirenei.

- V-aș oferi orice, dar eu nu am voie să plâng! Trebuie să par un flăcău serios, demn de funcția de cadet. Nu-i pot lăsa să bănuiască adevărul, protestă ea.

Considera că salvarea unei vieți merita orice sacrificiu. Nu știa ce iubire pierdută o va aștepta în viitor. În cântece și povești, o inimă sfărâmată se vindeca, până la urmă.

- Mă servești cu credință de pe puntea navei. O vei face mulți ani de acum înainte. Am planuri mari pentru tine. Vei afla, la timpul potrivit, ce altceva vreau de la tine! spuse regina mărilor, făcându-i semn să se apropie.

Marina făcu un gest de mulțumire, înclinându-se, cu mâinile la piept. Va căuta să fie vrednică de aceste favori. Asigurarea că va rămâne pe puntea unei corăbii mulți ani era tot ce își dorea. A venit lângă sirenă, primind sărutarea ei rece pe frunte, apoi o îmbrățișare scurtă, după care simți în mâinile ei textura aspră a hainelor marinărești, învelind un trup viu. Îi fusese acordată favoarea!

Atinse fundul mării, cu americanul în brațe, apoi, cu o împingere fermă, se grăbi să iasă la suprafață, ținându-l bine. Vor supraviețui amândoi, cu binecuvântarea Gorgonei.

Multi-așteptata porție de aer proaspăt veni la timp. Barca îi aștepta. Cu toți în ea, vâslașii se îndreptară spre navă. Satisfacția Marinei de a fi salvat două vieți învinsese oboseala și durerile. În plus, ascundea în suflet altă bucurie, mai mare.

Nu se miră să afle, de la americani, că, totuși, lipsea un om - cel mai tânăr locotenent.

- Nu era pe aici, altfel l-aș fi văzut când m-am scufundat, spuse ea, oboseala ghicindu-i-se în voce. Cred că s-a dus la fund în altă parte.

N-aveau decât să-l caute. Cadetul britanic era convins că nu vor găsi nici trupul fără viață.

- Cum arăta cel dispărut? îi întrebă pe supraviețuitori.

Cunoștea răspunsul dinainte să i se confirme: ofițerul era un tânăr frumos, bine făcut, așa cum îi plăcea Gorgonei să-și aleagă gărzile devotate. Acesta fusese motivul pentru care sirena acceptase să-i acorde viața celui de-al doilea marinar: își luase deja, ca tribut, un ofițer.

DARUL DE LOGODNĂ²⁴

A fost odată un rechin alb, tânăr și curios, care a vrut să vadă îndeaproape un obiect uriaș, de o formă nemaiîntâlnită în scurta lui viață. Din nefericire pentru el, obiectul nou și strălucitor se dovedea a fi o corabie. Unul dintre marinari, priceput în mânăuirea harponului, fusese vânător de balene înainte să ajungă atât de departe de casă, printre corsarii care supraviețuiseră unei revolte la bord.

În consecință, rechinul alb a devenit cina echipajului, iar dinții lui ascuțiți, triumphiulari, trofeul vânătorului. În țara lui, acesta era darul de logodnă al vânătorilor de balene. Niciunul nu era considerat bărbat viteaz, gata să își întemeieze un cămin, dacă nu se luptase cu rechinul și nu îi putuse oferi fetei trofeul.

Marinarul a extras dinții cu grijă. Până la sărbătoarea de Sânziene, de peste câteva săptămâni – Focurile Sfântului Ion de Vară, cum se chema prin insulele acelea – a avut timp să prelucreze, să curețe și să găurească numai câțiva. În acest scop, a împrumutat unealta cea mai fină a meșterului tâmplar, a trecut-o prin flacăra, fiind atent să nu crape dinții. O fâșie fină de piele a fost trecută prin găuri, pentru a definitiva salba.

²⁴ Publicată, într-o versiune inițială, în revista *Convorbiri Literar-Artistice* nr. 4/2018

Iată-mă, sunt salba din dinți de rechin, meșterită cu dragoste pentru o fată deosebită, cu destin marinăresc, de băiat, având marea în nume. I-am fost dăruită în sfânta zi de Sânziene, lângă focul Sfântului Ion, împreună cu promisiunea că, la sfârșitul războiului, se vor căsători. Niciun inel de aur cu pietre scumpe, strălucitoare, nu a fost vreodată mai prețios pentru ea. Scânteia din ochii ei verzi, când admira măiestria logodnicului ei, oglindită în realizarea salbei, nu avea asemănare. Obrajii i s-au înroșit și inima a început să-i bată mai tare când a auzit cuvintele simple redând scena de vânatoare a rechinului.

"Mă bucur să am ceva făcut de el, nu cumpărat," gândi Marina, purtând-o cu mândrie, după ce l-a rugat să i-o lege la gât. Era o bucată din sufletul lui, șlefuită cu gândul la ea, în zile de dor, pe marea necuprinsă.

- Rechinul ne-a purtat noroc, îi spuse el. Corabia obținută ca pradă și-a luat numele după el. Eu, fiindcă am reușit să îi hrănesc pe rebelii flămânzi, am fost ales căpitanul "Rechinului alb". Ești logodnica unui căpitan de corsari!

- Te iubeam și când erai simplu marinăr, răspunse ea, modestă, însă mă bucur pentru tine. Sunt fericită că, acum, am ceva în comun cu corabia ta. Ambele tale iubiri sunt legate, prin rechinul alb și trofeeale lui. Voi purta tot timpul salba, așteptându-te cu credință.

Sunt prețuită; stau pe pieptul ei, amintindu-i de logodnicul despre care tocmai a aflat că a căzut în luptă. Mândrul vânător de balene, căpitanul "Rechinului alb",

nu va veni s-o ia de nevastă la sfârșitul războiului, așa cum promisese. Se odihnește printre sirene, pe fundul oceanului, împreună cu tot echipajul: dușmanul a scufundat nava în crâncenă bătălie.

Am rămas singura amintire concretă pe care o are de la el – darul de logodnă. Primind vestea tristă, suferința fetei a fost mai ascuțită decât dinții din care sunt eu făcută. A plâns, atunci, toate lacrimile amare promise Gorgonei, pentru o iubire pierdută.

OCROTIT DE DOUĂ SIRENE

Ancorase de dimineață într-un golful, nu departe de Havana. Locul se numea, după unii, Guaicanamar, iar după alții, Regla – numele Sfintei Fecioare care-l ocrotea și al schitului adăpostindu-i statuia. Sătucul era liniștit, una dintre multele suburbii ale capitalei, care aducea pește în piața Havanei, pescarii din Guaicanamar traversând golful în vasele lor mici în fiecare zi.

Când corăbiile ajungeau la Havana, capela era primul obiectiv zărit de marinari, care se închinau și mulțumeau pentru traversarea oceanului încheiată cu bine, rugându-se de noroc în continuare. Tot capela era ultimul lucru pe care să îl lase în urmă la plecarea din Cuba, alt motiv de a se închina sfintei ocrotitoare a marinarilor.

Se spunea că altarul schitului ar fi fost cel mai mare dintre cele aduse din Spania în colonii, o copie a celui din mănăstirea Chipiona din Cadiz, închinat sfintei patroane a marinarilor. Unii oameni numeau acum satul Regla, după sfânta protectoare, Sfânta Fecioară a Regulii, numită și aceasta după regulile de aur ale Sfântului Augustin²⁵, cel care o adusese pe Sfânta Maria cea

²⁵ Sfântul Augustin din Hipona, episcop din nordul Africii, care a creat în secolul IV primele reguli de conviețuire într-o mănăstire. Călugării augustinii, precum și alții, respectă și acum aceste reguli monahale.

neagră la Cadiz și declarase că ea îl inspirase în alcătuirea acestor norme.

Soarele care ardea cu puterea prânzului îl determină să caute adăpost și liniștea de a medita la trecut și prezent în pădurea din apropiere. Nu părea adâncă. Nici el nu intenționa să se avânte prea departe. Îi prindea bine: pentru un marinar, albastrul apei contopit cu cel al cerului erau priveliști mai obișnuite decât verdele luxuriant al vegetației.

Undeva, în fața lui, o negresă bătrână, cu turban albastru, se apleca, ocupată să-și umple coșul. Din poziția lui, nu putea să vadă dacă femeia culegea ciuperci sau ierburi de leac. Nici nu era curios, până nu o văzu pe femeie ținând brusc, dându-se un pas înapoi și împiedicându-se. Coșul zbură cât colo.

Andrea se apropie, să vadă ce se întâmplase. Constată că motivul ținutului era un șarpe de aproape trei coți, cenușiu cu pete negre, care ridicase capul, ținându-și victima cu ochi mărgelați. Cu mișcări rapide, Andrea scoase sabia și îl tăie în mai multe bucăți. Sângele reptilei se scurgea în pământ rapid, însă, spre mirarea lui, jumătățile, apoi sferturile de șarpe încă mișcau. Continuă hăcuirea. Abia apoi își îndreptă atenția spre femeia care îl privea, încă în stare de șoc.

- Șarpele nu te va mai speria, îi spuse. Să te ajut să te ridici?

Cuvintele spaniole îi erau corecte. Accentul suna uneori ciudat.

Bătrâna oftă, strâmbându-se de durere. Trupul îi tremura, având în vedere că recunoscuse șarpele ca fiind cel mai veninos din zonă, unul care nu era de găsit, în mod normal, pe acolo. Șocul însă nu era suficient, cât s-o facă să-și uite bunele maniere față de un alb. Nu se așteptase ca un astfel de om, obișnuit doar să poruncească, cu privirea trecând prin trupurile servitorilor, sclavi sau liberi, de parcă nici nu ar fi existat, să i se adreseze atât de îndatoritor.

- Mulțumesc, domnule. Sunt prea săracă și umilă să vă pot răsplăti bunătatea, dar Sfânta la care ați venit să vă închinați sigur o va face.

Andrea își puse sabia înapoi în teacă înainte ca ochii lui verzi, de mare caldă, să îi întâlnească pe cei de agată întunecată ai negresei. Faptul că femeia răspundea coerent era o dovadă că avea să își revină repede din sperietură. Din mișcărilor ei, însă, era clar că se lovise rău.

- Dumnezeu este deasupra noastră. Știe că aș fi făcut asta pentru oricine, fără să aștept nimic în schimb. Cea mai mare recompensă ar fi, într-adevăr, ca Sfânta Fecioară a Regulii să-mi asculte rugăciunile și să îmi dea alinarea pe care o caut, spuse el gânditor. Ce anume te doare? Întrebă, observându-i strâmbătura și ezitarea de a-i da mâna pentru a se ridica.

Femeia oftă, gândindu-se cât de prost venise acest ghinion peste ea.

- Mi-am sucit glezna. Dacă pun piciorul în pământ, nu fac decât să îmi încetinesc vindecarea, spuse ea.

Nu-și putea permite să stea imobilizată la pat; o așteptau zile pline în comunitate. Cel mai rău îi părea de ierburile de leac pe care le culesese, pierdute în cădere. Unele dintre ele erau rare, iar după Adormirea Maicii Domnului, adică peste câteva zile, le era interzisă culegerea, că-și pierdeau puterea de vindecare. Parcă i-ar fi ghicit gândul: tânărul se îndreptă spre coș, căutând cu atenție tot ce căzuse în jurul lui și adunându-le din nou.

- Atunci stai puțin, să îți revii. Vrei puțină apă? Mă uit după frunze care să îți fie de folos, spuse el, necunoscând numele spaniol al brusturelui, recomandat pentru o gleznă cu probleme.

Bătrâna zâmbi, jumătate recunoscătoare, jumătate amuzată. De obicei ea era cea care se ocupa de alinarea suferințelor celorlalți și de căutarea plantelor de leac. Iar acest tânăr cu accent străin nici măcar nu-i spusese ce caută.

Ascultă cu atenție cuvintele tânărului, dezvăluindu-i destule detalii despre el. Pentru început, erau lucruri care îi plăceau la el și lucruri care nu-i plăceau - trecând peste chipul de o frumusețe inocentă, că era femeie în vârstă și nu o interesau aspectele care i-ar fi grăbit pulsul alteia mai tinere. Nu-i plăcea că era iute de sabie, nici înfumurarea, cum o interpretase ea, că ar cunoaște ierburile de leac. Nu arăta a vindecător, ci a războinic, în spatele figurii copilărești ascunzându-se o mână sigură pe tăiș, cu reflexe rapide. Dar politețea deosebită o impresionase.

- Mulțumesc foarte mult. Niște apă ar prinde bine. Mă numesc Concha Italera, se prezintă ea. Ce fel de frunze cauți?

Concha Italera, sau simplu *la Italera*, cum era strigată în sat vindecătoarea pricepută, de către cei care o cunoșteau și aveau nevoie de serviciile ei, avea renume în Guaicanamar. Oameni din satele vecine și chiar din Havana o căutaseră la nevoie, dacă erau bolnavi, așteptau prunci despre care fuseseră avertizați că se vor naște cu greutate, dacă le trebuia un descântec de dragoste sau o amuletă împotriva deochiului și un sfat inspirat din scoicile care ghiceau voința spiritelor.

Era o femeie liberă. Spre deosebire de majoritatea celor ca ea, eliberate de stăpâni după ce le născuseră mulți copii, sau de fratele ori sora de lapte (ba de multe ori și de sânge) ajunși la maturitate, când au moștenit averile familiei, ea își cumpăraseră singură libertatea, acum câțiva ani, cu munca mâinilor ei pricepute (plus contribuțiile celor pe care îi vindecase sau îi ajutase).

Andrea îi dădu apă, explicându-i, cum se pricepea:

- Caut niște frunze mari, ușor dințate, acoperite pe spate cu un puf gri. Mama le folosea întotdeauna pentru dureri ale articulațiilor și mușchilor. După ce le stropesc cu puțină apă – rom ar fi fost mai bun, dar nu am – îți voi pune compresa la gleznă. Cât îți tragi sufletul, voi încerca să mai găsesc plante din care ai cules deja.

Femeia zâmbi, impresionată. Flăcăul avea o idee despre buruieni de leac și rostul lor; putea avea încredere

să-l lase să le caute. Însăși Yemaya²⁶ îl trimisese să o ajute la vremea neputinței, ca să nu piardă cele necesare pentru ceremoniile care vor urma.

- Frunza pentru compresă se numește brusture. Îți mulțumesc foarte mult. Fie ca Sfânta Fecioară a Regulii să te ajute să izbândești în tot ce îți dorești. Mama ta era vindecătoare sau moașă? întrebă ea curioasă.

Concha Italera era, în același timp, moașă, vindecătoare a comunității și inițiată a religiei africane care, transplantată în Cuba cu mai bine de o sută de ani înainte și confruntată cu convertirea silită a sclavilor la catolicism, se ascunsese abil în spatele adorării sfinților catolici cunoscuți, primind numele de *santeria*. Această religie avea diferite feluri de slujitori cu atribuții specifice, dacă preoți nu era cuvântul potrivit. *Italeros* erau printre ei, doar că alții habar n-aveau că există. Ei o adora pe Sfânta Fecioară a Regulii, fără să știe că în limba strămoșilor *yoruba* ai sclavilor de aici era numită Yemaya, maica mărilor și oceanelor, și pe Sfânta Fecioară a Carității din Cobre, numită, în taină, de africani Oshun, ocrotitoarea râurilor, a vieții, fertilității și iubirii.

- Mă numesc Andrea da Colomba. Nu am harul mamei mele, dar am învățat câte ceva de la ea despre plantele din țara mea. Era singurul doctor pe care corabia familiei mele l-a avut vreodată.

²⁶ Sirenă, spirit african al mării și a maternității, întruchipată, în santería, în Sfânta Fecioară a Regulii, ocrotitoarea marinarilor.

Numele lui era străin, însă ușor de pronunțat, constată Concha. Nu întrebă de unde era; nu avea decât o vagă idee despre Spania, Franța, Santo Domingo. De fapt, se aștepta să fie străin, nu numai după accent, ci, în special, fiindcă albi din Havana nu tratau o negresă cu atâta considerație. Vindecătoarea simți respectul cuvenit tovarășilor de breaslă pentru femeia care dăduse viață și educație acestui tânăr deosebit.

- Ai învățat câte ceva de la mama ta, îi spuse ea, cu apreciere în glas. Știu că nu ești vindecător, ci războinic. Parcă ai fi unul dintre arhangheli, cu sabia strălucitoare în mână.

- Ai nimerit-o, mi se spune uneori Angel, îngerul cu sabie, îi confirmă el ceea ce ea deja intuise.

Aici era un simplu marinar. *Ange au Sabre*, corsarul devenit pirat, rămăsese în Tortuga. El era Andrea, căutând răspunsuri la întrebări nerostite, de viață, odată cu ajutorul Sfintei Fecioare a Regulii.

Din moment ce acum îi știa numele și al cărui spirit îi era fiu, îl înțelese mai bine, cu experiența de *italera*, cunoscătoare a căii spiritelor. Deși nu părea, sub înfățișarea inocentă, tânărul trebuia să fie un temperament puternic, cu spirit de dreptate, luptând în apărarea celor care aveau nevoie de ajutorul lui. În același timp, era încăpățânat și competitiv. Nu-i plăcea să i se spună ce să facă.

Andrea îi găsi brusture. Îi pansă strâns glezna, deja umflată, apoi se uită la toate plantele din coș. Căută în

jur, culegând ici - colo, cu atenție. Când termină, îi arată recolta cu mândrie și îi propuse:

- Ca să nu pui piciorul jos, te voi duce acasă în spinare. Te ții de mine cu o mână, iar în cealaltă duci coșul. Te rog să-mi arăți, când ajungem în sat, unde găsesc un brutar, să-mi cumpăr pâinea zilei și cea de pus pe masa ofrandelor, la schit.

Concha zâmbi, acceptând din toată inima. Rugămintea era normală pentru un pelerin. Pe drum, ea îl iscodi referitor la motivul pelerinajului.

- Cred că sunt blestemat să pierd tot ce iubesc. Prima mea iubită s-a măritat, acum doi ani, cu un negustor bătrân. Eu n-am vrut să fiu cel cu care își înșeală soțul, așa cum mi-a propus când mi-a dat vestea. Am traversat oceanul și am venit aici, unde mi-am găsit alt rost și altă iubită... pe care mi-a luat-o marea, de curând. Nu pot să-mi revin din durerea pierderii ei. Căpitanul meu m-a trimis să mă rog Sfintei Fecioare a Regulii pentru alina-rea sufletului, dezlegarea de blesteme, noroc în viață și în dragoste.

Italera înțelese că tânărul trebuia să se roage, în egală măsură, ambelor surori, Yemaya și Oshun, ca să obțină ceea ce dorea. Ea îi fusese trimisă de spirite ca să-l îndrume. Probabil, mesajul lor mai conținea ceva, ce ei îi scăpa acum...

Trecerea lor prin sat stârni comoție. Andrea încercă să nu se gândească la toate discuțiile pe care le provoca apariția neobișnuită – un tânăr alb, bine îmbrăcat, deși nu

chiar elegant, cărând în spate o negresă bătrână. Se gândi, în schimb, la poveștile grecești și venețiene auzite de la mama și mătușa lui, unde Sfânta Vineri sau Befana²⁷ se transforma în bătrână săracă, încercând bunătatea inimii călătorului și cerându-i ajutorul.

Concha se întreba de ce Babalú Ayé²⁸, fiu adoptiv al lui Yemaya, cel care fertilizează pământul pentru a putea fi lucrat și este întovărașit de șarpe, de leu și de crocodil, îi trimisese șarpele spre avertisment și, în același timp, un tânăr angelic să o salveze. Îl necinstise cumva, din nebăgare de seamă? Voia Oggun, spiritul sabiei și al lup-tei, să fie onorat și el împreună cu patronul vindecăto-rilor? Fiindcă, deși tânărul se afla, în lumea catolică, sub protecția Sfântului Andrei, care nu avea echivalent în *santeria*, mișcările îl arătau a fi fiu al lui Oggun, război-nicul cu sabie în mână, patron al soldaților și al fierarilor, echivalent al sfinților soldați – unul dintre arhangheli, cu care îl asemuia porecla, ori Santiago sau Sfântul Petru.

Coliba Conchei era una dintre cele mai mari din sat, deoarece avea nevoie de spațiu de depozitare a ierburilor

²⁷ Personaj din tradiția italiană, Befana este o bătrână care a fost cândva rea, dar s-a pocăit. Regii magi, aflați în drum spre Bethleem, au cerut adăpost în casa ei, iar bătrâna i-a refuzat. A fost muștrată, de ei sau de un înger, dezvăluindu-i-se taina Nașterii Domnului, și de atunci tot umblă din acoperiș în acoperiș, în noaptea din ajunul Bobotezei, căutându-l pe Pruncul Sfânt și împărțind daruri, ca să i se ierte păcatul. Copiilor cuminți le aduce dulciuri și haine noi, copiii răi primesc tăciuni, iar fetele o roagă să le găsească un soț bun.

²⁸ Zeitate africană, sincretizată, în *santeria*, cu Sfântul Lazăr. Ocrotitor al bolnavilor, stăpân al bolilor

și de tratament al bolnavilor. Nimeni nu ar fi putut să creadă că pescarii, prezenți la liturghie la schit în fiecare duminică și de marile sărbători, aveau și alți sfinți de adorat în afara bisericii, nici că muzica și dansurile pe ritmuri fermecătoare, ce răsunau uneori până la mare și până sus la schit, erau ofrande pentru acei sfinți.

Andrea o așeză cu grijă în pat, întrebând-o dacă avea nevoie de altceva. Înainte de a se despărți, Concha îi spuse:

- Pe lângă Sfânta Fecioară a Regulii, îți trebuie și ajutorul celorlalți sfinți. Eu îți voi oferi, la rândul meu, umilul meu ajutor, dacă ai răbdarea să mă ascuți – azi, mâine, zilele următoare. Ar trebui să stai preț de o *nove-na* în Guaicanamar, ceea ce include, în mijlocul ei, sărbătoarea de Adormirea Maicii Domnului. Fii de față la priveghi și la toată slujba! Închipește-ți că lângă Maica Domnului este iubita ta pierdută. Jelește-o cât vrei, după care întărește-ți inima și mergi mai departe. Până atunci, sper ca glezna să mi se dezumfle, să te pot însoți.

Nu era un lucru pe care o *santera* l-ar fi promis cu ușurință unui străin, dar Concha era conștientă că îi datora viața. Yemaya, Babalu Aye și Oggun îl aduseseră cu un motiv în calea ei. Concha Italera simți că dacă putea să facă ceva în ajutorul lui și nu o făcea, spiritele ar refuza s-o ajute în viitor. Era gata să îi ofere atâta cât putea înțelege un neinițiat, un alb.

Totul avea un sens și un scop. Andrea fusese trimis la ea ca să-l învețe atât cât putea el accepta. Nicio mirare

că nu știa nici să se roage. *Santeria* o învățase că fiecare persoană are un destin, împlinit cu ajutorul și cu energia spiritelor – sfinții, cum erau cunoscuți în lumea catolică. Era sarcina ei să îi arate acestui tânăr confuz cum să creze și să mențină o relație personală cu sfinții.

- Te voi asculta. Pot să stau timp de nouă zile. Voi veni și mâine, să văd cum te simți și cu ce te pot ajuta până îți trece glezna. În noaptea aceasta voi asculta de călugărul care m-a primit în gazdă. El mi-a spus să mânânc doar pâine și fructe și să beau apă.

- Nu orice fructe. Pepene, papaya, nucă de cocos, ananas. Oferă din ele și pe masă, în biserică, aprinzând Sfintei Fecioare a Regulii șapte lumânări albe și șapte albastre. De asemenea, când plătești liturghia, dă doar bani de argint.

Intră în schitul modest cu smerenie, făcându-și semnul crucii, după ce cumpărase toate cele necesare. Puse fructele pe masă și lumânările unde trebuiau să ardă. Pentru fiecare lumânare aprinsă, rosti în gând câte o rugăciune scurtă.

Interiorul nu era scăldat în aur, ca în Havana și în Marsilia. Semăna cu bisericile de pe insulele copilăriei lui, deși existau, desigur, diferențe. Nici statuia Sfintei Fecioare ocrotitoare a marinarilor, așezată pe tronul celest, nu era ostentativă, înălțimea ei nedepășind un cot și jumătate²⁹. Era făcută din lemn de cedru, dintr-o sin-

²⁹ Un cot măsoară aproximativ 45 cm. Statuia are 62 cm.

gură bucată, figura neagră a madonei cu coroană și aureolă abia văzându-se dintre faldurile albastre ale rochiei cu broderii de dantelă albă și mantiei din același material. Auzise, de la marsiliezi, pe vremuri, că existau madone negre în zonă, în special în Pirinei. Pruncul pe care îl ținea în brațe aceasta, în picioare, pe pulpa stângă, avea chipul de culoare deschisă, spre deosebire de al ei, făcându-l să se gândească la o mulătră cu un prunc carteron³⁰, cum văzuse destule prin colonii.

Îngenunche în fața ei și se rugă fierbinte:

- Preasfântă Fecioară a Regulii, robul tău Andrea se roagă pentru odihna sufletului Vittoriei, moartă nespovedită, neîmpărtășită și fără lumânare, Dumnezeu să o ierte. Să mă ierte și pe mine, prin mila Ta, dacă am contribuit cu nechibzuința mea, făcându-mă vinovat de moartea ei. De asemenea, mă rog pentru sănătate, prosperitate, pentru vindecarea sufletului meu chinuit, pentru puterea de a accepta moartea Vittoriei și de a-mi continua viața, spre împlinirea rostului ei... un rost încă necunoscut. Ajută-mă, ocrotește-mă și arată-mi ce să fac în continuare, cum să Te cinstesc și care este voința lui Dumnezeu pentru mine, căci numai prin Tine toți aflăm leac și alinare.

Lacrimile îi curgeau pe chip la amintirea Vittoriei, însă în momentul acela, când aștepta o revelație, în loc să

³⁰ Dintr-un părinte mulătru și unul alb.

îi apară madona neagră căreia i se ruga, îi apăru în fața ochilor Gorgona.

- Nu ești blestemat, rosti ea. Ai pierdut iubirile celor cu care nu-ți era sortit să rămâi. Va exista, cândva, o altă dragoste în viața ta, căreia i te vei deschide. O femeie cu care să te căsătorești și care să-ți dăruiască urmași, meniți să continue generațiile de marinari da Colomba, spre slava Reginei Mării – a mea, regina de acasă, care te-a însemnat încă de la nașterea ta, pe Marea Adriatică, undeva între Veneția și Ragusa, precum și a Sfintei Maria a Regulii, care, de astăzi, te va ocroti și ea. Ai două sirene în ajutor. Fii demn de ele, respectă-le și spune-le povestea mai departe.

Andrea plecă fruntea, șoptind:

- Te-am cinstit întotdeauna, mărită regină!

- Știu. Pentru asta, tu și sora ta ați rămas în viață, să mă serviți de pe puntea unei corăbii, mai bine decât la curtea mea, unde am oprit-o pe Vittoria și pe ceilalți ai tăi. Nu jeli ce mi-ai dăruit, navigatorule! Nu astfel îmi dai tributul cuvenit. Într-o zi, vă veți reîntâlni.

Marina trăia! O veste bună, în sfârșit! Ea era cea care ar fi putut s-o servească pe sirenă cu priceperea de marinar. Învățaseră meșteșugul cot la cot, de la tată și unchi. Dar cu cine îi promisese reunirea – cu ea, sau cu Vittoria? Însemnau două lucruri diferite...

Pe de altă parte, nu era imposibil ca între sfânta Maria a Regulii, patroana marinarilor catolici, și Gorgona să existe o legătură, își aminti el, așa cum stătea pro-

sternat la picioarele statuii, un pic mai departe, cât să lase și celorlalți credincioși posibilitatea de a ajunge la ea. Nu văzuse oare, în copilăria lui, într-una dintre insulele unde ancora "Colomba", cu hambare pline, o bisericuță închinată Sfintei Maria a Mării, *Panaghia Gorgona*³¹, în care aceasta era zugrăvită precum Regina Mării din legende, adorată de pescari și de culegătorii de bureți, care o considerau sfânta lor patroană?

Cu siguranță faptul că ajunsese în pelerinaj întâi la Regla și nu în Cobre, care era a doua posibilitate, nu era întâmplător. Andrea îi era dedicat Gorgonei, care îl salvase din trei naufragii până acum. Dacă aceasta îl asigurasă că era ocrotit de două sirene de acum încolo, cu atât mai bine! Va învăța de la Concha cum s-o cinstească mai bine pe cea de aici.

El știa că, aproape întotdeauna, circumstanțele care implicau salvarea vieții cuiva erau de natură să lege o prietenie strânsă între oameni care nu ar fi avut prea multe în comun. Simțea și acum același lucru, așa că a doua zi, în răgazul dintre slujba de dimineață și cea de seară, se întoarse în sat, căutându-i compania.

Află și povestea vieții ei. Cunoscuse durerea morții. Dacă nu îl înțelegea ea, atunci cine? Iubise în viața ei doi bărbați. Îi pierduse pe amândoi, morți de tineri.

³¹ Biserița există în insula Lesbos, într-un loc numit Skala Sykaminiyas. După 1850 au mai fost zugrăvite icoane sau sculptate statui pe această temă și în alte insule grecești – Poros, Syros.

- Le-am supraviețuit și am învățat să accept ce ne dă Dumnezeu fiecăruia, continuă Concha. Să merg mai departe, convinsă că, pentru oameni, moartea este scrisă în legile divine. Am plâns toate lacrimile, până le-a secăt izvorul, apoi m-am resemnat. Am acceptat ce nu puteam schimba, căutându-mi drumul înainte. L-am găsit în ierburile de leac, salvând alte zeci de vieți. Vei învăța și tu să accepți și să mergi mai departe, la capătul a trei pelerinaje. Pe lângă cel de acum, trebuie să te duci la Cobre, pe 8 septembrie, ca și la Sfântul Lazăr din Rincón, dincolo de Havana, la mijloc de decembrie. Abia atunci vei fi vindecat pe deplin, îi spuse ea. Te vei obișnui să te gândești la iubita pierdută, doar ca să te inspire în inițiative ambițioase.

Încurajarea că i se va vindeca durerea și că numele Vittoriei îl va ajuta să aibă reușite mari îl făcu să zâmbescă. Despre Sfânta Maria a Carității din Cobre îi povestise și Sol. Dacă trebuia să se întoarcă și în decembrie, pentru Sfântul Lazăr, așa să fie.

- Ce știi să faci mai bine? îl întrebă Concha pe Andrea. Ce ai putea să faci ca iubita ta să fie mândră de tine, să îi cinstești amintirea? Ce poți să faci pentru a onora sfinții?

În *santeria*, aceasta era cea mai bună abordare a rugăciunii: să faci ceva pentru sfinți. Iar transformarea durerii pentru moartea cuiva în izvor de inspirație era, de asemenea, cea mai bună cale pentru vindecare.

- Să cânt, din gură și la mandolină. Vittoriei îi plăcea să mă asculte. Aș vrea să îi scriu o baladă. Cred că voi reuși la un moment dat; ar fi bucurat-o să fac asta. Altceva nu știu. Poate doar ca într-o bună zi în viitor, să devin eu însumi căpitanul unei corăbii, așa cum visam când eram împreună, gândi el cu voce tare. Cât despre sfinți, ce ar aștepta de la mine? Ofrande cum mă înveți să le aduc? Se rezolvă. Pot să lupt cu sabia în apărarea lor, să cânt, să citesc rugăciuni, să aprind lumânări și să mă rog. Precum vezi, nu știu să fac prea multe lucruri.

O baladă suna interesant. Spiritelor le plăceau cântecele și dansurile. Clătină din cap aprobator.

- Să sperăm că nu va fi nevoie să lupți în apărarea credinței. De rugat și de cântat, da, fă-o! Vei avea ocazia să cânți și să dansezi pentru sfinți în zi de sărbătoare, de Adormirea Maicii Domnului. De asemenea, oriunde găsești o biserică închinată Sfântului Mihail sau Sfinților Arhangheli în general, să intri și să te închini. Alături de Sfântul Andrei, de acum încolo îi vei cinsti și pe ei. Lor le aduci vin, condimente, dulciuri și trei lumânări verzi.

Își repetă în gând instrucțiunile. O întrebă apoi:

- Am văzut icoane în care Sfânta Fecioară a Regulii apare în chip de sirenă. E adevărat, sau mi s-a părut?

- Este adevărat. Ca ocrotitoare a marinarilor și pescarilor, mamă a tuturor mărilor, unii pictori inspirați au întruchipat-o astfel. Nu i-a apărut statuia tot din mare?

Andrea auzise legenda. Clătină din cap aprobator. Acum se legase în mintea lui de ce era ocrotit de două

sirene. Îi povesti noii prietene despre viziunea din prima seară. Ea zâmbi larg.

- Bucură-te de această ocrotire și cinstește-o prin *novena* pe Sfânta Fecioară a Regulii!

Yemaya îl iubise pe Oggun, al cărui fiu spiritual era acest Înger cu Sabie. Nu-i fusese singurul iubit, dar unul important. Îi plăceau și războinicii, și marinarii destoinici. Era firesc să-l binecuvânteze. Concha nu auzise despre cealaltă sirenă, din țara lui, la fel cum nici el nu auzise de Yemaya. Era mai important faptul că ele, amândouă, auziseră de el și le era în grații.

Bătrânei negrese i-a plăcut să îl însoțească la rugăciune. Oamenii trebuiau să i se roage lui Yemaya într-un anumit fel, de care alții nu aveau habar. Andrea nu ar fi reușit fără ea. În plus, era o ocazie de a îi împărtăși din înțelepciunea ei, ceea ce simțea ea că îi era necesar acestui tânăr angelic care părea că, în războiul vieții, își uitase scutul acasă.

Pe lângă rugăciunile făcute împreună, ea se ruga și aducea ofrande lui Oggun, Yemaya și Babalu Aye și în felul ei. Rezultatele se văzură la capătul celor nouă zile: Andrea era mai optimist, împăcat cu el însuși, cu trecutul și viitorul lui, oricare ar fi fost acela. Concha îi spusese că, la momentul potrivit, va ști ce avea de făcut.

LA CURTEA GORGONEI

Ultima zi a vieții mele a început ca oricare alta. Eram obișnuită cu viața pe mare. Tata fusese pirat. Unul dintre frații mei alesese același drum. Eu făcusem la fel. Eram lup de mare și nu puteam fi altceva. Chiar și faptul că acum mă întorceam la Kingston, la hanul unde trebuia să servesc bere și whisky ofițerilor de marină britanici, era tot în favoarea căpitanului Sol, pentru care spionam.

Bărbatul pe care-l iubeam, navigatorul corăbiei de pirăți, venețian, la fel ca mine, înțelesese. Amândoi jurasem credință căpitanului nostru. Mă condusesese la nava care mă ducea la Kingston, *Cormoranul Negru*. Voia să mă vadă îmbarcată. Îi cunoștea pe contrabandiștii de pe vas. M-a dat în grija lor. Când ne-am luat rămas bun, mi-a promis că va discuta cu căpitanul despre noi, să-mi dea voie să mă întorc la bordul *Săgeții*. Atunci, vom fi împreună.

Cel puțin, aveam o șansă la fericire. Dacă mergea, foarte bine. Dacă nu... puteam să știm asta, dacă n-am fi încercat? Dar de ce să nu mi se întâmple ca mamei? De ce n-aș iubi un pirat, să-mi duc viața alături de el? Andreia este diferit, nu mă vrea numai să-i încălzesc patul. Mă apreciază ca prietenă și ca bun velier³². Vom rămâne

³² meșter responsabil cu confecționarea și întreținerea velelor. În general, velierii din porturi confecționau pânzele corăbiilor, pe

împreună, vom lupta alături și legătura noastră va fi mai strânsă decât a altora, uniți doar de o clipă de pasiune.

Corabia contrabandiștilor era micuță, dar frumoasă. Nu se uita nimeni chiorăș la mine. Destinația o uram. N-aș fi vrut să mă întorc la Kingston, în hanul acela. Dar dacă Andrea vorbea cu căpitanul nostru, va veni în curând să mă ia, definitiv, de acolo.

Deodată, în primul cart, aerul s-a răcit. Umezeala m-a înfiorat. Cerul nopții s-a întunecat până la culoarea smoalei cu care se călăfătuia nava. Norii ascuseseră luna și stelele, atârând deasupra capetelor noastre, amenințatori. Să înceapă, oare, sezonul uraganelor mai devreme ca de obicei? Se întâmplase, în unii ani.

Prinsesem suficiente furtuni la bordul unei nave, ca să nu-mi placă ce vedeam. Căpitanul ordonase toate pânzele strânse. Tot ce nu era necesar pe punte, trebuia dus sub punte și legat bine, să reziste stihiiilor dezlănțuite. Mi-a cerut să mă retrag și eu la adăpost.

Marea spumega în valuri, sparte numai de coaja de nucă plutitoare pe care navigam. Nu se pliau și nu se ondulau, ci loveau în forță, ca berbecii la asediu. Simțeam fiecare astfel de lovitură. Primul tăiș de fulger a tăiat în două cerul, iluminând norii și corabia, urmat de mugetul amenințător al tunetului. Ploaia a început, grea, strivindu-se de punte și de hublouri. Contrabandiștii înjurau cu fiecare răscucire a navei peste valuri, la mila

comandă, iar cei de la bordul navei le întrețineau, le coseau, le înlocuiau când era cazul.

furtunii. Marea și cerul se îmbinau într-o masă cenușie, urlătoare. Vântul își făcea de cap cu pânzele și vergile brigantinei cum voia. Doamne, ocrotește greementul³³... și toată corabia! Dumnezeu... și Gorgona, desigur. Regina mărilor era și regină a furtunilor. O stârnise pe aceasta, ca să-și primească ofranda.

Un nou fulger a strălucit pe cer. Trăznetul a lovit marele catarg. Deodată, *Cormoranul Negru* era în flăcări. Contrabandiștii strigau, încercând, de sub punte, de unde erau blocați majoritatea, să găsească o cale de a sări în mare înainte să devină pește prăjit. A fost prima oară în viața mea când regretam că nu știu să înot. Nimeni nu mă învățase. Nu voiam să sar în apa spumegândă, nici să ard ca un șobolan pe câmp.

Când corabia s-a despicat, am simțit răceala apei învăluindu-mă. M-am zbatut, printre părți din corabie și părți din corpuri omenești care pluteau în jurul meu. Nu știu dacă sărisem eu sau mă împinsese vreun om din echipaj, însă nu am găsit nicio bucată de catarg sau de punte, de care să mă pot prinde. Gândul mi-a zburat la dragul meu Andrea și la poveștile lui despre naufragiile cărora le supraviețuise. El știa să înoate, avea norocul de partea lui și protecția sirenelor.

Mi-am amintit despre Gorgona, regina mărilor, pe care Andrea o respecta și, spunea el, o slujea cu price-

³³ ansamblul velelor, vergilor, manevrelor și catargelor navei

perea sa de marinar. Îi știam povestea de la el. Nu era o credință a venețienilor, ci a tatălui lui, grec. Acum nu mă mai rugam lui Dumnezeu și sfintei mele ocrotitoare, ci reginei sirenelor.

Apa devenise o perdea translucidă. Era frig și hainele mi se îngreunaseră de apă, trăgându-mă la fundul mării. Nu știam cât îmi mai puteam ține răsuflarea. Pe fundul mării am văzut o femeie frumoasă, cu fața albă ca floarea de crin. Semăna puțin, la trăsături, cu dragul meu Andrea. Părea că mă așteaptă, într-un veșmânt verde-albăstrui. Avea un pieptene de aur în mână. Când am atins nisipul, m-am uitat mai bine. Era însăși sirena pe care iubitul meu o respecta și o adora.

- Să trăiți mulți ani fericiți, Maiestate, am salutat-o, neștiind cum să mă adresez mai politicos. Fratele dumneavoastră domnește peste o împărăție întinsă, de mai mulți ani decât aș putea număra vreodată.

Conform povestirilor lui Andrea, era exact ce voia Gorgona să audă. Nu mă așteptam, totuși, la răspunsul ei:

- Și fratele tău este fericit în brațele mele. Tatăl tău este unul dintre ostașii mei de gardă. Acum este timpul să fii și tu una dintre domnișoarele mele de onoare. Aveam nevoie de tine la curtea regală!

Mă uitam la ea, ca vrăjită.

- Aveți deja viața mea. Vă aparțin. Vă ascult cu respect. Am o singură rugămintă: să vegheați asupra umilului rob al Maiestății Voastre, Andrea, cel pe care l-ați însemnat și l-ați lăsat în viață, să vă servească la bordul

Săgeții. Ocrotiți-l, că vă respectă și vă spune povestea marinarilor care nu au auzit de Maiestatea Voastră.

Sirena a zâmbit, la auzul numelui drag mie.

- Îl cunosc bine. Sora lui cea mică este la curtea mea, tatăl și unchii lui îmi sunt gărzi credincioase. Îi vei întâlni în curând. Lui, îi este scris un nou naufragiu în viitorul apropiat, dar îi va supraviețui. Mă servește mai bine de pe puntea navei decât de aici, de sub apă.

M-am bucurat să aud acest lucru. Sentimentul copleșitor m-a făcut să nu bag de seamă că nu mai aveam aer... ori, de fapt, că nu-i simțeam nevoia. Apa mă învăluia, eu eram apă. Nu-mi mai era frig. Mă obișnuisem. Începea să îmi placă aici.

- Ce nu ți-au spus părinții, te-a învățat el, care mă cinstește de copil. Pe el nu-l vei vedea sub ape mulți ani, dar într-o zi veți fi din nou împreună. Sirenelor le plac pirații, nu știai? Pe tine, fată pirat, te-am urmărit de multă vreme. Nu știai că-ți va veni vremea să-ți urmezi fratele și tatăl, la curtea mea? Prima ta dragoste a fost marea. Era firesc să fii a mea într-o bună zi. Ai crezut că îmi scapi dacă-ți găsești de lucru pe țărm, dar nu, soarta ta e legată de mine.

I-am ascultat gestul cu care mă invita să mă apropii.

- Ești a mea acum, legată să o servești veșnic pe Regina Mărilor, spuse ea, îmbrățișându-mă.

Mă sărută pe frunte, ca într-o binecuvântare.

ULTIMA CĂLĂTORIE

Douăzeci de ani trecuseră de când cel mai tânăr meșter navigator al piraților din vremea lui se lăsase de umblat după pradă și își cumpăraseră propria corabie, aducându-și sora alături, să navigheze împreună, precum visaseră în copilărie, fără vărsare de sânge. Nu era chiar secundul fratelui ei, de fapt, pentru că brigantina lor nu avea secund. Toți lucrau împreună ca pe corabia copilăriei lor. Erau o familie unită.

Avusese noroc s-o regăsească. N-ar fi recunoscut-o, sub uniforma de cadet al Marinei Britanice, dacă ea nu ar fi înțeles prima cine era el.

Andrea și Marina își numiseră corăbioara *Colomba*, numele navei pe care se născuseră. Profitau de pacea convenită, până la urmă, între marile puteri coloniale, pentru a-și desfășura comerțul profitabil, deși în afara legii, de la o insulă la alta. Negustorii mari, nobilii, proprietarii de plantații aveau nevoie de articole de lux, specifice coloniilor vecine, cu care, din păcate, legile monopolului național îi împiedicau să facă schimburi legale.

De obicei, copiii lor erau și ei la bord. De data aceasta nu, fiindcă soția lui Andrea pregătea logodna fiicei Marinei. Ea era mai utilă decât mama viitoarei mirese, la organizat petreceri. Fiica lui Andrea, verișoara miresei, domnișoară de onoare, abia aștepta petrecerea.

Fratele ei mai mic, de cincisprezece ani, regreta mai mult că nu fusese luat pe corabie. Generația tânără moștenise dragostea pentru mare de la părinți.

Marina, care considera corabia ca fiindu-i casă, căuta să facă tot posibilul ca transportul să ajungă la timp, inclusiv dantele bretone pentru rochia de mireasă și, lux extrem, câteva butoaie din vinul acela provensal din Champagne. Tot echipajul era invitat la petrecere.

Era o călătorie la fel ca multe altele de până atunci... dacă uraganul n-ar fi avut intenția să-i prindă din urmă, în cea mai periculoasă zonă a arhipelagului Bahamas. Ambii frați știau ce însemnau norii plini de promisiuni, la fel de întunecate cum le era înfățișarea. Andrea rămase la cârmă, încercând să ducă nava la adăpost, într-un golf pe care îl știa. Ploaia îi biciuia ochii, făcând de trei ori mai grele sarcinile care, în mod normal, nu prezentau probleme unui marinar cu experiență. Marina și ceilalți luară de pe punte tot ce putea fi asigurat dedesubt, înainte să ordone căpitanul acest lucru.

Vântul răzbunător amenința să-i zboare pe gabieri de pe vergi. Întunericul, frigul și ploaia erau cele mai rele părți ale furtunii, pentru orice marinar. Se știa ce fac. Toți membrii echipajului prinseseră destule uragane în viața lor la bordul unei nave. Nimic nu-i lăsa să întrevadă că aceasta le-ar fi ultima călătorie.

- Strângeți pânzele! Dați jos vergile și catargele! ordonă Andrea, văzând că furtuna se întetea.

Comanda veni cam târziu pentru toanele vremii. Vântul răsună jalnic, iar marea spumegă cu furie. Din cer se prăbușeau șuvoaie de apă. Toți marinarii erau uzi până la piele. Puntea era străbătută de nenumărate mici cascade.

Marinarii alergau pe punte, încercând zadarnic să lege diferite elemente ale căror funii fuseseră rupte de ruli³⁴. Parâmele înțepau și ardeau mâinile, iar velele trăgeau în direcția opusă când Marina lupta să le lege. Părea că elementele naturii o provocaseră la duel. La a doua rundă de tunete și fulgere, înainte de a reuși să strângă trinca³⁵, aceasta fu ruptă în bucăți, apoi vela mare se crăpă de sus până jos. Sora căpitanului și ceilalți gabieri adunară fâșiile velei, legându-le cât mai sigur posibil. Vergile fură date jos, una câte una, cât de prompt îi lăsară ploaia grea care lovea catargele, vântul șfichiuitor și mâinile înghețate.

În lumina fulgerului și în bubuitul tunetului, căpitanul auzi, de la cârmă, gemetele și pârâitul unui lemn crăpat. Simți structura corăbiei scuturându-se sub el și văzu arborele trinchet avariât. Cel puțin nu se prăbușise, gândi el. Bucăți din pânzele acestuia încă se țineau de el.

Andrea nu observă că gabierii din greementul trinchetului, Marina și Jean-Pierre, fuseseră luați de valurile

³⁴ Mișcare alternativă de înclinare a unei nave în jurul axei sale longitudinale, sub influența unei forțe perturbatoare.

³⁵ Pânză pătrată, așezată la baza arborelui trinchet al unei nave cu pânze.

ce se înălțaseră până la ei. Se luptase cu destule furtuni în viață și era hotărât să nu cedeze la mila forțelor naturii, ci să-și ducă nava la adăpost. Sfântul Nicolae, patronul marinarilor, Sfântul Andrei, ocrotitorul lui și toți ceilalți sfinți să le vină în ajutor, să izbândească!

...Nu cumva lipsea cineva din rugăciune?

Întoarse cârma să intre în golfulșorul dorit... dar un nou recif, nemarcat pe nicio hartă, găuri chila. Zgâlțâiala îl trimise pe timonier peste bord. Știa să înoate și ar fi supraviețuit, dacă nu s-ar fi lovit la cap în piatra recifului submarin. Așa, o sirenă îl aștepta cu brațele deschise. Își recunoscuse greșeala de cu câteva clipe înainte, conștient că nu-i putea evita îmbrățișarea.

O altă *Colomba* se scufunda, la câteva decenii și mări una de alta. Dacă se gândea bine, avea acum vârsta pe care o avusese, atunci, tatăl lui. Cei doi frați, supraviețuitori ai atâtor naufragii, însemnați de Regina Mărilor să o servească de pe puntea unei corăbii, erau chemați la Curte.

Andrea trecu prin perdeaua de văluri transparente a apei și ajunse primul pe fundul mării. Își văzu sora, în depărtare. Un grup de sirene dansa în jurul lor, în semn de bun venit. Chiar dacă gurile nu li se deschideau, îi vorbeau cumva.

- Voi avea eu grijă de sora ta, îi spuse una. Maiestatea sa vă așteaptă pe amândoi.

Andrea se întreabă dacă va mai întâlni cunoștințe. Sirena răspunse:

- Sigur că sunt destui care abia așteaptă să te revadă! Părinții tăi, sora cea mică, atâtea colegi de echipaj, Vittoria, iubita ta de demult...

Inima îi bătu altfel la auzul numelui Vittoriei și a celorlalte vești. Pe Vittoria o iubise. Ea îl salvase din alt naufragiu, demult. Soarta voise să piară ea într-unul. Nu-și revenise multă vreme din tristețe când aflase de pierderea *Cormoranului Negru*. Dar, după o vreme, cea care-i devenise soție îl făcuse să-și dea seama că el era încă viu și că nu trebuia să rămână singur toată viața, jelind o iubire pierdută. Îi explicase și Marinei același lucru, când se regăsiseră.

Onorase amintirea Vittoriei. Toate slujbele pentru morți o pomeniseră, alături de părinți, de sora cea mică și de foștii colegi de echipaj. Fiica lui se numea Aurora Vittoria, după iubita dispărută și după nava lui Sol, nașul fetei. În același timp, acum simțea că nu se cuvenea.

- Mi-a fost dor de Vittoria... dar acum sunt un bărbat înșurat, am doi copii...

Sirena râse. Întinse o mână și o prinse pe Marina, în timp ce vorbea cu fratele ei:

- Gândurile tale sunt onorabile. Atâta vreme cât soția și copiii tăi nu sunt pe lista Gorgonei, fii bucuros că nu ești singur aici! Eu n-aș fi putut trăi fără Armelio, soțul meu iubit. M-am aruncat în mare când am avut posibilitatea, cu speranța de a-l reîntâlni pe lumea cealaltă. Dar Regina Mării, care m-a primit s-o servesc, mi-a dat înăpoi, în locul lui, pe prima mea iubire, Jack Jib, condam-

nat, de un ofițer de marină gelos, să fie biciuit de toată flota, pentru o revoltă de care nu era vinovat.

Marina clătină din cap la auzul numelor cunoscute. Legenda circulase și pe corăbiile Marinei Britanice.

- Am auzit despre tine! Ești căpitanul de pirați Charlotte du Berry³⁶, nu-i așa?

Odată rostit numele, Andrea știi cu cine stăteau de vorbă. Femeia căpitan de pirați dăduse exemplu de vitejie echipajelor comandate. Avusese patru soți, însă îi iubise doar pe doi dintre ei. Mulți se întrebau ce s-o fi întâmplat cu ea; unele legende nu aveau final. Acum, răspunsul era în fața ochilor lor, ochi ce vor străluci numai pentru Gorgona.

- Mă bucur că voi lucra alături de tine, căpitane! spuse Andrea. Și dacă regina noastră ne așteaptă, să nu întârziem.

Cu atât mai mult cu cât și familia pierdută, Vittoria și toți cei dragi erau acolo, la capătul drumului...

³⁶ Charlotte du Berry, născută în 1636, în Anglia, și decedată undeva pe coasta Africii, căpitan de pirați, menționat în *Istoria piraților* de Edward Lloyd, în 1836. Există controverse cu privire la veridicitatea povestirii despre ea.

MOȘTENIREA³⁷

Toți profesorii Academiei Navale participau la deschiderea Conferinței Internaționale. Majoritatea, însoțiți de studenții lor cei mai buni. Era anul 1757 și cadeții trebuiau să înțeleagă importanța noilor tehnologii. Sextantul³⁸ prezentat de John Bird era impresionant, iar ceasul de calcul al longitudinii, inventat de John Harrison, de-a dreptul extraordinar. Profesorul John Henry Davis știa că acestea vor revoluționa marinăria.

Profesorul era destul de scund, cu părul alb. Avea șaizeci și doi de ani. Dacă ar fi fost mai tânăr, locul lui nu ar fi fost la Academie, ci pe o navă de război. Conflictele armate nu se mai terminau, cerând sânge proaspăt la bordul navelor. Cu experiența de navigator și poziția de ofițer de marină, își adusese obolul în multe bătălii. Acum, în loc să stea acasă, suspinând de dorul mării, fusese chemat să-și împărtășească știința celor tineri.

Printre ei se număra și Peter Melville, un student de paisprezece ani. Băiatul îi era rudă de departe, pe linie maternă. Îl luase sub aripa lui ocrotitoare, ceea ce-l ajutase să ajungă la Academia Navală, cu toate că tatăl lui

³⁷ Publicată în revista Convorbiri Literar-Artistice nr. 11/2019

³⁸ instrument optic de navigație, folosit în marină, aviație, astronomie, pentru măsurarea distanței unghiulare

nu era englez, ci un nobil olandez. Acum, băiatul se uita când la el, când la noile invenții, cerând lămuriri.

- De ce sextantul este mai bun decât octantul³⁹ de pe corabia HMS Dover? Față de cadranul lui Davis⁴⁰, pe care m-ați învățat să-l folosesc, îi văd avantajele.

- Permite studierea nemijlocită a stelelor, spre deosebire de celelalte instrumente menționate. Peter, sextantul are o precizie foarte mare. Numai exactitatea unghiului instrumentului poate da eventuale erori, pe când, la celelalte, greșelile se raporta la dimensiunile cadranului. Poate fi folosit noaptea, mai ușor decât octantul. Ziua, filtrele lui favorizează observarea directă a soarelui. Ai calculat latitudinea cu cadranul lui Davis pe mare?

- Nu încă. Numai pe acoperișul Academiei, mărturisii băiatul, cam rușinat. Cred că, la valuri mari, constituie o probă de dibăcie pentru un cadet sau un navigator asistent. Este adevărat că sunteți urmașul inventatorului? Legende spun că o sirenă i-a inspirat inovația.

Se făcu că nu aude întrebarea, concentrându-se pe prima parte a discuției. Cât despre zvonuri și povești cu sirene, acelea fuseseră numeroase și pe vremea Reginei Elisabeta, și după aceea.

³⁹ instrument de navigație, pentru măsurarea unghiurilor astrilor, folosit în sec. XVIII, începând cu 1731

⁴⁰ *backstaff* în engleză, instrument de navigație dezvoltat de exploratorul britanic John Davis (c. 1550 – 1605) pilot și navigator care a descoperit insulele Falkland și pasajul de nord-vest din zona arctică. Cadranul a fost folosit până în sec. XVIII

- Exact. În aceste circumstanțe, sextantul nu necesită o țință fixă, ca octantul și cadranul lui Davis. Imaginile orizontului și ale soarelui – sau a Stelei Polare, dacă faci măsurătoarea noaptea – se mișcă odată cu nava, însă, cât ai ochii buni și ești atent la momentul când astrul atinge orizontul, ai acuratețea garantată.

John Henry Davis avea marea în sânge. Îi curgea prin vene împreună cu tristețea de a fi ultimul din neamul vestitului explorator John Davis, inventatorul instrumentului de navigație care-i purta numele, un strămoș înnobilit de Regina Elisabeta pentru descoperirile pe care le făcuse în favoarea Coroanei Britanice.

Din nefericire, lui, răposata soție îi dăduse numai fiice. Trei la număr, să le adune zestre și să le mărite bine. Le-a găsit, fiecareia, câte un soț cu profesia legată de oraș, nu de mare. Cu ajutorul lui Dumnezeu, ele nu vor ști ce înseamnă singurătatea, nicio văduvie timpurie. Odată datoria de tată împlinită, ce-i rămânea, decât să trăiască, pe uscat, în același fel cum îl învățase o viață pe mare?

Acum, anii de studii specializate îi permiteau unui tânăr să-și ia examenele mai devreme, dar nu toți căpitanii vedeau cu ochi buni cadeții absolvenți ai Academiei Regale Navale, indiferent cu ce profesori vestiți studiașeră. Când plecase el pe mare, la doisprezece ani, ca toți înaintașii lui, Academia încă nu exista. La înființarea ei, el avea deja treizeci de ani. Nu bănuia că va ajunge să predea aici.

John Henry Davis își făcuse ucenicia de cadet sub ordinele unchiului lui. La optsprezece ani trecuse cu succes examenul de locotenent. La douăzeci și opt primise comanda unei nave militare. Știa să mânuiască instrumentul inventat de strămoșul lui mai bine decât mulți alți navigatori. Fiecare cuvânt din explicațiile date lui Peter îl dureau în străfundul inimii.

Aparatele prezente la această expoziție științifică erau importante. Se vor răspândi în curând. Descoperirea strămoșului lui, exploratorul, fusese considerată, la rândul ei, revoluționară în comparație cu astrolabul și busola folosite de Marco Polo⁴¹, de cei care descoperiseră Lumea Nouă și calea spre Indii. De acum va deveni inutilă. Sextantul o nega.

Curiozitatea băiatului de lângă el trecu la ceasul de măsurare a longitudinii.

- Comitetul pentru Longitudine⁴² se străduiește de patruzeci de ani să acorde premii și să stimuleze cercetarea privind calcularea longitudinii. Toată lumea, inclusiv dumneavoastră, ați spus că nu vor reuși. Cum ar fi posibil, cu acest ceas marinăresc?

⁴¹ Marco Polo (1254-1324), comerciant și explorator venețian, celebru prin relatările sale despre o călătorie în China. La întoarcere, se spune că a adus lumii europene hârtia, busola, viermii de mătase și chiar tăiței chinezești (deveniți spaghetti în Italia).

⁴² structură a guvernului britanic, activă în perioada 1714-1828, administrând o schemă de premii, care aveau ca scop încurajarea inovatorilor de a rezolva problema identificării longitudinii pe mare.

- Va trebui să vedem din nou cum funcționează. Recunosc că nu am înțeles toate amănuntele din prezentare, sau probabil domnul Harrison a trecut, înadins, mai repede peste ele, să nu divulge prea mult din rezultatele cercetărilor, răspunse sincer profesorul.

Nu mai era vorba doar de invenția strămoșului lui. Acum își puna sub semnul întrebării propria utilitate. Cât timp de acum înainte va mai putea preda? Câți ani vor mai fi relevante cunoștințele lui, de bun navigator și căpitan de navă?

- Dragul meu Peter, ești martor la trecerea într-o nouă eră științifică. Următoarele descoperiri vor fi ale tale. Va trebui să înveți și de la mine, și din ce ne-au arătat astăzi cercetătorii, apoi să-i depășești, adăugând cercetările proprii. Strămoșul meu, căpitanul Davis, nu era întrutotul mulțumit de funcționarea astrolabului⁴³, a portulanelor⁴⁴ și a busolei. Simțea că mai lipsește ceva. A găsit ce. După el, alții au perfecționat cadranul, în octant și în alte instrumente. Ceea ce în vremea lui Marco Polo și chiar a Reginei Elisabeta se credea imposibil, a fost dovedit. Ceea ce nu se poate acum, va trebui ca tu să faci posibil. Nu uita că aceasta îți este misiunea în viață!

⁴³ vechi instrument astronomic de observare și de calcul analogic pentru măsurarea poziției astrilor și a înălțimii acestora deasupra orizontului.

⁴⁴ hartă detaliată de navigație, folosită în Evul Mediu, asemănătoare cu un ghid, care cuprinde datele necesare pentru navigația în cadrul unui port sau al unei regiuni din jurul portului.

- Nu va fi ușor, însă promit să o împlinesc! răsună vocea băiatului de paisprezece ani.

* * *

Ceremonia oficială era pe sfârșite. Peter Melville van Carnbée tocmai primise însemnele de viceamiral al Marinei Olandeze. Își amintise, într-o străfulgerare de clipă, de mentorul și unchiul lui de departe, profesorul John Henry Davis, și de moștenirea pe care acesta i-o lăsase.

Bătrânul unchi putuse muri în pace; nu avusese un fiu, însă ruda pe care o instruisese îi dusesese mai departe știința și dorul de mare... doar că nu chiar în domeniul descoperirilor geografice. Cu ajutorul celor învățate de la el (și a experienței dobândite între timp, la comanda navelor) se putuse înălța la această funcție, în patria tatălui lui.

Promovase modernizarea instrumentelor de navigație și răspândirea lor. Întotdeauna, ceva mai bun înlocuia metodele existente. Lumea evolua. Limitele ei se lărgeau cu fiecare voiaj pe mare.

Nepotul lui, care-i purta numele, cartograf și geograf cu talent, va duce mai departe moștenirea, odihnească-se unchiul scoțian în pace. Insulele Java, Sumatra și Borneo vor fi explorate și cartate de tânărul Pieter Melville van Carnbée, în numele Companiei Indiilor Olandeze.

TALISMANUL PARFUMAT⁴⁵

Sunt o bilă de camfor, prinsă pe un șnur de piele; un ghem transparent de rășină cremoasă, cu consistența unui bulgăraș de ceară. Am crescut undeva în Orientul Îndepărtat, într-un copac veșnic verde, cu frunze asemănătoare cu dafinul. M-au cules mâini harnice, arse de soare, de culoarea scoarței copacilor din jur. Încă mai simt cum a fost tăiat lemnul în surcele mici. Acestea au fost puse la aburi, într-un cazan de genul celui în care se face rachiu din fructe. Vaporii de substanță s-au amestecat cu rășina, transformând-o în bile.

O parte din recoltă a fost pusă deoparte, pentru ceremonii religioase și pentru nevoile vracilor. Rășina de camfor fiind căutată în comerțul cu corăbiile oamenilor albi, eu am ajuns în hambarul unui galion⁴⁶ mare. Nu știu dacă marinarii vorbeau spaniolă sau portugheză, însă, după o bătălie zgomotoasă, toată încărcătura a încăput în mâinile lacome ale piraților, fiind transferată pe nava lor. Nici eu nu am făcut excepție.

Guvernatorul unei insule închidea ochii, lăsându-și negustorii să cumpere ieftin de la pirați. Îi convenea să-și primească partea de la ambele părți implicate în afacere.

⁴⁵ Publicată în revista *Convorbiri Literar-Artistice* nr. 9/2019

⁴⁶ navă cu pânze, de dimensiuni mari, pentru transport de mărfuri, folosită între secolele XV-XVIII

Pirații îi ofereau mărfuri rare, aduse din Orientul Îndepărtat. O ladă cu bile de camfor a făcut parte din tribut. Din mână în mână, aceasta a ajuns într-o prăvălie de plante medicinale și leacuri din plante.

- Poartă una la gât! patroana i-a spus vânzătoarei. Acest talisman parfumat ține departe miasmele care provoacă boli.

Fata m-a ales, împodobindu-mă cu șnurul din piele. Lumea se vedea altfel din decolteul ei, decât din lada închisă. Mi-am făcut datoria corespunzător.

După un uragan devastator, a izbucnit o epidemie de febră tifoidă în oraș. Doctorii mascați⁴⁷ bântuiau de colo-colo, condamnând case întregi cu semnele lor pe uși.

Au murit mulți locuitori în timpul carantinei, dar eu mi-am păstrat stăpâna sănătoasă. I-am fost martoră eforturilor desperate de a ține prăvălia în funcțiune, după ce epidemia îi ucisese majoritatea clienților. S-a rugat pentru zile mai bune, ca să nu dea faliment.

Acestea au venit, în cele din urmă. Viața a triumfat în fața morții. Febra tifoidă a fost învinsă. Pavilionul galben al carantinei a fost dat jos de pe primărie și de pe administrația portului. Corăbiilor li s-a permis să intre în port, iar prăvălia a fost vizitată de doctorii navelor,

⁴⁷ *Plague doctors*, inițial doctori de ciumă, apoi folosiți pentru toate epidemiile mortale, echipați cu costume cu mască, decorată cu cioc, pelerină ce-i acoperea complet, aveau atribuții precise în cazuri de carantină. Ciocul se umplea cu camfor, mir și alte ierburi parfumate, pentru a alunga miasmele care, se credea, aduc epidemia.

printre alți clienți. Surorile mele, celelalte bile de camfor, au fost expediate pe navele Marinei Militare. Pericolul de faliment a trecut.

Vânzătoarea a cunoscut un corsar. În primul rând, i-a curățat și i-a pansat rana primită într-o încăierare în oraș. Pe urmă, s-a îndrăgostit de el. M-a scos de la gât și m-a oferit lui, cu toată dragostea ei, înainte de a ridica ancora.

- Ai mai multă nevoie decât mine de bila aceasta de rășină transparentă, cu aromă puternică. Vine din Orientul Îndepărtat. Se numește camfor. Este un talisman prețios împotriva epidemiilor, care apar mai des pe corăbii decât în port. L-am purtat în timpul febrei tifoide și nu am avut nimic, deși, ca vânzătoare de leacuri, am fost aici, printre oameni. Vreau să te ocrotească pe tine, i-a explicat ea, ridicând mâinile să-i pună talismanul la gât.

S-a uitat în ochii lui, privirea spunând ce nu îndrăznise să rostească tare: *"Dacă-l porți, vei fi sănătos. Și poate îți vei aminti de mine, să vii să mă vezi, când nava ta ancorează din nou aici."*

Au râs amândoi când șnurul i s-a încurcat într-o buclă rebelă, deasupra urechii. Ea l-a ajutat, mângâindu-ne, în același timp, pe mine și șuvița de păr. Degetele i s-au încălzit plăcut. Fata nu știa ce altceva să creadă; a considerat aceasta un semn că a făcut bine să mă ofere.

Stăteam bine la gâtul lui, alături de o cruciuliță de argint. M-a examinat, curios, apoi a zâmbit:

- Ce frumos miroase!

Șnurul meu este mai lung decât lănțișorul cruciuliței. Am o perspectivă diferită de aici, atârând la gâtul lui. Am văzut muncă grea, furtuni puternice, bătlia sângerose, oameni murind în jur. I-am fost martor bucuriei de a fi promovat ca meșter tunar și mândriei de a se întoarce în port cu un trofeu, pentru care vor obține o răsplată bună.

Dar, mai presus de orice, i-am fost alături în momentele de singurătate, când își umple nările cu parfumul meu, mă mângâie și se gândește la fata din magazinul de plante. Mă voi bucura, în curând, de reîntâlnirea lor.

Sunt un talisman parfumat. Nu numai că apăr împotriva bolilor, ci aduc și iubirea... Dacă va dura ori nu, destinul hotărăște. Unele lucruri nu fac parte dintre puterile mele.

GOTA

Sirena pe care tocmai o pescuise era frumoasă. Avea părul negru, pielea albă cu reflexe albastrii și coada asemănătoare cu a delfinului. Hugo o studie, cât era inconștientă, în timp ce mâinile lui lucrau repede, s-o descâlcească din plasa de pescuit în care se prinsese. O pradă neașteptată, într-adevăr!

Oamenii din echipaj erau dezamăgiți că nu găsiseră niciun pește.

- Aruncați plasele din nou, poate veți avea mai mult noroc de data aceasta, spuse căpitanul corăbioarei de pescuit. Iar tu, se uită el la cel mai bătrân membru al echipajului, care avea întotdeauna o sticlă plină într-un buzunar, dă-mi anasonul tău, să-i pun câțiva stropi pe limbă, poate își revine mai repede.

Băutura necunoscută, parfumată, vag dulceagă și tare, picurată în gura ei, îi strecură foc în măruntaie. Deschise ochii de chihlimbar luminos, privind în jurul ei. Atâția oameni care o înconjurau o speriau, deși nu păreau s-o amenințe. Majoritatea erau la distanță, ocupați cu diferite treburi, care nu aveau nicio legătură cu ea. Recunoscu plasa în care se prindeau peștii.

Bărbatul din fața ei o salvase. I se păru mai frumos decât toți ceilalți, admirați de la distanță, în timpul furturilor. Nu prea înalt, era puternic, plin de mușchi. O ținea

în brațe ca pe un fulg. Părul negru îi era creț, iar ochii aveau luminițe calde.

- Bine ai venit printre noi, frumusețe! îi spuse el, pe un ton prietenos. Cum te simți?

Sirena nu înțelegea nimic din limba lui. Doar inflexiunile vocii îi sugerau că omul nu era așa cum îi fuseseră descriși de bătrâni. Îi voia binele. S-a prezentat:

- Gota!

S-ar fi așteptat oare căpitanul la un nume creștin? Nu chiar. La rândul lor, insularii povesteau despre sirene și lumea lor acvatică.

- Ai un nume frumos, îi spuse el. Înseamnă picătură. Ești, într-adevăr, o picătură de spumă-de-mare, sau de val sărat. Eu sunt Hugo.

- Hugo, repetă ea, cu greutate.

Pescarii nu puteau ști că, sub apă, sirenele comunicau mai puțin cu vocea. Foloseau mișcări ale mâinilor și cozilor, schimbări de postură și sunete inaccesibile urechii oamenilor, auzite doar de pești și delfini. Numele lui ieșise acceptabil. În rest, orice spunea, în afara numelui ei, nu era sesizat de căpitanul bărcii de pescuit și cu atât mai puțin de oamenii lui, aflați la distanță.

- Dacă vorbești, înseamnă că ești bine, zâmbi Hugo. Altfel, ai plânge. Ți-e frică de mine?

Sirena nu înțelegea cuvintele, însă îi plăcea cum suna vocea omului.

- Gota! răspunse ea, încercând să-i imite zâmbetul și inflexiunile vocii.

- Văd că nu poți vorbi prea mult, frumoasă Gota. Îmi pare rău că te-ai prins în plasa mea. Vrei să vii cu mine, sau vrei să te întorci acasă?

Gotei i se păru că vocea ei răsună diferit acum, aici. Avea impresia că vorbește cu el de la egal la egal, deși tot ce auzeau ceilalți era numele ei.

- Gota! exclamă ea, întorcând privirea spre marea înspumată.

- Ți-ai găsit un papagal frumos, căpitane, chiar dacă nu prea colorat, râse cârmaciul.

Chiar atunci, pescarii, care își aruncaseră plasele din nou, conform ordinului, le ridicau, pline.

- Gota! exclamă ea, cu tristețe, văzând captura bogată.

Echipajul se bucura. Exclamațiile lor erau pe măsura recoltei bune. Aveau ce vinde și ce mânca astăzi. Ei, peștii îi erau tovarăși de joacă, mai mult decât hrană.

- Te-ai întristat că ți-ai pierdut prietenii? ghici căpitanul ce voia să comunice ea. Dacă nu veneau în plasele noastre, oamenii ar fi vrut să te păstreze. Poate te-ar fi vândut unui circ, îi explică el. Nu mi-ar fi plăcut. Mi-aș fi dorit să te țin pentru mine... Totuși, cred că nu poți trăi pe mal, așa că te trimit unde ți-e locul.

O luă în brațe, gata s-o arunce peste bord, cât mai departe. Surprinsă, ea își repetă numele. Câțiva pescari fluierară sau făcură comentarii deocheate. Căpitanul se încruntă, fără să-i oprească. Bănuia că ea nu avea cum să înțeleagă sugestiile lor.

- Da, Gota! În curând îți vei reîntâlni prietenii. Mi-aș dori să mă ocrotești, pe mine și barca mea. Trimite-mi pește, să ne hrănim cu toții familiile, te rog!

Ea nu avea cum să știe ce i se cere, la fel cum nici căpitan Hugo nu bănuia că nu era ea regină peste mare și pești. Era doar o umilă căutătoare de perle din Thalassopolis. Astăzi nu găsisese niciuna. Altfel, i-ar fi dăruit-o chipeșului marinar. Scoase aceeași exclamație, pe care el o interpretează ca aprobare sau promisiune.

Gâtul și spatele lui, pe care ea le atinsese, prinzându-se bine de el, când o luase în brațe, erau calde, spre deosebire de mâinile ei, ude și înghețate. Era o senzație plăcută. Din reflex, îi mângâie ceafa.

- Îmi dai un puc de rămas bun? o întreabă Hugo.

Îi caută gura, cu mai mare delicatețe decât s-ar fi așteptat cineva de la un bărbat plecat cu săptămânile pe mare. Sirena nu se feri. Pierdută în furtuna propriilor sentimente, nu auzi fluierăturile celorlalți.

Îi simți buzele, asprite de briza sărată a mării, pe ale ei, cu nimic mai moi. Era timidă, ca orice fată la primul sărut. Într-un târziu, când se despărțiră cele două guri, Gota, încă ținându-l de gât, încercă să-l sărute din nou, neîndemânatică, dar tandră. Apoi suspină, simțind curențul de aer în jurul ei, în timp ce cădea înapoi în mare.

Se ridică din nou deasupra valurilor, fluturând mâna a rămas bun, cu ochii sclipind și cu un zâmbet larg. Fusesse o aventură despre care merita să le povestească surorilor.

TREISPREZECE DUBLONI DE AUR⁴⁸

Nu sunt decât o pungă cu bani. O pungă rotundă, cu șnur împletit la capătul superior, făcută din in și bumbac, pentru a păstra o mică avere. Dar, în același timp, am fost întotdeauna deosebită.

M-a croit o tânără nevestă de marinar, astfel ca soțul ei, departe, să aibă întotdeauna cu el o bucată din inima ei. M-a cusut și m-a brodat cu mărgelile colorate din sticlă, în serile lungi de singurătate, așteptându-i întoarcerea. Am două inimi îngemănate, brodate în mijloc. Florile colorate care le înconjoară proclamă frumusețea iubirii împărtășite. De fapt, sub șnurul împletit, frunzele verzi sunt tot atâtea inimi.

Vremea a trecut. Marinarul, pe corabia lui, a ajuns în Colonii. Într-un ceas rău, pirații au atacat nava și au prădat tot. Din fericire, el nu a fost ucis. A scăpat cu viață, întorcându-se la soția lui. Am rămas în buzunarul căpitănului de pirați, până m-a pus miză la un joc de cărți, sperând ca roata norocului să se întoarcă de partea lui, în ultimul moment. Nu a fost așa. M-a câștigat un contrabandist spaniol.

Nu m-a folosit în fiecare zi. M-a păstrat în cufăr, fascinat de broderia de mărgelile. Probabil, aștepta să mă

⁴⁸ Publicată în revista *Convorbiri Literar-Artistice* nr. 5/2018

ofere, într-o zi, unei femei frumoase. Am ajuns, până la urmă, în mâinile uneia, însă nu iubita lui.

O hangîță l-a convins să-l ajute pe un tânăr pirat să își aducă iubita în Tortuga. I se promisese o răsplată consistentă pentru a ajunge în zori într-un anumit loc din golf și a ridica ancora în amurg; n-o făcuse doar pentru ochii ei frumoși. Când piratul și-a adus iubita la bord, contrabandistul a înțeles mai mult decât i-ar fi plăcut: fata era mulatră. Fugise de la stăpân. Dragostea se citea pe chipul celor doi fugari, prea inocenți pentru lumea în care trăiau.

- Cât credeți că va rezista iubirea voastră? îl dojeni el pe tânăr. Ce i se va întâmpla ei, când îți vei găsi o soție albă, ca toți ceilalți care au iubite mulatre?

- Carmen va fi soția mea și nimeni altcineva. Vă rog să ne căsătoriți înainte să ajungem în Tortuga, să fiu sigur că nimeni n-o poate lua de lângă mine.

Contrabandistul a încercat să îl facă să renunțe la ideea nebunească. În fața sentimentelor sincere, a acceptat să-i ajute.

- Inel ai?

Piratul păli. Nu avea. Căsătoria nu fusese plănuită din timp. Contrabandistului i se făcu milă de el. Dacă tot era hotărât să se însoare cu mulatra lui, îl va ajuta, de dragul hangîței.

- Ai treisprezece dubloni de aur? l-a întrebat pe mire, care a răspuns afirmativ. Atunci voi oficia ceremonia de căsătorie în jumătate de oră, în fața întregului echipaj.

Primește această pungă, cadou de nuntă din partea mea! Pune în ea cei treisprezece dubloni. Poți cumpăra un inel când ajungeți în Tortuga, însă jurământul de căsătorie este valabil dacă îi dai acum *las arras*⁴⁹, darul de nuntă. Numărul monedelor amintește de Isus cu cei doisprezece apostoli. Mirele i le oferă miresei, ca promisiune că el va asigura traiul familiei, iar ea va fi cea care va administra gospodăria și banii. Bunurile lui vor fi și ale ei, din acel moment. Spune-i să păstreze punga plină pentru toată viața! Prosperitatea casei n-o cheltuiești niciodată.

Am auzit explicația și m-a bucurat noua mea misiune, la fel de mult ca primirea celor treisprezece monede. Tăinuiam pe vecie dragostea și legământul lor matrimonial. Am participat la ceremonie, în mâna mirelui. Mirea sa strălucea de bucurie când m-a primit, mângâindu-mă timid, în timp ce se ruga pentru o casă de piatră, cu spor în toate. Nu-i venea să creadă că nu era vis.

...Mirii au îmbătrânit. Căsnicia lor a fost fericită. Stăpâna casei are inel de aur și altul, alături, de la nunta de argint. Au cinci fiice și doi fii. Eu, la loc de cinste, în scrin, păstrez, pe lângă cele treisprezece monede, talisman al unei familii prospere, câțiva dinți de lapte, bucle de păr și alte amintiri.

⁴⁹ În tradiția hispanică și hispano-americană, 13 monede, inițial de aur sau de argint. Tradiția se păstrează, acum fiind monede simbolice, cu imagini referitoare la nuntă (doi porumbei, două inimi). Traduse ca monedele uniunii matrimoniale, monedele miresei, etc.

SECRETUL DIN STICLĂ

1. Misiunea

Corăbioara, o goeletă de Jamaica, semăna a coajă de nucă pe valurile înspumate. Totuși, căpitanul interimar și noul meșter navigator știau că fusese construită special pentru a naviga cu bine în condițiile Mării Caraibilor și a împrejurimilor Antilelor. Navigatorul era curios pentru ce avea nevoie prietenul lui de el:

- Am făcut rost de o corabie și de o misiune secretă, însă fără ajutorul tău nu mă descurc. Vii cu mine până în Cuba și înapoi, eu căpitan, tu navigator? îl întrebase Chago acum o săptămână.

- Vin, răspunsese Sol. Nu am refuzat niciodată un prieten, când i-am putut fi de folos.

Ceilalți trei membri ai echipajului știau că Sol era, de fapt, căpitan de pirați, la fel cum pe Chago îl cunoșteau de mult, fiind prieten al adevăratului lor căpitan, care acum zăcea de friguri, în casa iubitei. Preferau să câștige un ban alături de el, în încă o expediție, în loc să stea împotmoliți la mal, cheltuind într-un port străin sumele cuvenite familiilor de acasă, cât le era căpitanul bolnav.

Din moment ce noul navigator ceruse să fie strigat, simplu, Sol, și nu purta cerceul-lemnă, în formă de soare, pentru care i se dusesse vestea, se prefăceau că nu l-au recunoscut. La ridicarea și coborârea ancorei trăsese

la cabestan cot la cot cu ei, cu toate că, în calitate de navigator, nu era datorია lui. Se dovedise un bun coleg de echipaj, indiferent ce legende scornise lumea despre el, șopteau, sus pe catarg, Chepo și Mincho.

- E vremea să aflați ce avem de făcut în Cuba, spuse Chago, tare, pe punte, când țărnuțul începuse să se ghi-cească. Avem o misiune importantă pentru contra-amira-lul francez. Nu o puteam refuza. Acum câteva zile, un băiat de pescari i-a adus o sticlă cu un mesaj în ea. Cică era în burta unuia dintre peștii prinși în seara precedentă. Fiind scris pe o foaie cu sigla marinei franceze, s-a gân-dit că ar fi vreun ofițer în pericol. Ofițer se dovedi a fi, într-adevăr, cel ce scrisese mesajul, însă nu victima unei catastrofe maritime, ci a unui scandal internațional. Noi trebuie să îi aflăm identitatea, pornind de la apropiatii iubitei lui, *doña* Ana Damaris, fiica lui *don* Ignacio de Echevarria.

- Bine, dar *doña* Ana Damaris a murit de friguri! protestă Mincho, un gabier⁵⁰ de vreo patruzeci și ceva de ani, pe fața căruia se vedea, mai clar decât pe ale lui Sol și Chago, că avusese atât strămoși spanioli, cât și indieni.

Scrisoarea părea inocentă: un îndrăgostit îndoliat o adresase unei iubite moarte. Una cu nume suficient de rar, încât să poată fi identificată ușor de cineva familiar cu nobilimea Cubei. Doar un anumit nobil, căpitan al marinei spaniole, își botezase unica fiică Damaris, cre-

⁵⁰ Marinar specializat în manevrarea greementului navei (vele, vergi, manevre, catarge).

zând că vine de la marea lui iubită și sună mai frumos decât obișnuita Maria del Mar. În realitate, numele biblic avea alte origini și semnificații. De unde știa marinarul, totuși, despre moartea fetei? Chago nu pomenise acest detaliu cu voce tare.

Textul dădea de înțeles că cei doi se întâlniseră în secret, undeva în Cuba, iar blocada împotriva Cubei încă nu se terminase. Ce ofițer francez (sau englez, nu se putea exclude un aliat cult, care scria fluent în franceză și se înțelegea cu iubita lui în această limbă a diplomației) spărsese blocada în acest scop? Nu cumva și trădase secretele țării lui, dat fiind că tatăl iubitei era unul dintre cei mai viteji căpitani de navă de război ai Noii Spanii? Era treaba lui *El Moreno* să afle. Căutase, mai întâi, plantația lui *don Ignacio de Echevarria*, știind că fiica lui venea în Havana doar la unele evenimente mondene.

Înainte de a se mira de misiune în sine, Sol fu curios cum de știa Mincho asemenea amănunte. Înțelesese și motivul pentru care contra-amiralul francez angajase un mercenar de origine spaniolă în acest scop. Nu mulți știau că Chago era vestitul mercenar *El Moreno*.

- De unde știi că a murit? întrebă el. Oricum, se poate găsi vreo cameristă de nădejde, vreun băiat de la grajduri, să stea de vorbă cu noi. Chestionați cu blândețe și cu promisiunea unor daruri, ne pot dezvălui numele iubitului străin al domnișoarei.

- M-am născut pe plantația vecină celei care îi aparține acum lui *don Ignacio de Echevarria*. Râul

Baconao este granița dintre ele. Am rude printre *peonii* lor și am aflat despre moartea domnișoarei, acum vreo două luni.

Era o veste bună. Sol se repezi în cabină, întorcându-se cu harta zonei din jurul orașului Santiago de Cuba. Identifică repede râul Baconao și împrejurimile. Fiind o hartă maritimă, plantațiile nu apăreau, însă golfurile și peșterile, da.

- Căutăm un golfuleț în care să se ascundă ușor barca unei corăbii și la care să se ajungă de pe plantația căpitănului. Domnișoara nu putea ajunge la golf decât pe uscat, iar ofițerul trebuia să poată dispărea în noapte cu barca fără să-l știe nimeni.

"Sfânta Fecioară din Regla, patroana marinarilor, cu toate sirenele ei, să ne-ajute să ne îndeplinim misiunea cu bine!" se rugă Sol, în gând. Harta arăta destule golfulețe mici de tot, în care marea doar mușcase puțin din țărnam. Putea fi oricare.

- Golful este la gurile râului Baconao, spre lagună, își băgă capul Mincho printre ale lor, aplecate deasupra hărții și puse un deget la locul potrivit. Sunt acolo câteva peșteri unde se puteau ascunde, folosite de indieni când eram eu copil. În sat aş putea pune întrebări mai precise.

Deci, sirenele îi ocrotiseră, din moment ce Mincho era cu ei...

- Mulțumesc. Uite cum sunt aliniate peșterile. Hai să ancorăm cum ar fi făcut-o ofițerul nostru necunoscut și să le explorăm. Poate găsim indicii. Mincho, întreabă la

crâșmă, însă discret, dacă a fost văzut vreun străin în sat acum câteva luni, sau dacă *doña* Ana Damaris a vorbit vreodată despre un străin... eventual unul cu inițialele E.D.

2. Tainele peșterilor

Membrii mai tineri ai echipajului și Chepo rămaseră la bord, gata de plecare în orice moment. Ceilalți coborâră. Sol, Chago și Jorge explorară cele trei peșteri, pe rând. Cu o torță în mână, fiecare dintre ei intra într-una.

Jorge rămase fascinat de pictura de pe peretele cavernei. Într-un colț erau oase de animale, dar nimic să arate că ar fi fost folosită de curând, de cineva care să nu fie indian.

Sol se lăsa învăluit de întuneric. Torța îi oferea doar siguranța că vede unde calcă. Răsuflarea îi încetini instinctiv când aerul umed, cu miros greu, îi umplu plămâni. Pașii lui aveau un ecou ciudat. Orbiți de torță, câțiva lilieci îi zburară deasupra capului, gata s-o stingă cu fluturatul aripilor. Ecoul multiplica țipetele lor speriate.

Peștera era lungă și îngustă. Ici-colo, stalactite și stalagmite decorau tavanul și podeaua. Pereții cenușii erau decorați, pe alocuri, cu picturi indiene. Sol văzuse altădată unele similare. Le privea, înțelegând prin ce trecuseră frații lui, ascunși aici, urmăriți de albi. Erau și rămășițe vechi de coșuri împletite din frunze. Se întrebă ce-i

determinase să fugă din acest ascunziș bun. Cel mai probabil, trădarea, oftă el.

La sfârșitul primei camere era o stâncă plină de stălagmite, însă în spatele lor, spre dreapta, văzu, cu o sclipire a torței, un pasaj prin care se strecură, cu greu, spre o fundătură. Acolo, pe lângă coșuri, găsi statuete din pietre prețioase. Câteva erau din aur și argint. Să-i spună lui Chago, sau nu? Mai bine nu, hotărî el. Nu aveau nimic de-a face cu expediția pentru care fusese chemat.

Era alt secret, al strămoșilor *taino* sau *guajiro*. Erau relicvele lor sacre. Sol, catolic, nu le împărtășea credința, însă o respecta. Vor rămâne acolo, ascunse, așa cum doriseră fugarii. Strămoșii le-ar putea fi de ajutor, dacă ei dăduseră dovadă de respect pentru idolii lor. Dacă fusese o încercare pentru el? Se grăbi să iasă.

Atât Jorge, cât și Sol îl informară pe Chago că peșterile nu fuseseră vizitate de oameni de zeci de ani.

Cea cercetată de Chago avea și ea picturi pe pereți și urme că fusese locuită de indieni, demult. Se așeză pe o bucată de stâncă, un fel de mini-imitație de taburet, privind în jur și gândind profund. Mâna, relaxată, atingea podeaua. Simți, deodată, o textură ciudată. Își privi degetele: erau pătate de cerneală. Într-o gropiță de la baza taburetului original pe care stătea, se acumulase o băltoacă de cerneală, pe jumătate uscată. Examină împrejurimile cu mai mare atenție. Dacă acesta nu era semn recent, atunci care ar fi putut fi?

O sclipire îi atrase atenția. Ridică obiectul cu grijă: era un ciob de sticlă, curbat, probabil fundul unei sticle, acoperită pe jumătate cu cerneala uscată. Mai scăpaseră vreo două ciobulețe, însă mizeria propriu-zisă fusese curățată de o vreme. Se ridică de pe scaunul improvizat, înconjurându-l cu privirea. Torța îi dezvălui o vagă urmă de cenușă și un strop de ceară pe podeaua peșterii. Exact confirmarea care îi lipsea. Ieși să vadă ce vești aduceau Sol și Jorge. Se dovedî că fusese singurul norocos.

- Cerneala, ceara și cenușa folosite recent înseamnă că aceasta ar putea fi peștera căutată. Vin cu tine. Jorge, rămâi de pază! Strigă la noi dacă se apropie oricine în afară de Mincho. Ne putem aștepta la surprize.

Două torțe luminau peștera mai clar decât una, dând alte umbre taburetului de stâncă – folosit, pesemne, ca masă. Nu arăta prea diferită de cea explorată de Sol, doar că avea altă direcție a coridoarelor. Picturile de pe pereți erau în același stil.

Chago îi arătă lui Sol ce descoperise. Acesta îngenunche, atent la eventuale alte cioburi, uitându-se la podea și la măsuta de piatră. Nimic deosebit de văzut acolo, cu excepția unei perluțe căzute într-un colț, dintr-o salbă sau o brățară ruptă. Sol i-a arătat-o lui Chago, apoi a luat-o în mână, studiind-o atent.

- O perlă din Orientul Îndepărtat, adusă de galionul din Manila, știu piratul. Bijuteria a aparținut unei femei bogate. Se confirmă că aici a fost o astfel de femeie. Hai să ne uităm peste tot!

Spre deosebire de peștera comorilor, aceasta nu avea o deschidere spre altă încăpere... însă una dintre pietrele de pe podea părea prea lustruită, în comparație cu celelalte. Chago îngenunche și-o examineze. Greutatea corpului o făcu să se miște.

- Sol, ține, te rog, torța mea. Cred că e ceva aici.

Cu ambele mâini și sabia folosită drept pârghie, reuși să desprindă blocul de piatră. Acesta ascundea o nișă, în care era un caiet legat în piele. Când îl ridică, flori presate și scrisori căzură din el. Chago le puse la loc.

- Iată ce s-a scris cu cerneala de aici, îi arată prietenului. Dacă acesta nu răspunde întrebărilor contra-amiralului, nimic altceva n-ar face-o. Să i-l ducem! Ridicăm ancora imediat ce se întoarce Mincho. Altfel, cineva ar putea să se intereseze cu privire la străinii din jur.

Nu bănuia cât de aproape era pericolul.

- Într-adevăr, cred că avem tot ce ne trebuie, confirmă Sol, pornind spre ieșire.

Ba încă aveau mai mult...

3. Încolțiți

Timpul părea să se fi oprit în loc, cât exploraseră adâncimile zonei, dar, când s-au apropiat de ieșire, l-au auzit pe Jorge strigând:

- Vine un călăreț în galop!

Sol păli.

- Se pare că întrebările lui Mincho au ridicat bănuieli. Căpitanul a fost anunțat că sunt străini pe aici. Prin urmare, a venit exact unde ar fi putut ancora aceștia... Jorge, ia toate acestea și du-le acum pe corabie. Pune-le în cabină și întoarce-te cu barca să ne iei. Spune-le lui Chepo și Manolo să fie gata de plecare.

Singura soluție era să se piardă în noapte înainte ca don Ignacio de Echevarria să trimită vreun cutter⁵¹ după ei. Sperau ca Mincho să se întoarcă în timp util. Dat fiind că se puteau aștepta la evoluții diferite ale evenimentelor, Chago îl preveni pe Jorge:

- Dacă, în cel mai rău caz, suntem omorâți sau luați prizonieri, navigați de-a lungul coastei până ajungeți la Santiago. Acolo îl căutați pe don Javier, la hanul *Trandafirul și ancora*. Îi cereți, în numele meu, să vă ducă el în Cape Français⁵² și îi dați caietul acesta contra-amiralului. După ce îi povestiți tot, inclusiv despre luptă, împărțiți banii pe care vi-i dă și vă întoarceți la căpitanul vostru. Partea mea, atunci, i-o dați hangitei Maribel Vargas, în Tortuga.

Ea știa s-o trimită, mai departe, surorii lui, la Nueva Valencia del Rey.

La crâșma din sat, Mincho se întâlnise cu un nepot de văr, de la care aflase informații neașteptate. Se grăbise

⁵¹ Ambarcație mică, din lemn, cu pânze, de pescuit sau de transport corespondență, cu un singur catarg și cu bompres, având formă alungită pentru a se deplasa rapid

⁵² Cape Haitien în prezent

apoi să i le aducă lui El Moreno. Știa numele amarezului și cum murise domnișoara.

Jorge pusese mâinile pe vâsle când îl văzu pe Mincho alergând pe plajă. Îl strigă, să-l ducă în siguranță la bord. Situația se înfierbântase pe mal. Acesta, însă, avea propriile planuri pentru ce vedea în fața ochilor. Îl cunoștea pe călărețul care se îndrepta spre Chago și Sol. Simțise pericolul și începu să alerge spre ei.

4. Tatăl îndoliat

Totul fusese planificat până în cel mai mic amănunt. *Don Ignacio de Echevarria* nu accepta niciodată greșeli, nici în familie, nici pe corăbiile comandate.

Se căsătorise cu fiica unui nobil mărunț, însă bogat, născut în Cuba. Păcat că nu fusese în stare să-i dăruiască decât o fată, în stare să trăiască! Băieții muriseră în primele zile de viață, toți patru... Plantația o primise ca zestre. O modernizase, cu priceperea administratorului. Adunase avere atât pe pământ, cât și din premiile cuate pe vreme de război, pe mare. Era aspru și neînduplecat, dar nimeni nu vorbea despre asta, fiindcă întotdeauna căpitanul știa. Avea spioni peste tot.

Se bucura de o carieră strălucită în Marina Spaniolă, exact pentru că era meticulos, manipulativ și nu-l putea opri nimic când avea un scop de îndeplinit – fie el personal sau al Coroanei. Era avut în vedere, în vremurile acestea tulburi, pentru funcția de căpitan general – ceea

ce reprezenta, pentru Noua Spanie, puteri de contra-amiral. Se concentrase pe rivali, pe denigratori și reușise să-i elimine, într-un fel sau altul, unul câte unul, din calea lui. Era o chestiune de câteva luni până va veni numirea. Formalități, era sigur.

Când a aflat că fiica lui, Ana Damaris, îl trădase, în brațele unui locotenent dușman, cum ar fi putut suporta rușinea, scandalul, dezastrul pentru cariera lui? Câteva femei de pe plantație știau. Îl puteau compromite. S-a gândit puțin... și a întors totul în beneficiul său.

Farmecul sever al lui *don* Ignacio de Echevarria, aureolat de tristețea doliului după fiica iubită, moartă de friguri, îi creștea simpatia în rândul tuturor cunoscuților. Știa lucrul acesta. Era un om dur; latura tandră a suferinței paterne îi demonstra umanitatea. Își făcea datoria față de patrie, încercând să reziste durerii pierderii fiicei. Asta îl aducea în centrul atenției. Era bine.

Într-adevăr, își iubise fiica. Faptul că murise de mâna lui nu era nimic personal. Poate, inițial, fusese o greșală, din impulsivitate. Apoi, repararea greșelii, pentru consolidarea carierei.

Acum, băiatul crâșmarului venise să-l anunțe că, la o masă, un străin puneă întrebări ciudate despre *doña* Ana Damaris. Aflase deja prea multe. Se pare că mai existau oameni care nu se temeau suficient de stăpânul lor, sau care o iubiseră pe fiică mai mult decât se temeau de tată.

I-l descrisese, însă când ajunsese acolo, nu-l mai găsisese. Pornise, așadar, spre golful unde se aștepta ca

străinul să aibă un vas. Văzu o goeletă mică, ancorată în apropiere. Doi bărbați stăteau lângă intrarea în peștera unde își ascunsese Ana Damaris trădarea. Or fi descoperit ceva?

- Ce căutați pe pământurile mele? tună el.

Opri calul, luă frâul cu o mână și o duse pe cealaltă la cingătoare. Prefera spada, însă se pregătea să scoată pistolul. După ce îl împușca pe unul dintre cei doi intruși, pe celălalt îl putea dărâma din goana calului. Rămășițele vor fi spălate de mare și duse unde voiau sirenele să-i ia. Presupunând, desigur, că acestea ar exista...

Chago văzu pericolul. Nu era drept să-i riște viața lui Sol, când el îl chemase în ajutor pentru această misiune. A lui *El Moreno* era deja arvunită, de când alesese profesia de mercenar și vânător de recompense. Abordă călărețul direct, astfel încât atacatorul să nu-l vadă pe Sol. Continuă să-i distragă atenția, adresându-i-se:

- Sunteți cumva căpitanul Ignacio de Echevarria? Cel cu conștiința grea de moartea propriei fiice?

Era doar o stratagemă, cu scopul de a-i crește mânia, să nu mai gândească clar. Chago, în clipa aceea, nu credea că fata fusese omorâtă chiar de mâna lui, ci doar că o împinsese la sinucidere, sau că murise de inimă rea, ca alte fete îndrăgostite când părinții se împotriveau violent.

Mincho nu urmă chemarea lui Jorge. Era suficient de aproape să evalueze situația. Căpitanul fusese anunțat de vreunul care trăsese cu urechea la ce vorbise el cu nepotul. Acum voia să-i împuște pe Chago sau Sol, cu aceeași

mână cu care își forțase fiica să bea otrava, până la fundul sticlei.

Cum țărnul era pietros, nu nisipos, Mincho făcu ce putea: se aplecă, luă repede două pietre mari și le aruncă, una după alta, să lovească armăsarul căpitanului. Era o țință mai mare decât silueta omului. Calul îndurerat devenea imprevizibil în mișcări. Asta l-ar putea face pe căpitan să rateze țința, salvând o viață.

Numai după ce a aruncat pietrele a gonit spre Jorge, având grijă să rămână în afara zonei de acțiune a pistolului. S-a urcat în barcă, începând, amândoi, să vâslească rapid. Erau în afară de pericol – ceea ce nu se putea spune despre Sol și Chago.

5. Duelul

Sol urmărea fiecare mișcare a călărețului. Lăsându-l pe Chago să răspundă, îi șopti prietenului:

- E adversarul tău, dar sunt lângă tine, gata să te ajut oricând. Nu știi dacă nu are în spate o poteră întreagă, să ne urmărească!

Nu-și abandonase colegii de echipaj niciodată. Nu avea s-o facă. Lașitatea nu-i intra în fire. Când văzu mâna călărețului îndreptându-se spre pistol, îi urmă exemplul. Pentru o fracțiune de secundă, se întrebă care dintre ei o fi mai iute de mână. Căpitanul era un adversar redutabil, dintre cei ce luptau cu orice mijloace.

Don Ignacio de Echevarria se hotărî să tragă în omul care fugea spre barcă. Cine știe câte aflate despre Ana Damaris? Nu risca să piardă timp reîncercând pistolul; pe cei doi din față îi va doborî cu sabia, ori îi va călca armăsarul. Însă când Chago îl acuză direct de moartea fetei, căpitanul, înfuriat, îndreptă pistolul spre el, nu cum plănuise inițial. Apăsă pe trăgaci în același moment în care armăsarul se cambră, atacat de Mincho, apoi se ridică în două picioare, nechezând de durere.

Glonțul se risipi în aer. Călărețul căzu pe spate, propinindu-se cu umărul stâng într-un colț de stâncă. Durerea crâncenă îl făcu să înțeleagă că umărul era, probabil, dizlocat. Oricum, era dreptaci. Putea mânui spada. Dar când privi în sus, văzu vârful ascuțit al sabiei adversarului.

- Ce lipsă de onoare! Ataci un om care nu se poate apăra? pufni *don Ignacio de Echevarria*, în timp ce încerca să se ridice cu un singur braț.

Găsi o piatră și încercă să-i sfărâme coastele lui Chago. Acesta o evită.

- Am onoare, deși poate interpretările noastre diferă. Eu n-aș fi contribuit la moartea copilului meu, comentă el. Scoate sabia sau predă-te! Oricum, suntem doi, ești depășit, iar secretul pe care îl aperi va fi oricum dezvăluit celor care au interes să-l afle, făcu un semn discret spre barca, ajunsă deja la corabia-mamă.

Nu precizase că aceia erau francezii, nici nu se prezentase ca *El Moreno*, un nume cunoscut printre

nobilii din Cuba. Unii îl plătiseră, alții se temeau să nu ajungă vreodată la capătul sabiei lui, din ordinul rivalilor.

Proprietarul plantației era gata să lupte și să unel-tească. Asta știa cel mai bine. Cum să-i lase pe acești străini să-i distrugă reputația și cariera? Nu-i rămânea decât să accepte duelul și să încerce să-i discrediteze pe cei din fața lui.

- Poate nu știi că stai de vorbă cu *don* Ignacio de Echevarria, cel mai bun spadasin din Spania! Va fi cuvântul meu împotriva declarației voastre. De unde poate ști lumea că unul dintre voi nu mi-a ucis fiica, din nebunia pasiunii amoroase? Acum, încercați să dați vina pe tatăl îndoliat!

Între timp, își scosese spada, fandând către adversar. Cu siguranță fusese instruit, în tinerețe, în tainele *dexterității*⁵³, ca orice nobil, însă anii de lupte navale îi schim-baseră stilul. Chago pară primele lovituri, apoi își întoar-se încheietura, cu o mișcare a sabiei pe sub mână. Căpi-tanului de marină îi fu greu să o blocheze. Căzătura îl afectase vădit. Mâna stângă o mișca cât mai puțin, deoa-rece avea dureri mari. Totuși, îl atacase pe Chago, iar acesta răspunsese. Mișcarea de blocare îl întoarse spre stânga. *Don* Ignacio nu era suficient de rapid.

⁵³ *La verdadera destreza*, Adevărata dexteritate, denumirea tehnicii spaniole de scrimă folosită de la sfârșitul secolului al XVI-lea. Bazată pe geometrie, rațiune și legată de idealuri filozofice, umaniste, intelectuale și morale, aceasta consta în schițarea unui cerc virtual în interiorul căruia să-ți atragi oponentul.

Duelul nu dură mult, până Chago reuși să-i zboare spada din mână. Îl trânti apoi, cu o lovitură de picior în piept. Căpitanul trebuia să-și accepte înfrângerea.

6. *Sentința*

Sol urmărise lupta, gata să intervină, dacă Chago ar fi avut nevoie de el. Nu avusese. Recunoștea un bun spadasin din mișcări subtile. Ambii adversari erau buni, doar că vârsta și recenta cădere de pe cal îl defavorizaseră pe bătrânul căpitan.

Sol și Chago aflaseră adevărul. Ar fi vrut să facă dreptate, numai că știau că nu era treaba lor. Misiunea lor era delicată. Trebuiau să se întoarcă la contra-amiralul francez, cu toate informațiile.

Don Ignacio de Echevarria gemu. Încercă să se ridice din nou, cu aceeași dificultate ca înainte. Chago îi spuse lui Sol să țină pistolul îndreptat asupra prizonierului, iar el se duse să ia o sfoară, căzută din coburii șei. O tăie în două cu un cuțit și se întoarse să-l lege pe căpitanul spaniol la încheieturile mâinilor și picioarelor.

- De ce nu mă omori? scrâșni acesta.

- Pentru că, uneori, viața este mai rea decât moartea. Te lăsăm aici peste noapte. Poate te va găsi cineva... sau poate nu. Cum ți-e norocul!

Sol își flutură eșarfa către cei de pe corăbioară, să știe să le trimită barca, în timp ce prizonierul fu lăsat în peștera unde se întâlneau cei doi îndrăgostiți.

- Sper ca fantoma fiicei ucise să-ți țină de urât toată noaptea, îi ură Sol. Nu ai fost legat la gură, ca să poți striga după ajutor, mâine... sau să-ți pledezi nevinovăția când îți va cere socoteală *doña* Ana Damaris pentru sângele de pe mâinile tale.

Nu era sigur că se va întâmpla așa, însă era suficient de superstițios ca să ia în considerare posibilitatea.

7. *Caz închis*

Contra-amiralul Raoul Duval închise jurnalul legat în piele. Îl așază peste exemplarul din *Gaceta de Santiago*, ambele aduse de *El Moreno* la încheierea misiunii în Cuba. Citise întâi gazeta, al cărei editorial anunța:

Căpitan din marina spaniolă mărturisește că și-a ucis fiica imorală.

Don Ignacio de Echevarria, căpitanul navei de război "Sfânta Treime", a fost găsit acum două zile, într-o peșteră de pe malul mării, pe plantația sa, din apropierea orașului Santiago, într-o stare avansată de confuzie. Avea mâinile și picioarele legate. Părul alb complet indica un șoc recent.

Conform surselor noastre, armăsarul lui s-a întors acasă singur în noaptea aceea, târziu, descoperindu-se acest lucru abia dimineața. Vechilul și rândașii de la grajduri au mobilizat o poteră să-l caute. Către prânz, strigătele lui de ajutor au fost auzite.

Vizibil zdruncinat după aventurile nopții, don Ignacio de Echevarria a declarat că și-a ucis fiica, doña Ana Damaris de Echevarria y Valdes, pentru că îl dezonorase. Ieri s-a predat soldaților, după ce și-a pus ordine în documente și a scris un nou testament, desemnându-l ca moștenitor pe nepotul lui din Spania, don José Antonio de Echevarria y Orellana. A avut nevoie de ajutorul administratorului plantației în toate acestea, precum și în redactarea declarației către autorități, fiind doar parțial coerent. Pretinde, ca motiv al confesiunilor, că a fost vizitat de fantoma fiicei sale.

Căpitanul a mărturisit în scris, semnând declarația, că fiica lui, despre care se știa că murise de friguri acum două luni, fusese de fapt otrăvită de el, cu o licoare dată de una dintre multele vrăjitoare din zonă. Licoarea ar fi trebuit să evite scandalul, scăpând-o de o sarcină nelegitimă. Încercările de a afla numele tatălui copilului donei Ana Damaris au fost în van.

Criminalul a spus doar că era "un blestemat de trădător catalan", orice ar însemna aceasta. Nu știm în ce circumstanțe a ajuns don Ignacio de Echevarria în peșteră, legat. Citiți următoarele numere ale gazetei noastre, fiindcă interogarea ucigașului este în curs!

Contra-amiralul Raoul Duval răsfoise însemnările tinerei moarte, înțelegând pe deplin ce se întâmplase. Notă, apoi, în propriul jurnal:

"Ieri s-a întors *El Moreno* din Cuba. A izbândit. Mi-a adus un caiet al fetei îndrăgostite, un exemplar din *Gace-*

ta de Santiago și mi-a spus ce aflase un om din echipaj referitor la secretul mesajului din sticlă.

Din perspectiva unui om căruia îi place o intrigă bună și întorsături senzaționale ale unei povești de dragoște, aş putea spune că a *doñei* Ana Damaris ar fi meritat transpusă într-un roman. Ar fi avut tot atâta succes cât tragediile lui Pierre Corneille⁵⁴. Dar perspectiva mea trebuie să fie, în primul rând, cea a unui contra-amiral investigând spargerea blocadei de către un ofițer francez, care ar fi putut avea și alte interese, în paralel cu dragostea, pentru a ajunge în Cuba.

Nu înțelegeam de ce mesajul din sticlă era semnat cu inițialele E.D., pe când bărbatul menționat de *doña* Ana Damaris avea inițialele E.C., ceea ce coincidea cu numele aflat de marinarul lui *El Moreno* în sat: Edmond Creu, un catalan. Astăzi, când am terminat de citit însemnările fetei și m-am gândit mai bine, m-a străfulgerat o amintire din vremea asediului Barcelonei, în războiul anterior.

Aveam un aliat catalan al cărui nume era Creu. Cum vorbeam cu el spaniolă, îmi explicase că versiunea castiliană a numelui lui era Cruz. Așa că, pe lista mea de ofițeri, posibili suspecti, era un oarecare locotenent Edmond Delacroix. Mai mult ca sigur, același cu Edmond Creu despre care citisem. I-am cerut secretarului să-mi aducă

⁵⁴ Pierre Corneille (1606-1684), un scriitor francez, a fost unul dintre cei trei mari dramaturgi francezi ai secolului al XVII-lea, alături de Molière și Racine, supranumit "fondatorul tragediei franceze". Dintre operele sale amintim *Cidul*, *Medeea*, *Oedip*.

dosarul lui. Din nefericire, în loc să pregătesc cazul pentru o sesiune a Curții Marțiale, a trebuit să-l închid.

Într-adevăr, locotenentul Edmond Paul Delacroix s-a născut în Pirinei, într-o zonă unde trăiesc destui catalani, supuși francezi. Numele de familie al mamei lui putea fi în egală măsură provensal ori catalan. Este greu de știut dacă tatăl lui fusese catalan și își tradusese numele în franceză, ori dacă ofițerul era doar obișnuit să-și spună numele, printre spanioli, în versiune catalană.

Partea tristă este că nu am pe cine interoga, deși am descoperit misterul mesajului din sticlă. Locotenentul Edmond Delacroix a căzut la datorie, luna trecută, ucis de spanioli într-o confruntare privind străpungerea bloca-dei. Ironia sorții... sau, mai degrabă, una dintre multele ironii ale acestui război, în comparație cu cel anterior.

Sper că s-o fi reîntâlnit cu *doña* Ana Damaris pe lumea cealaltă și că au găsit pacea pe care și-o doreau, într-un paradis fără războaie, fără licori dubioase și fără aranjamente de căsătorie făcute de părinți, împotriva voinței mirilor."

NUNTA ÎNSÂNGERATĂ⁵⁵

Orășelul, un ac în carul cu fân al Imperiului Otoman, era împodobit de sărbătoare în luna aceea de început de vară. Tânărul primar, cel mai înalt rang pe care o *raia*⁵⁶ ortodoxă îl putea obține, se însura. Hora tradițională umplea pajiștea. Veniseră oameni din satele și orășelele din jur, să petreacă împreună cu rudele lor de aici.

Dimitri, un bărbat de vreo treizeci de ani, suficient de bogat cât să-și fi cumpărat funcția de la autoritățile turcești, era apreciat în comunitate. Putea să fi luat pe oricare dintre fetele satului. Dar, în locul uneia care abia atinsese anii ieșirii la horă, cum își alegeau majoritatea, el pusese ochii pe Maria, care avea să împlinească, în curând, douăzeci și cinci de ani. Destui o considerau fată bătrână, în ciuda zestreii bune, a onoarei ireproșabile și a familiei de vază din care provenea.

În zorii adolescenței, ea fusese logodită cu altul, care plecase în străinătate, să adune bani de nuntă. Se întâmpla adesea, pe acolo, ca tinerii să-și caute norocul sub stele îndepărtate, întorcându-se cu averea necesară înțemeierii unei familii. Alții rămâneau departe, din voia lor

⁵⁵ Publicată în revista Convorbiri Literar-Artistice nr. 12/2019

⁵⁶ Supus creștin al Imperiului Otoman, dintr-o cetate ocupată și administrată direct de autoritățile militare turcești, dimpreună cu ținutul dimprejur.

ori pentru că nu reușiseră să învingă sărăcia. Unii se stingeau prin străini, uciși de tâlhari, de boli, de muncă grea.

De logodnicul Mariei nu se mai știa nimic. Părinții ei așteptaseră, după datină, șapte ani, întoarcerea lui. Apoi, îl acceptaseră pe Dimitri ca ginere. Putea ea să se împotrivească alegerii? În niciun caz. Tot satul ar fi condamnat-o. Se resemnase. N-o va mai striga nimeni fată bătrână. Va fi soția primarului, cu o gospodărie înfloritoare.

În vremurile acelea, în zonă, o nuntă, cu toate datinile, dura o săptămână întreagă, de miercuri până miercuri. Miercurea se frământa coca pentru colacii de nuntă. Ambele perechi de socri puneau monede de aur și argint în aluat. Joia, familia mirelui venea la mireasă. Se făcea schimb de daruri și plecau cu zestrea miresei. Vineri, mireasa petrecea cu familia ei, mirele cu ai lui și cu nașii. Era cusută flamura de nuntă, primind în vârfuri trei mere roșii, simbolul fecioriei. Nimeni nu se îndoia că Maria își așteptase, castă, mirele, fie el primul logodnic, Ghiorghii, sau cel sortit, până la urmă, să-i fie soț, Dimitri.

Sâmbăta, mirele era ras de fărtați, iar mireasa era ajutată de suratele ei să se pregătească pentru părăsirea casei părintești. Își luau rămas bun de la feciorie, știind că, de mâine, vor fi numărați printre oamenii căsătoriți.

Ceremonia religioasă avea loc duminică. Nașii veneau să ia mireasa. Se întindea masa și, până la ora slujbei, se petrecea la casa miresei. Aveau loc noi schimburi de daruri, se juca hora. Mireasa primea o monedă de aur,

s-o poarte la gât, apoi se cânta versiunea locală de "Ia-ți, mireasă, ziua bună."

După taina cununiei, toți s-au dus la casa mirelui. Maria făcu semnul crucii pe pragul ușii, cu două pâini la subțiori și cu un ulcior cu apă în mâna stângă, astfel încât viața de femeie măritată să-i fie îmbelșugată, cu voia Domnului. Intră în casă, alături de Dimitri. Soacra mare îi primi cu un ștergar alb, învelindu-i pe amândoi în el și trăgându-i înăuntru. Din acea clipă, Maria făcea parte din familia primarului.

Deși măritată legal și religios de duminică, încredințată familiei mirelui, în noaptea de duminică spre luni nora era onorată ca mireasă, nu încă nevastă. Își petrecea vremea cu soacra și cumnatele, întărind legăturile cu noua familie. Abia marți dimineață se juca rachiul roșu.

Acum era luni după amiază. Petrecerea de la casa primarului era în toi. Curtea era prea mică pentru câți musafiri veniseră. Au mutat hora pe o pajiște din apropiere. Flamura albă de nuntă, cu merele roșii în vârf, flutura în capul horei, în mâna miresei. Toată lumea o admira. Bârfitoarele se mirau ce noroc dăduse peste ea.

Din depărtare venea un călăreț. Asculta și el cântecele de nuntă. Nimeni nu-l recunoscuse. Se apropie și descălecă. Văzu mirele și mireasa.

- Să vă trăiască perechea, să aibe mulți copii și să procopsească! Bucurați-vă de nuntă, cu sănătate! I-am adus un dar miresei, că-i sunt văr de departe.

Maria, auzindu-i vocea, se grăbi spre el, cu inima bătând să-i spargă pieptul. Se împlinise, cu anii, însă era vocea iubitului din adolescență, care-i apărea în vis de atâta vreme. Ghiorgghi, logodnicul ei demult pierdut, cel pe care l-ar fi așteptat o viață, dacă tatăl ei nu ar fi insistat s-o mărite cu primarul, sosise prea târziu. Mai păstra din trăsăturile flăcăiandrului de odinioară, cel de-o seamă cu ea, deși oboseala și lipsurile lăsaseră urme pe chipul lui. Se vedea că munca prin străini nu-i fusese ușoară.

- Mă recunoști? o întrebă el, cu lacrimi în glas. Ai tot dreptul să mă fi uitat, sau să mă disprețuiești, fiindcă am lipsit aproape nouă ani. Dumnezeu știe că nu am putut ajunge mai repede la tine. Am fost prins în războiul iscat pe meleagurile acelea. Granițele au stat închise până la proclamarea păcii. Ia-ți inelul înapoi și trăiește în pace cu noul tău soț! Vă doresc o viață lungă, fericită!

Inima îi era grea de tristețe, nu de resentimente. Știa cum se petreceau lucrurile. Părinții hotărâau nunțile copiilor. Nu era vina ei că nu îl așteptase; așa le fusese soarta. Maria nu-i fusese menită lui; altfel, Ghiorgghi s-ar fi putut întoarce când promisese.

Pe mireasă, însă, n-o interesa nimic altceva. Nu-i păsa că era deja măritată legal și parte a noii familii, nici că toată lumea era de față. Îi sări în brațe, fericită:

- Ghiorgghi, ce bine că te-ai întors! Nimeni nu m-a crezut când le-am spus că vei veni înapoi!

Aceasta era o jignire pe care mirele n-o putea îndura. Ca primar, avea dreptul să poarte armă, pentru a asigura

respectarea legilor printre ai lui. Doar că nu putea intra în conflict cu un musulman. Așa că luă pușca, aflată la îndemână, din moment ce începutul horei fusese marcat de o salvă de bucurie, în aer. O încărcă și îl ținți pe intrus. Cu atenția concentrată la Maria, acesta nu-l văzuse. Simți arsura crâncenă și se prăbuși la picioarele ei.

- Nu puteam să trăiesc fără ea. Mi-ai făcut un bine. Viață lungă să aveți! le spuse, cu ultima suflare.

Se stinse, privind-o pe Maria în ochi. Aceasta, plângând în hohote, protestă:

- Ghiorghii, cum poți să crezi că aș putea trăi vreo clipă alături de cel care te-a ucis? Blestemat să fie omul mânjit cu sânge pe mâini. Luați-l de lângă mine! Eu nu m-aș mărita cu altcineva decât cu tine. La mănăstire e locul meu, să mă rog pentru iertarea păcatelor tuturor celor care mi-au înecat viața într-un val de sânge.

Nuntașii s-au răspândit care-ncotro, îngroziți. Au povestit despre nunta însângărată până a prins vers, devenind baladă⁵⁷, răspândită de la o stână la alta și de la un foc de tabără al caravelor de negustori de sare, lână, miere și alte produse, la altul. Lacrimile miresei călugărite se pare că au fost izvorul unei fântâni cu apă sărată ca ele, spre amintirea tristului eveniment.

⁵⁷ *Fântâna iubirii*, baladă aromână, cunoscută în diferite versiuni. Versurile ei menționează satul unde s-ar fi întâmplat nunta însângărată, Muloviște, pe teritoriul Republicii Macedonia de Nord.

CIREȘAR ÎN ALB ȘI NEGRU

Ploua de o săptămână și nu se mai sfârșea. Era luna lui Cireșar, sau un Brumărel îndărătnic? O vreme să nu scoți un câine afară. Oștenii, însă, aveau altă soartă. Ploaie ori uscat, tot în marș, venind de dincolo de Câmpulung, uzi până la piele. Se străduiseră în van să-și țină armele și muniția uscate.

Unii ajunseseră pe culmea dealului și priveau în zare târgul Drăgășanilor arzând. Înjurau, în grecește, în românește sau în alte limbi, pe turcii care-i dăduseră foc. Alții rămăseseră pe partea opusă târgului, nevăzuți de dușman. Se dezbrăcaseră de hainele grele, mustind de apă. Cămășile, oricum, erau ude. Dealul era pictat în alb și negru – albul cămășilor pandurilor și negrul celor ale Batalionului Sacru al Eteriei⁵⁸, vitejii *mavrofori*, care juraseră să nu se îmbrace în altă culoare până la eliberarea patriei.

- Aici facem tabăra! hotărî Vasili Caravia⁵⁹, comandantul artileriei. Pregătiți-vă de luptă.

⁵⁸ Filiki Eteria a fost o organizație secretă, creată la Odesa în 1814. Avea ca scop eliberarea creștinilor, cu precădere a grecilor, de sub stăpânirea otomană și întemeierea unor state creștine libere, îndeosebi a unei Elade libere. În 1821, Eteria a decis declanșarea revoluției, care a eșuat, în urma unor erori. Batalionul sacru era o grupare de tineri luptători, în mare majoritate studenți, îmbrăcați în negru (de aceea li se spunea *mavrofori*, cei ce poartă negru).

⁵⁹ Vasilis Caravias, conducător al Eteriei, fost șef al poliției grecești din Galați, cunoscut pentru cruzimea lui și pentru excesele bahice

- Nu vezi că oștenii sunt uzi și bolnavi de atâta ploaie, obosiți de drumul lung de la Pitești încoace? protestă Iordache Olimpiotul⁶⁰. Armele sunt pline cu apă. Crezi că muniția artileriei tale a rămas uscată? Poate doar dacă ai convins vreun înger s-o acopere cu aripa lui!

- Generalul Ipsilanti⁶¹ m-a numit comandir al *mavroforilor*. Vor face ce le ordon. Tu și Farmache vedeți-vă de arnăuți! îi răspunse Caravia. Atacăm în curând.

- Îl așteptăm pe generalul Ipsilanti să vină de la Râmnicu Vâlcea. Așa ne-a ordonat. Nu vezi ce se întâmplă în oraș?

Turcii dăduseră foc târgului, pentru a se răzbuna împotriva localnicilor, care-i sprijineau pe panduri. Flăcările se întindeau spre cer. Ploaia care-i murase pe oșteni refuza să le stingă. Pandurii s-ar fi dorit eliberatori, însă bătălia pe care o dăduseră la Călina, unu contra patru turci, nu avusese sorți de izbândă. Nici cea din zilele de 29 și 30 ale lui Florar 1821, purtată pe partea cealaltă a Oltului, în viile Drăgășanilor, de căpitanul de panduri Ion Oarcă, nu reușise să oprească furia turcilor pentru mult timp.

⁶⁰ Iordache Olimpiotul sau Yorgakis Olympios (1772-1821), comandant al Eteriei, considerat o figură de frunte a Revoluției grecești.

⁶¹ Alexandru Ipsilanti (1792-1828), prinț, descendent din spița lui Constantin Brâncoveanu și fiu al domnitorului Munteniei, Constantin Ipsilanti (1760-1816). A fost maior în armata Imperiului Țarist și general al Eteriei.

- Am dat ordin să punem tabăra aici și să atacăm înainte de revărsatul zorilor. Generalul Ipsilanti m-a numit pe mine comandant. Turcii sunt puțini în oraș. Să luăm pozițiile de luptă!

- Ba uite scrisoarea prin care m-a numit pe mine comandant! Mi-a poruncit să atac după planul lui Dimitrie Macedonski⁶², când ni se alătură detașamentul de la Curtea de Argeș și pandurii. Nu vezi că n-au ajuns nici un sfert? Mă duc să-i întâmpin pe cei care vin de la Argeș. Miercuri îi atacăm pe turci, cu efective complete. Oricum, marțea e cu ghinion. Farmache, du-te spre pod!

Până să plece căpitanul Iordache, se mai ciorovăiră o vreme, în auzul sutașilor. Puțin mai târziu, cămașa neagră a unuia dintre ei fu zărită lângă una albă, cu arnici mehedințeni. Oamenii erau obișnuiți să-i audă pe Yanni și Ion, în timpul liber, discutând între ei, cel mai adesea în greacă, însă uneori în rusă ori română. Yanni Rizos învățase repede limba locului.

- Căpitan Iordache a plecat să întâmpine detașamentul pe care-l așteptam. În lipsa lui, comandirul Caravia își face de cap, șopti *mavroforul*. E beat criță. Vrea neapărat să atacăm în zori, să le facă în ciudă Olimpiotului și celorlalți. Deja a dat ordin ca tunurile, carele cu muniție și materialele de geniu să fie așezate pe poziție, la

⁶² Dimitrie Macedonski (1783-1843), căpitan de panduri și lider al revoluției de la 1821, bunicul poetului Alexandru Macedonski (1854-1920).

intrarea în oraș. Va urma pedestrima noastră. Tu ce ai de gând să faci?

- Nu-mi miroase a bine treaba asta, oftă pandurul. Ferească Dumnezeu de un comandant beat într-o bătălie! Sunt alături de voi, unde vă trebuie pandurii mei.

- Îți mulțumesc, frate Ion! Tu niciodată nu m-ai lăsat de izbeliște.

Ion și Yanni erau prieteni buni de paisprezece ani. Împărțiseră uniforma militară rusească, rațiile de campanie și *samogon*⁶³ prin sate, voluntari în războiul împotriva turcilor⁶⁴. Își salvaseră viețile unul altuia. Porniseră la luptă înflăcărați de aceleași idealuri.

Anii trecuseră. Yanni jurase credință prințului Alexandru Ipsilanti, îmbrăcând haina neagră a Batalionului Sacru. La rândul lui, Ion fusese numit căpitan de panduri. Îl urmăse cu credință pe Domnul Tudor⁶⁵.

Recenta veste a execuției sale, din ordinul lui Ipsilanti, îi îndurerase și pe Yanni, și pe Ion, care îl știau de când le fusese polcovnic în armata rusă. Nu conta că ultima oară când se văzuseră față în față, comandantul Tu-

⁶³ rachiu ucrainean sau rusesc, tare, făcut în casă, din fermentarea a diverse legume. Cunoscut și în zone ale Moldovei sub denumirea de samahoancă.

⁶⁴ Războiul ruso-turc (1806-1812), finalizat cu victoria Rusiei.

⁶⁵ Tudor Vladimirescu (1780-1821), conducătorul Revoluției române de la 1821, inițial aliat cu Eteria, apoi suspectat de trădare de Alexandru Ipsilanti și ucis, la Târgoviște, de Vasili Caravia, din ordinul lui Iordache Olimpiotul.

dor Vladimirescu și căpitanul Ion Oarcă nu se despărțiseră în termeni prea prietenești.

Ion își respectase conducătorul în continuare, însă îl dureau inima, că nu mai era același, pe care-l cunoscuse cu mulți ani înainte și la a cărui chemare răspunsese din nou anul acesta. Ultimele luni îl schimbaseră mult – în special felul cum țarul se dezisese de ei, după ce le promisese ajutorul armatei, pe care o serviseră destui panduri și eteriști. El și cu Ghiță Cuțui încercaseră să-i explice domnului Tudor că o luase pe un drum nepotrivit. Zadarnic. Fuseseră nevoiți să plece.

Ion trecuse pe acasă, apoi se întorsese alături de Batalionul Sacru și prietenul lui de-o viață. Rostul lui era aici, să țină piept turcilor, care îi pedepseau din nou pe valahi, pentru vina de a nu-i fi predat pe eteriști. Pentru el, alegerea era clară. Grecii le erau frații creștini. Dușmanii păgâni meritau plumb și fier. Fusesse împotriva tratativelor lui Tudor cu pașalele, discuții care îi făcuseră pe eteriști să bănuiască trădarea și să-l execute. Acum, totul era apă pe Olt... și pe Dunărea trecută de un număr mare de oști otomane, din trei direcții. Ocupaseră în același timp Moldova, Muntenia și Oltenia, vânând panduri și eteriști, fără deosebire.

De când se aflase că Domnul Tudor murise, consiliul de război recomandase pandurilor să se retragă la casele lor. Majoritatea o făcuseră deja, sau fugiseră în Austria, să aștepte acolo, dacă vin sau nu rușii în ajutor.

Ion înțelesese deja că nu vor veni. Rămânea numai să se înfrățească oltenii cu bulgarii, cu sârbii și cu grecii; altfel nu scăpau de pacostea otomană. Acasă, ce să facă? Să aștepte turcii, cu brațele deschise? Alți trei căpitani judecaseră ca el. Se prezentaseră la Râmnicu Vâlcea, la întâlnirea cu generalul Ipsilanti.

Fortase Oltul și luptase vitejește împotriva unui corp de oaste otoman, până fusese nevoit să se retragă în pădure, în sud-estul târgului Drăgășani. Se adunaseră, se odihniseră, acum veniseră din nou în ajutorul eteriștilor.

Ordinul de luptă se auzi în curând. Vocea comandantului Caravia suna plină de încredere. O bătălie cu șanse de succes putea fi pusă în pericol de pripeala unui bețiv orgolios. Yanni se încrâncenase în sinea sa, auzind:

- Pune trei oameni pricepuți la tunuri. Arnăuții lui Iordache să-i atace pe *deliii*⁶⁶ turci! Eu merg în oraș, cu căpitanul Cacațeanu!

- Bine, dar Olimpiotul spunea că...

- *Na ton heso!* înjură Vasili Caravia. Se crede el mai deștept? Îi arăt eu lui... și generalului... Noi suntem cei mai buni! Respectați ordinul! Și dacă Olimpiotul nu este de față acum, arnăuții lui trebuie să mă asculte. Eu am fost numit comandant!

Accentuă ultimele cuvinte cu încă o înghițitură din plosca pe care o avea atârnată pe umăr, râgâind apoi, mulțumit. Prună de Pitești, simți Yanni damful.

⁶⁶ soldați turci

Ordinul trebuia executat. Sutașul îl repetă oamenilor săi. *Mavroforii* se aliniază în careul mult exersat, închi-zând în interior tunurile, carele cu muniții, materialele de geniu și proviziile. Experiența de front dovedise că era o formație care putea să facă față atacurilor din orice direcție.

Albul cămășilor pandurilor nu era aliniat departe de negrul *mavroforilor*. La rândul lui, Ion își grupă oamenii spre Gura Verzii, în apropierea Batalionului Sacru. Ion, alături de Yanni, ca în vremurile bune, care păreau acum atât de îndepărtate. Își făcu cruce, încercând să îndepăr-teze presentimentele rele.

- Crezi că te apără sfânta cruce? comentă cu tristețe un tânăr mavrofor din apropiere, cu capul de mort de pe uniformă sclipind într-o vagă rază de lumină. Ne mai ocrotește pe vreunul, de când țarul s-a lepădat de noi și patriarhul Grigore al Constantinopolului ne-a trimis carte de afurisenie și blestem?

- Ne păzește. Dumnezeu nu ne-a părăsit, doar bise-rica și puterile omenești, răspunse Ion, într-o greacă fluentă, încercând să-i ridice moralul.

Nu era primul eterist care gândea așa, nici ultimul. Pentru mulți credincioși, scrisoarea cu pricina subminase spiritul armatei, cufundându-i în marea deznădejdi.

- Vin turcii călare! se auzi un strigăt din partea opusă.

De teamă să nu fie încercuiți, osmanlâii din Drăgă-șani trimiseseră o sută cincizeci de *delii*.

- Sună atacul! Deschide focul!

Salvele de tun, lansate cu dificultate pe ploaia aceea imposibilă, se auziră până departe. Iordache Olimpiotul dădu ordin celor şaizeci de arnăuţi care îl însoţeau să se întoarcă din drum, ocărând prostia lui Caravia. Era clar că pornise lupta fără el, contrar instrucţiunilor primite.

Călăreţii turci fură respinşi. Se retraseră, cu arnăuţii după ei. Vasili Caravia îi comanda, cu plosca într-o mână şi sabia în cealaltă.

O parte dintre *deliii* care scăpaseră de urmăritori s-au regroupat lângă o crâşmă arsă, la marginea pădurii. Ştia că dincolo de pădure aştepta restul regimentului.

- Nu sunt mulţi grecii. Uite şi pedestraşii de acolo, îi atacăm pe la spate! Sunt în bătaia puştilor noastre. Ekrem, du-te după întăriri!

Zis şi făcut. Arnăuţii se credeau victorioşi. Atacul reînnoit al turcilor, ieşiţi din fortificaţii, îi surprinse.

- Foc! ordonă iar comandantul, sughitând.

- S-a umezit praful de puşcă, din cauza ploii! raportă un artilerist speriat.

Două dintre cele cinci tunuri reuşiră o primă salvă. Restul, nu.

- Suntem pierduţi! În loc de ghiulele, în lada aceasta sunt pietre. Nu mai avem muniţie.

- Şi eu am găsit paie în loc de fitiluri! Nenorocire!

Marele comandant, mai mult beat decât treaz, intră în panică, dând primul exemplu de laşitate celorlalţi. Ştia ce l-ar fi aşteptat, fiindcă el era vinovat de lipsa muni-

țiilor. Banii de ghiulele și fitiluri îi băuse în Târgoviște. Serdarul Diamandi îl urmă, retrăgându-se fără să fi tras un foc de armă. De altfel, acesta fugise din fața turcilor și în prima luptă, acum zece zile, lăsându-l pe Ion descoperit, cu pandurii lui, să înfrunte toți otomanii singur.

Pe măsură ce adversarii înaintau spre ei, artileriștii și arnăuții, în imposibilitate de a riposta, fără să înțeleagă ce li se întâmplase, de ce lăzile cu muniție nu conțineau ce trebuia, o luară la goană, lăsând armamentul obținut cu greu, în mâna dușmanului.

- Tunurile sunt ale noastre! chiuiră turcii. Tăiați-le retragerea!

Văzând debandada armatei grecești, mult mai numeroasă, de care se temuseră până acum, precum și felul cum dăduseră cinstea pe rușine, otomanii se însuflețiseră la atac. Muniția turcească era uscată și suficientă, iataganele ascuțite. Erau dornici de victorii, de trofee. Mirosul prafului de pușcă ud, al grecilor, și fumul gros rămas în urma ghiulelelor și gloanțelor turcești, învăluiau nasurile combatanților. Auzind strigătele compatrioților, fără să înțeleagă de-a binelea ordinele date de comandantul care se retrăgea în grabă, prințul Șuțu⁶⁷ preluă comanda pedestrașilor *mavrofori*.

⁶⁷ Nicolae Șuțu (1798-1871), fiul domnitorului Alexandru Nicolae Șuțu (1758-1821) și al domniței Eufrosina Alexandru Callimachi, unul dintre conducătorii Eteriei, om politic și primul economist român.

- Rizos, du-te să-i ajuți pe ceilalți, cu compania ta! Luați muniție suficientă! Ceilalți, încărcați armele și pregătiți-vă!

Ușor de zis *muniție suficientă...* de unde? Yanni Rizos inspectase lăzile acum un sfert de ceas. O făcuseră și ceilalți sutași. Constataseră dezastrul. Raportaseră, dar prințul Șutu nu voia să accepte realitatea: Batalionul Sacru avea flinte fără baionetă și plumbi puțini. Fuseseră jefuiți. O parte din lăzi erau pline cu pământ și pietre. Sutașii încercau să-și ascundă furia și disperarea, pentru a da curaj soldaților. Nu ca arnăuții, care fugeau încotro vedeau cu ochii! *Mavroforii* își vor respecta jurământul. Împușcături răzlețe răsunară în noapte, cu victime de ambele părți.

- Libertate sau moarte! Suntem urmașii Thebei; rezistăm până la unul! strigară Yanni și tinerii entuziaști pe care îi conducea, majoritatea studenți.

Spre deosebire de ceilalți sutași, el, cu experiența din armata rusă, îi instruisese pe ai lui, când unii se delăsaseră în chefuri, prin Târgoviște sau Pitești. Dar la ce foloseau armele cu buni țintași, când gloanțele erau pe sfârșite? Pentru cei mai mulți dintre ei, acesta reprezenta botezul sângelui. Una era să tragă la țintă și alta să se lupte pe viață și pe moarte pentru prima oară. Nimeriseră destui turci, însă nu suficienți.

O nouă canonadă a turcilor, mândri că aveau acum, pradă de război, tunurile Eteriei, aduse o ploaie de schije deasupra Batalionului Sacru, jertfă sigură. Erau prinși

între atacul turcilor și fuga rușinoasă a compatrioților. Începură să cadă, răniți, înnegrind pământul. Fiecare soldat plin de sânge era un erou anonim, jelit ulterior de părinți, rude, prieteni. Poate și de vreo iubită; majoritatea erau prea tineri să fi avut mirese. Doar că nu era acum timpul să-și amintească nimeni aceste detalii.

Ploaia tocmai stătuse. Întăririle aduse de turci, două mii cinci sute de călăreți, năvăliră, cu săbiile scoase, în spatele prințului Șuțu. Iataganele străluceau în noaptea înnorată. Oștenii Batalionului Sacru se încurajau unii pe alții. Săbii aveau, dacă rămăseseră fără gloanțe.

- Loviți cu patul puștii! îi sfătui Yanni pe ai lui, odată ce plumbii se sfârșiseră. Dacă tot ne e dat să murim, luptăm până la ultima suflare!

Cu o nouă vigoare, își croi drum printre dușmani, ca pe vremuri, în celălalt război. Nimeri un iatagan turcesc pe potrivă. Înainte de a-i da lovitura de grație turcului, acesta apucase să-l taie, la rândul lui. Haina i se înroși, dar continuă să înainteze. Un comandant, fie și al unui pluton de o sută de oameni, trebuia să fie întotdeauna în fața lor, nu în spate, cum făcuseră Caravia... și alții.

Abia atunci le săriră în ajutor Farmache și Iordache Olimpiotul, cu arnăuții lor. Până atunci, priviseră de pe deal, furioși pentru neascultarea comandantului *mavroforilor*. Consideraseră că acesta primise ce meritase, fără să se gândească la victimele nevinovate din Batalionul Sacru, supuse ordinelor.

Singurul folos era de a acoperi retragerea puținilor soldați rămași în viață. La vederea întăririlor, turcii au încetat, temporar, urmărirea. Grecii s-au putut strecura în vale, spre pădure.

Pandurii lui Ion se răfuiau cu *deliii* la Gura Verzii, pentru a asigura retragerea supraviețuitorilor. Între timp, Iordache Olimpiotul și arhimandritul Sârbu, cu oamenii lui, li se alăturaseră, oprind dușmanul în cale, pentru ca ceilalți să traverseze pădurile spre Râmnicu Vâlcea, cu intenția de a trece în Transilvania. Până și generalul Ipsilanti avea să vină în curând, tunând și fulgerând cu ipocrizie împotriva lașilor care condamnaseră cursul bătăliei. Alții se retrăseseră spre Curtea de Argeș.

În lumina zorilor de Cireșar, câmpul de luptă era presărat cu jertfe în costume negre sau cămăși albe, brodate la piept, la poale și la mâneci cu arnici mehedințeni ori gorjenii. Ici și colo, un ilic de arnăut și un fes turcesc.

Ion văzuse că Yanni era viu, cel puțin deocamdată. Căzuse rănit și se străduia să se ridice. Trebuia să-l scoată de acolo și să-l ia cu el, oriunde s-ar duce. Altădată Yanni îl salvase pe el. Lumina dimineții dezvăluia o pată de sânge pe negrul cămășii mavroforului.

- Acoperă-mă, că nu-mi las prietenul la greu! îi spuse unui pandur de nădejde. Laie, pregătește-mi un cal!

Sigur Yanni nu era în măsură să mărșăluiască. Îl vor lua călare.

Ion se întoarse pe câmpul de luptă, ajutându-și frațele de arme să se ridice și să ajungă la loc ferit, în

pădure. Nu era drum lung; doar pentru cămașa albă și cămașa neagră însângerață păru o veșnicie. Câteva gloanțe răzlețe le şuierară pe la urechi. Doi dintre trăgători căzură atinși de ale pandurilor.

- Au pierit toți? întrebă, cu voce stinsă, Yanni.

- Mulți. Câțiva au reușit să se retragă. Tu rămâi cu mine până te întremezi.

- Nu se poate! Am jurat...

- Ba se poate, tocmai pentru a împlini, mai târziu, juruința. Te vei întoarce acasă, sănătos și înarmat, într-o bună zi. Deocamdată, printre noi, ești în siguranță.

Ajuns între ai lui, Ion îl așeză pe Yanni între răniți, el întorcându-se la luptă, alături de cei doi căpitani greci. O zi și o noapte a ținut încleștarea de la Pârâul Sec, până să se lase păgubași turcii. Dacă s-ar fi prelungit încă puțin, pandurii consumau toți plumbii și tot praful de pușcă.

- Mergem la Sutești. Vom găsi muniție în drum, spuse el.

Scăpaseră de un regiment turcesc. Atâtea altele jefuiau Oltenia. Noroc că domnul Tudor lăsase rezerve, pentru apărare, la toate mănăstirile.

Până să pregătească meterezul de la Sutești împotriva altor inamici, Yanni, bandajat și odihnit, își revinse. Avea fierbințeală, dar nu într-atât încât să aiureze. La întrebările lui Ion, răspundea că se simțea bine.

Au întâlnit alt puhoi de osmanlâi, pe care i-au urmărit până la Valea Sorii și pe Dealul Boroșeștilor. Cămașa

albă și cea neagră au luptat din nou împreună; Yanni nu putea rămâne deoparte, pe motiv că era rănit. Urmărirea a continuat.

În a noua zi a lui Cireșar, la Gușoieni, a avut loc ultima bătălie a pandurilor cu otomanii. Căpitanul de panduri Ion Oarcă și sutașul Batalionului Sacru Yanni Rizos au ucis destui, apărându-se ca leii. Dar războiul acesta, trădat de atâtea ori, în diferite feluri, își cerea jertfele.

Singura cămașă neagră, însângerată, a rămas pe câmpul de luptă, înconjurată de cămășile albe ale pandurilor căzuți. Ion și Yanni nu s-au despărțit, cinstindu-și prietenia, în viață și în moarte.

NOTA EDITORULUI

Marina Costa (pe numele real Lelia-Elena Vasilescu) este născută în București, în anul 1968. În anii de gimnaziu s-a remarcat în cadrul cenacului "Pasiuni" al Liceului de Filologie-Istorie "Iulia Hasdeu", condus de scriitorul Marcel Petrișor, **făcându-și debutul literar** în revista acestuia, în anul 1978, cu "Poem interminabil". Absolventă a Facultății de Management a Academiei de Studii Economice, și-a luat doctoratul în economie mondială în anul 1996. A publicat mai multe lucrări de specialitate, printre care "Managementul proiectelor cu finanțare internațională", în 1999.

Meandrele vieții profesionale au dus-o pe tărâmul cifrelor, însă scrisul i-a rămas o pasiune constantă. A debutat editorial în anul 2016, la Editura Betta, cu romanul istoric, de aventuri, intitulat "Pribegii mărilor".

A publicat poezii în antologiile: „Din universul poeziei române actuale” (2018, bilingv română-turcă); "Poeți în ARENĂ" (2018) și "Poezia iubirii" (2019), toate la Editura Betta, și proză scurtă în antologiile "Sub cupola Unirii", Editura Betta 2018, "Amprente pe cerul înstelat", Editura Astralis 2018, și "Noi am sărbătorit Centenarul Unirii", Editura Amanda Edit 2018, precum și în revistele "Arena literară", "Astralis" și "Convorbiri literar-artistice".

După debutul din 2016, a mai publicat: "Vieți în vâltoare", roman (2 volume), Editura Betta, 2017; "Prietenii dreptății", roman (2 volume), Editura Astralis, 2018; "Echipajul", roman, Editura Amanda Edit, 2018; "Soarta

mercenarului și alte destine", proză scurtă, Editura Hoffmann, 2019; "Farmecul mării", roman, Editura Amanda Edit, 2019; "Alte vâltori ale vieții", roman, Editura Betta, 2019; "Drumuri și doruri", poezii, Editura Amanda Edit, 2019.

A obținut premiul I la concursul național de proză scurtă "Nicolae Velea"/ 2018 iar la ediția din acest an a concursului i s-a acordat Premiul Special „Fănuș Neagu”.

Despre opera ei literară s-au pronunțat: Ana Dobre, Eliza Roha, Mihaela-Mariana Cazimirovici, Camelia Pantazi Tudor, Cleopatra Luca, Bianca Timșă-Stoicescu, Victor Atanasiu, Geo Călugaru, Ion Roșioru ș.a.

Editarea acestui volum reprezintă premiul „Fănuș Neagu”, oferit de revista Arena literară și Asociația Difuzorilor și Editorilor Patronat Cărții (ADEPC), urmare a rezultatului obținut de autoare în cadrul Concursului Național de Proză Scurtă „Nicolae Velea”/2019, dedicat evenimentelor din decembrie 1989, la care a participat cu proza „Viață pentru viață”

SUMAR

	Prefață	pag. 5
I.	VIATĂ PENTRU VIAȚĂ	
	Viață pentru viață	pag. 9
II.	SIRENE	
	Gorgona, regina Mării Egee	pag. 21
	Sirena Yemaya, regina apelor	pag. 27
	Mélusine, regina din Lusignan	pag. 32
	Trecătoarea tainică	pag. 39
	Rusalka, crăiasa Dunării	pag. 43
	Yara, mama apelor	pag. 47
	Cea care plânge	pag. 51
III.	OCROTIȚI DE SIRENE	
	Îngerul venețian	pag. 59
	Pentru o viață de marinar	pag. 76
	Darul de logodnă	pag. 81
	Ocrotit de două sirene	pag. 84
	La curtea Gorgonei	pag. 101
	Ultima călătorie	pag. 106
	Moștenirea	pag. 112
	Talismanul parfumat	pag. 118
	Gota	pag. 122
	Treisprezece dubloni de aur	pag. 126
	Secretul din sticlă	pag. 129
	Nunta însângerată	pag. 149
	Cireșar în alb și negru	pag. 154
	Nota editorului	pag. 169